

Henrik Foss

Toppsamlermiljøet i Norge

En sosiologisk undersøkelse om gjeldende verdier i det norske toppsamlermiljøet

I Forord

Denne mastergraden ble påstartet høsten 2020. Jeg føler meg privilegert som får lov til å bruke 10 måneder av livet mitt på å utdype meg i et tema hvor jeg har et så stort personlig engasjement. Prosjektet har vært svært spennende og lærerikt, men ikke minst frustrerende, tidkrevende og til tider altoppslukende. Toppsamleraktiviteten min og mine påstartede samlelister har dessverre stått mye på vent i denne perioden.

En stor takk fortjener min veileder Tommy Langseth med en evig tålmodighet til mitt arbeid, konstruktiv tilbakemelding, og motiverende ord da prosjektet har vært tungt og frustrerende. En stor takk fortjener også universitetsbiblioteket, da dette har vært mitt andre hjem de siste månedene.

En stor takk fortjener også Eline for korrekturlesning før endelig levering.

Den mest omfattende og mangfoldige samlelisten jeg har fullført.

Bø i Telemark, mai 2021

Henrik Foss

II Sammendrag

Denne mastergraden har som formål å undersøke gjeldende verdier i toppsamlermiljøet i Norge. Studien tar utgangspunkt i toppsamlermiljøet som et uavhengig felt, og undersøker hvordan verdier gjør seg gjeldende i deres toppsamlerpraksiser.

Problemstillingens problemområde er besvart ved benyttelse av en kvalitativ metodisk tilnærming. Undersøkelsens empiriske grunnlag består av ni kvalitative forskningsintervju av svært etablerte toppsamlere i toppsamlermiljøet, samt et analytisk auto-etnografisk bidrag basert på min egen posisjon som aktiv utøvende toppsamler. Det teoretiske rammeverket består i hovedsak av Pierre Bourdieus teori om den sosiale praksis, med Michèle Lamont og Jean Baudrillard som teoretiske supplementer.

Undersøkelsens funn kan vise til hvordan toppsamlerne sosialiseres inn i gjeldende verdier og normative oppfatninger. Dette legger også grunnlaget for å forstå fjelltopper som sosiale konstruksjoner gjennom et verdisystem konstruert av primærfaktor. Toppsamlernes verdisammensetning overføres gjennom brukerprofilen på nettstedet Peakbook og i rollen som toppsamler i den virkelige verden.

Undersøkelsen studerer også ulike verdiperspektiver tilknyttet fjelltopper, toppsamlerenes samlelister og primærfaktor som en uavhengig verdi i toppsamlermiljøet. Videre viser funn i undersøkelsen hvordan toppsamlerenes praktiserende verdier er gjenstand for anerkjennelse eller miskjennelse, gjennom praksisenes moralske innhold.

Innholdsfortegnelse

I Forord

II Sammendrag

1	INTRODUKSJON OG PROBLEMSTILLING.....	6
1.1	INTRODUKSJON	6
1.2	TIDLIGERE FORSKNING.....	8
1.3	UNDERSØKELSENS PROBLEMSTILLING.....	10
1.4	UNDERSØKELSENS BEGREPSAVKLARING OG UTGANGSPUNKT.....	11
2	UNDERSØKELSENS TEORETISKE RAMMEVERK	14
2.1	PIERRE BOURDIEU OG DEN SOSIALE PRAKSIS.....	14
2.1.1	<i>Habitus</i>	14
2.1.2	<i>Felt</i>	15
2.1.3	<i>Symbolsk Kapital</i>	17
2.1.4	<i>Doxa, illusio og libido</i>	17
2.2	LAMONT OG SYMBOLSKE GRENSER	19
2.3	JEAN BAUDRILLARD OM GJENSTANDER SOM OBJEKT OG KONTROLL	20
2.4	UNDERSØKELSENS TEORETISKE PERSPEKTIV	22
3	METODISK TILNÆRMING	23
3.1	DET KVALITATIVE FORSKNINGSINTERVJU.....	24
3.2	UTVELGELSE AV INFORMANTER.....	25
3.3	GJENNOMFØRING AV INTERVJU.....	27
3.4	ANALYTISK AUTOETNOGRAFI	28
3.5	TRANSKRIBERING, ANALYSE OG TOLKNING	30
3.6	FORSKERROLLEN OG METODISKE UTFORDRINGER	31
3.7	ETISKE OVERVEIELSER.....	32
3.8	FEILKILDER	34
4	OPPGAVENS FUNN OG DISKUSJON.....	38
4.2	TOPPSAMLERNES TODIMENSJONALE PERSPEKTIV, SOSIALISERINGSPROSESS OG VERDIER	38
4.2.1	<i>Peakbook og samleridentiteten – et todimensjonalt perspektiv</i>	39
4.2.2	<i>Toppsemblermiljøets sosialiseringsspross og verdier</i>	41

4.2.3	Sosialisering og aktualiserte verdier	44
4.2.4	Toppsamling og fjelltopper som sosial konstruksjon.....	47
4.2.5	Delkonklusjon.....	49
4.3	MENINGEN BAK TOPPSAMLINGEN	50
4.3.1	Den typiske toppsamler.....	50
4.3.2	Samleobjektene verdiperspektiver	52
4.3.3	De verdifulle listene	56
4.3.4	Primærfaktor, konkurranseklima og spill	61
4.3.5	Listenes strukturerende makt	64
4.3.6	Delkonklusjon.....	67
4.4	DISTRIBUSJON AV ANERKJENNELSE OG VERDI.....	68
4.4.1	«Om det er god stil så er det ikke nok og vært på toppen».....	68
4.4.2	Risiko, anerkjennelse eller miskjennelse.....	72
4.4.3	Teknologi, utvikling og konsekvenser	77
4.4.4	Toppsamlerne helter og verdier	79
4.4.5	Prestasjon, anerkjennelse eller miskjennelse.....	81
4.4.6	Dopa listeprestasjoner	85
4.4.7	Et tilføyende perspektiv tilknyttet Peakbook og turrapporter.....	87
4.4.8	Delkonklusjon.....	88
5.	AVSLUTNING OG OPPSUMMERING.....	90
5.1	TOPPSAMLERFELTETS LOGIKK	90
5.2	OPPSUMMERING.....	92
5.3	PERSPEKTIV PÅ VIDERE FORSKNING.....	97
	BIBLIOGRAFI	98
	APPENDIKS	102
	APPENDIKS 1 SAMTYKKEERKLÆRING	102
	APPENDIKS 2 INTERVJUGUIDE	105
	APPENDIKS 3 NSD GODKJENT SØKNAD	108

1 Introduksjon og problemstilling

Jeg befinner meg sammen med en turpartner på østryggen til den stolte Hjelledalstinden, tinden som sammen med Falketind utgjør portalen inn til Morka Koldedalen. Vi har akkurat besteget Koldedalstinden og fortsetter videre mot Hjelledalstinden med ærefrykt, respekt og ydmykhet. På toppen av Hjelledalstinden står vi i tåken og vurderer våre returalternativer tilbake til bilen. Jeg har et ønske om en avstikker til Søre Koldedalstinden, men min turpartner har hverken lyst eller interesse, og opplever meningsløshet til denne avstikkeren. Avgjørelsen lander på å ta avstikkeren selv om det er sludd i luften og sikten er dårlig. Etter en stund står vi på toppen av Søre Koldedalstinden, kalde, lei av tåken, og regnets utrivelige atmosfære. Utsikten uteblir og den hvite veggen som har fulgt oss hele dagen er den samme som på de andre toppene vi har besteget. Likevel kjenner jeg en glede og mening med aktiviteten vi akkurat har bedrevet. Når vi endelig er tilbake på Tyinholmen krysses toppene av listen, og følelsen av oppnåelse og mestring inntreffer.

(Sommeren 2020, Henrik Foss)

1.1 Introduksjon

Undersøkelsen omhandler verdiperspektiver tilknyttet toppsamlerenes aktivitet om å samle fjelltopper. Sentralt er toppsamlerutøvernes opplevelser om hva som er verdifullt i miljøet, og videre hvilke praksiser som krediteres anerkjennelse i miljøet.

For fem år siden ble jeg introdusert til aktiviteten toppsamling gjennom en bekjent i fjellførermiljøet. Konkret omhandler aktiviteten å bestige topografiske punkt, kategorisert etter punktets primærfaktor. Etter mye egenerfaring med aktiviteten har jeg gjentatte ganger opplevd en undring tilknyttet toppsamleraktiviteten. Hvorfor oppleves denne aktiviteten så meningsfull for aktørene som dedikert samler fjelltopper hele året? Jeg delte mine tanker og refleksjoner til andre utøvere i toppsamlermiljøet uten å bli noe klokere. Søken etter å versifisere mitt undrende problem ble i første omgang å undersøke om det eksisterte tidligere forskning på toppsamlingsaktiviteten uten nevneverdig resultat. Seven Summits representeres hyppig i søkeresultatet, antageligvis gjennom dens aktuelle medieomtale tilknyttet Mt. Everest, og fordi denne formen for toppsamling kanskje er den mest berømte internasjonalt, da formålet er å bestige det høyeste topografiske punkt på hvert kontinent. Videre i denne søkeprosessen fant jeg bøker og artikler tilknyttet beslektede aktiviteter som klatring og ski.

Det var interessant å lese *Why we climb* av Chris Noble, og andre internettartikler om meningen bak skiaktiviteter, men mitt problem forble ubesvart. Undringen og problemet tilknyttet toppsamlingen har dermed dannet grunnlaget for denne masteroppgavens tematiske problemområde.

I undersøkelsens startfase publiserte deriblant NRK (2020) og utstyrsleverandøren Brynje of Norway (2020) artikler om en norsk toppsamlerprestasjon. Linn Therese Helgesen i en alder av 15 år ble 8 august 2020 tidenes yngste toppsamler til å fullføre alle 377 2000-meterstoppene (primærfaktor > 10) på Norges fastland. Hennes imponerende bragd ble hyppig omtalt i norske medier og på sosiale medier, noe som i mine øyne økte undersøkelsens aktualisering. Det tydeliggjorde at toppsamleraktiviteten er et velkjent fenomen for mange med tilknytninger til det norske friluftslivet. I en artikkel fra magasinet Fjell og Vidde uttrykker høgskolelektor ved Norges Idrettshøgskole Jannicke Høyem at toppsamlingen utvilsomt har utviklet seg, og at stadig flere praktiserer denne formen for friluftslivsaktivitet, mye grunnet økt eksponering og synliggjøring i sosiale medier (2009). «*Vi ser at det er en trend blant friluftsfolk å sette seg mål som dette, det er mange som liker å sette ting i system og krysse av på listen over utførte bragder*» (Jannicke Høyem (2009)). Toppsamlingen fremstår dermed som en aktivitet som stadig flere friluftslivsinteresserte aktører utøver.

Historisk har toppsamleraktiviteten derimot en lang tradisjon å vise til. Den første systematiske konstruering av fjelltopper gjennom en samleliste regnes å ha opphav i Skottland i 1891, da Sir Hugh Thomas Munro systematiserte alle Skottlands fjelltopper over 3000 fot (918 moh), og fullførte listen i 1906 (Helgesen, 2019). Den neste store samleprestasjonen skjedde i følge A-magasinet (2020) i 1911, da den berømte østeriske tindebestigeren Karl Blodig besteg alle alpenes topper over 4000 moh. Man kommer heller ikke utenom den amerikanske amatørklatreren Richard Bass som regnes som den første til å fullføre Seven Summits i 1985, hvorav Ralph Høybøibakk var første nordmann til å fullføre denne i 1992, og Cecilie Skog som første kvinne i 2006. Innenfor Norges grenser kan man trekke frem Diderik B. Burchardts kartleggingsarbeid som dannet den første systematiske oversikt over 2000-meterstoppene. Dette arbeidet ble ferdigstilt i 1949 etter bestigningen av Veobreahesten i Jotunheimen sammen med Knut Olsen Vole, som utgjorde den siste bestigning av en 2000-meterstopp på Norges fastland. Burchardts samleliste ble i 1985 erstattet av Røyne-listen, som er en samleliste opprettet av Eivind Røyne med oversikt over alle daværende registrerte fjell over 1800 meter i Norg. I følge Helgesen (2019) er dette listen som har dannet utgangspunktet

for dagens samlelister og toppsamleraktivitet. Det er også verdt å trekke frem Kjell Storrø og Berit Johansen som trolig var de første til å fullføre 2000-meterslisten (A-magasinet, 2020).

I nåværende tid ser man tendenser til store prestasjoner tilknyttet toppsamling. I norsk sammenheng kan man trekke frem Johan Solberg, Otto Teksum Lund og Inger Lise Innerdal som i følge magasinet Opp (2009) ble de tre første til å bestige alle Norges 422 kommunetopper i 2009. Man kommer heller ikke utenom tindeveileder Sondre Kvambekks prestasjoner tilknyttet toppsamling. Noen av samleprestasjonene er alle 2000-meterstoppene på en enkelt tur i fjellområdene Hurrungane, Dovre, Breheimen, og Rondane. I tillegg har han deriblant besteget alle Norges kommunetopper og 2000-meterstoppene som 19-åring (Magasinet Villspor, 2020).

Referert til ovenfor, er toppsamling gjennom et historisk perspektiv gjenstand for mange prestasjoner, og videre tydeliggjøres toppsamling som en uavhengig aktivitet og identitet. Likevel føler jeg at aktiviteten i det store og hele blir assosiert til fjellsport, tinderangling, skikjøring, klatring og generelt friluftsliv, da toppsamling gjerne er i større eller mindre grad representert i alle overordnede aktiviteter. Jeg mener at toppsamleraktiviteten dermed blir usynliggjort og ikke presisert nok som en uavhengig aktivitet. I denne masteroppgaven ønsker jeg dermed å rette søkelyset eksplisitt mot toppsamlermiljøet som et selvstendig miljø, og mot aktører som identifiserer seg i rollen som utøvende toppsamlere. Undersøkelsen fremstiller dermed et unikt perspektiv på aktiviteten som utelukkende fokuserer på toppsamlermiljøet som et eget uavhengig miljø.

1.2 Tidligere forskning

Toppamlerfeltet er ikke et stort felt, og fra min søken etter tidligere forskning som kan tilknyttes direkte til undersøkelsens tematikk og problemsøkende område, har jeg ikke funnet noe som umiddelbart kan relateres. Undersøkelsens teoretiske rammeverk er derimot flittig brukt innenfor ulike akademiske disipliner, og i den sammenheng vil jeg videre presentere noe tidligere forskning som deler dette felles teoretiske perspektivet.

Den franske sosiologen Pierre Bourdieus sosiokulturelle perspektiv og teoretiske begrepsapparat om den sosiale praksis er hyppig brukt innenfor den sosiologiske disiplin, og idretts- og friluftslivsforskning. Gjennom sin doktorgrad *Spenningsøkingens sosialitet: en sosiologisk undersøkelse av verdisystem i risikosport* fremviser resultatene en sammenheng

mellom frivillig risikotaking og anerkjennelse i surfer- og basehoppermiljøet i Norge (Langseth, 2012). Den samme tendensen eksisterer også i Langseth og Salvesens artikkel *Rock Climbing, Risk and Recognition* fra 2018 som omhandler den samme tematikk, men rettet mot klatrere og klatrermiljøet (2018). Den samme problemstillingen tilknyttet risikotaking og anerkjennelse kan også være aktuell i toppsamlermiljøet. Imidlertid er dette uklart å avgjøre grunnet manglende forskning på toppsamlerfeltet.

I sammenheng med Langseths doktorgrad omhandler avhandlingen hvordan de tidligere benevnte miljøene bryter med tradisjonelle verdier tilknyttet sport og det generelle samfunnet. Sosiologien har lenge hatt en tradisjon for å forklare, beskrive og forstå grupper av mennesker som anses som unormale gjennom deres tilhørighet til miljøer som dyrker verdier som anses som ekstraordinære, da fra et subkulturelt forskningsstandpunkt (Langseth, 2012). Denne fremgangsmåten og perspektivet på et miljø er adoptert i denne undersøkelsen, da den undersøker hvordan sosialiseringprosessen gjør seg gjeldende, og videre hvordan verdiene synliggjøres gjennom aktørenes medlemskap i subkulturen og tilhørende identitet.

I denne undersøkelsen er Michèle Lamonts teoretiske perspektiv om symbolske grenser representert. Hennes perspektiv oppretter muligheten for å undersøke hvordan aktørers handlinger på et felt krediteres anerkjennelse eller miskjennelse gjennom tilegnelsen av en moralsk komponent. Dette teoretiske perspektivet benyttes av Tøstesen og Langseth i artikkelen *Freeride Skiing – Risk Taking, Recognition and Moral Boundaries* (2021), hvor studien undersøker tre dimensjonale perspektiver på risikotaking; sammenhengen mellom risikotaking og anerkjennelse, grensene i forbindelsen med risiko og anerkjennelse, og moralske grenser tilknyttet risikotaking. Denne studiens bruk av Lamonts teori om symbolske grenser er høyst sammenlignbar til denne aktuelle undersøkelsen. Undersøkelsen ønsker å studere hvilke verdier som gjør seg gjeldende i toppsamlermiljøet, derav hvordan anerkjennelse distribueres, og videre hvordan toppsamlerens verdier og praksiser kan være en kilde til etableringen av grupperinger og moralske grenser til andre.

Avslutningsvis i kapittelet om tidligere forskning ønsker jeg å presentere Lise Kjølørøds teori om *Den spesialiserte leken*. Dette teoretiske perspektivet er aktuelt for min undersøkelses problemområde, da toppsamlerens grunnleggende aktivitet omhandler samling av fjelltopper. I følge Kjølørød er samling en form for spesialisert lek på lik linje med backpacking og rollespill, da aktivitetene er selvvalgte og innebærer fri deltagelse fra hverdagens strukturer og

medbringende posisjoner (Kjølørød, 2013). Grunnelementet i aktivitetene fremkommer fra tre kjerneelementer; *action*, *flair* og *serier*. Disse tre kjerneelementene er grunnlaget for hvorfor aktivitetene oppleves motiverende for aktøren. Actionbegrepet stammer fra Erving Goffmans forståelse, da jakten på samleobjekter oppleves som action, om man lykkes eller mislykkes med tilhørende dramatikk og spenning i situasjonen. Walter Benjamins begrep *flair* viser til aktørens vilje og selvtillit til å satse gjennom en kunnskapsbasert intuisjon som er avgjørende for å lykkes, og skapelse av videre motivasjon til samleaktiviteten. Serialitet er hentet fra Jean Baudrillards teoretiske perspektiv som også er representert i denne aktuelle undersøkelse. Samlingen struktureres etter naturlige og/eller definerte serier. Utfyllingen av seriene motiverer og tilfredsstillter aktøren gjennom et ønske om å utfylle hull i samlingen mot endelig fullføring.

Et viktig poeng fra Kjølørød er at det er aktøren selv som avgrenser samlingen og dens struktur. Det er nettopp derfor den spesialiserte leken omtales som *spesialisert* (Kjølørød, 2013). Samlingen fremstår som et middel til aktørens egen identitetskonstruksjon, da den spesialiserte leken på mange måter er en fortelling om selvet. Forholdet mellom aktøren og samlingen vil gradvis bli tettere, og man vil se seg selv i samlingen. Samlingen er ikke en hobby, det er noe man *er* på lik linje som man er basehoppere eller klatrere, sykepleier eller arkitekt.

Lise Kjølørøds teoretiske perspektiv om den spesialiserte leken ble lenge vurdert som et verdifullt supplement til denne undersøkelsens teoretiske rammeverk. Samtidig ønsker ikke undersøkelsen primært å fokusere på den individuelle aktørers samleatferd, motivasjon og identitetskonstruksjon, da den heller ønsker å studere toppsamlermiljøet som en helhet og hvilke verdier som eksiterer og gjør seg gjeldende i miljøet. Jean Baudrillards teoretiske perspektiv tilknyttet *serier* og hvordan de motiverer aktørers samleaktivitet ble dermed foretrukket, da toppsamlingens grunnleggende aktivitet omhandler innsamling av samleobjekter og videre fullføring av samlelister.

1.3 Undersøkelsens problemstilling

For å besvare undersøkelsens tematiske problemområde har jeg benyttet en kvalitativ metode, hvor jeg har intervjuet ni toppsamlere. Disse ni informantene kan beskrives som svært aktive toppsamlere og gjenkjenner seg i identiteten toppsamler, da de har praktisert aktiviteten i mange år. Unntaket finnes i en informant som kan beskrives på lik linje som svært aktiv, men

som kun har bedrevet toppsamleraktiviteten i tre år. Begrunnelsen bak dette tiltaket er et forsøk på å fange en større bredde i kategorien av det som kan omtales som elite-samlere i toppsamlermiljøet. Når jeg ikke har funnet noe tidligere forskning som direkte kan tilknyttes til undersøkelsens tematikk, har jeg valgt å rette undersøkelsens fokusområde på å presentere verdier gjennom sosiale praksiser i toppsamlermiljøet. Problemstillingen lyder som følger;

- *Hvilke verdier gjør seg gjeldende i det norske toppsamlermiljøet?*

Problemstillingen begrenser seg til det norske toppsamlermiljøet fremfor å undersøke hvordan dette fenomenet utartes internasjonalt. Verdibegrepet i undersøkelsens perspektiv fremstilles som aktørenes besittende symbolske kapital, og videre hva som oppleves verdifullt og etterstrebende på toppsamlerfeltet.

Undersøkelsens teoretiske rammeverk er hentet fra Pierre Bourdieus teori om den sosiale praksis. Hans teori er relevant for å undersøke hvilke verdier som eksisterer, og videre hvilke praksiser og verdier som krediteres anerkjennelse i toppsamlermiljøet.

I tillegg til Bourdieus teoretiske begreper om den sosiale praksis, tilføyes også Michèle Lamonts teori om moralske grensdragninger og Jean Baudrillard's teori om gjenstander som objekt og kontroll. Disse teoriene har som formål å ytterligere besvare problemstillingens problemområde gjennom en utvidelse av undersøkelsens teoretiske rammeverk, og fremme andre perspektiver tilknyttet eksisterende verdier på toppsamlerfeltet. Lamont omtales gjerne som en av Bourdieus moderne etterfølgere, og tilføyer en moralsk komponent til Bourdieus teori. Dette skaper dermed grunnlaget for videre analyse om toppsamlerens verdier og handlinger aksepteres eller miskjennes på bakgrunn av moralske innhold, og videre er gjenstand for anerkjennelse eller miskjennelse. Baudrillard's teori tilknyttes til undersøkelsens perspektiver på toppsamling og motivasjon, og hvordan toppsamlingen oppleves meningsfull for aktørene på toppsamlerfeltet.

1.4 Undersøkelsens begrepsavklaring og utgangspunkt

Introduksjonskapittelet har tidligere omtalt grunnlaget for undersøkelsens tematiske utgangspunkt, tidligere forskning som kan relateres til undersøkelsens problemstilling og teoretiske perspektiv, og redegjørelse av problemstillingens problemområde. Det vil videre

være nødvendig å redegjøre for enkelte begreper som benyttes i denne undersøkelsen for å skape en felles forståelse mellom leser og forfatter.

Undersøkelsen ønsker å studere hvilke verdier som eksisterer i toppsamlermiljøet, og videre hvordan disse verdiene gjør seg gjeldende. Utgangspunktet er en sosiologisk tilnærming hvor formålet er å studere toppsamlermiljøet som et uavhengig felt, og videre interaksjon mellom aktørene på det gitte felt. Kontekstuell fremstår motivasjon tilknyttet toppsamleraktiviteten i et sosiologisk perspektiv i henhold til hvordan aktørene praktiserer aktiviteten i tråd med feltets verdier til videre søken etter anerkjennelse. Undersøkelsen vil dermed ikke ta hensyn til psykologiske aspekter eller motivasjonsteorier hverken på et individuelt eller kollektivt nivå, men fremme praksiser som eksisterer på feltet fra et sosiologisk perspektiv.

Nettsiden Peakbook er avgjørende i undersøkelsen og det er dermed nødvendig å presentere en kort beskrivelse. I undersøkelsen representerer Peakbook det overordnende rammeverk til informantenes samle verden. Fra et perspektiv kan Peakbook gjerne omtales som et sosialt medium eller mer konkret et nettsamfunn, da formålet omhandler opprettelse av brukergenerert innhold og interaksjonen mellom brukere på nett (Kaplan & Haenlein, 2009). Nettstedets dynamikk kretser omkring en praksis hvor brukerne publiserer informative turrapporter om personlige opplevelser tilknyttet deres turer i forbindelse med systematisk samling av fjelltopper. I denne undersøkelsen er Peakbooks rolle som nettsamfunn avgjørende for at brukerne kan omtales som medlem av toppsamlermiljøet, da nettsiden tilrettelegger for felles sosiale praksiser for publisering og deling av samleaktivitet tilknyttet fjelltopper. Nettsiden står sentralt, da dette representerer deres etablerte informasjonskilde og rammeverk til samlelister og samleobjekter. Ikke minst representeres deres identitet som toppsamlere gjennom nettstedet, da deres personlige side danner oversikt over samlelistene og samleinventar med tilhørende personlige og informative rapporter. Det er en plattform hvor toppsamlerne kan presentere kolleksjoner av fjelltopper og fullførte samlelister, og videre interaksjon med andre toppsamlere gjennom lesing og kommentering av turrapporter, personlige meldinger og sammenlagtlister.

I sammenheng med undersøkelsen vil aktørene innenfor toppsamlermiljøet omtales som utøvere, toppsamlere, toppsamlerutøvere og aktører. De fire forskjellige beskrivende begrepene benyttes hvor det finnes kontekstnært og naturlig.

Toppamlermiljøet som begrep vil i mange tilfeller også omtales som toppsamlerfeltet, etter Bourdieus analytiske begrep *felt*. Disse begrepene relateres til Peakbook-miljøet, da toppsamlerne som er representert i denne undersøkelsen er medlemmer av dette

nettsamfunnet. Det eksisterer trolig andre grupperinger og individuelle toppsamlere i Norge, men disse er ikke aktuelle i denne undersøkelsen. Når undersøkelsen refererer til toppsamlermiljø, toppsamlerfeltet, eller i enkelte sammenhenger Peakbook-miljøet, er dette undersøkelsens perspektiv på toppsamlermiljøet i Norge.

2 Undersøkelsens teoretiske rammeverk

I dette kapitlet vil undersøkelsens teoretiske rammeverk presenteres. Først og fremst vil Pierre Bourdieus teoretiske begrepsapparat om sosiale praksiser bli gjort rede for.

Hovedbegrepene for å forstå masteroppgavens teoretiske rammeverk er habitus, kapital og felt, i tillegg til doxa, illusio og libido. Bourdieus begreper benyttes som det teoretiske rammeverk i denne undersøkelsen til å besvare problemstillingens problemområde ved å undersøke hvilke verdier som eksisterer og gjør seg gjeldende på toppsamlerfeltet. I tillegg vil begrepene også gi et grunnlag til å undersøke hva toppsamlerne etterstreber på feltet, og videre hvilke praksiser som gir anerkjennelse og posisjonerende definisjonsmakt.

Undersøkelsens teoretiske perspektiv er i stor grad basert på Bourdieus teori om den sosiale praksis. Det er derimot ønskelig å tilføye enkelte teoretiske supplement for å utvide undersøkelsens teoretiske perspektiver. Videre i teorikapitlet vil dermed undersøkelsen presentere Michèle Lamont og Jean Baudrillards teoretiske perspektiver for å opprette muligheten til å analysere og tilføye andre innfallsvinkler.

2.1 Pierre Bourdieu og den sosiale praksis

I Pierre Bourdieus teoretiske begrepsapparat om den sosiale praksis er det en rekke begreper som vil bli benyttet i denne undersøkelsen. Hovedbegrepene som benyttes er habitus, felt og kapital, i tillegg til doxa, illusio og libido som videre vil utgjøre oppgavens teoretiske rammeverk. Disse begrepene er avgjørende å presentere for å forklare hvordan toppsamlermiljøet kan representere et uavhengig felt med tilhørende sosiale normer og verdier i feltets praksis, og hva som kan betegnes som symbolsk kapital. Ikke minst kan begrepene bidra til å undersøke hvilke praksiser som tildeles anerkjennelse, og videre forklare de sosiale kampene om posisjoner i hierarkiet med mulighet til definisjonsmakt. Videre er det ønskelig å gjøre rede for disse tre begrepene og aktualisere de opp mot toppsamlermiljøets kontekst og problemstillingens problemområde.

2.1.1 Habitus

Habitus er et av begrepene som Bourdieu kanskje er spesielt kjent for selv om begrepet er benyttet av mange før han. Til å være et begrep som har blitt benyttet på ulike måter i den sosiologiske tradisjonen, fremstår Bourdieus versjon som «*en syntese mellom den*

psykologiske teori om habitus, som Norbert Elias har framsatt, og den teori om kroppslig habitus og arbeidshabitus som finnes hos Marcel Mauss» (Wilken, 2015, s. 35).

Med dette perspektivet som utgangspunkt skriver Bourdieu at habitus er verdi- og normsystemer, system av holdninger eller kulturelle vaner som aktørene i et samfunn orienterer seg etter (Bourdieu, Chamboredon, & Passeron, 1991).

Gjennom kognitive og kroppslige strukturer er dette grunnlaget for aktørers valg, meninger og handlinger. Videre kan habitus beskrives metaforisk som et bibliotek fylt med systemer av skjemaer. Disse skjemaene er stedet for våre handlinger, oppfattelse og tenkning, der det konstrueres strukturer, og strukturering av våre holdninger basert på kulturhistoriske praksiser (Wilken, 2015).

Bourdieus habitusbegrep kan argumenteres for å være aktuelt i forhold til denne undersøkelsens problemområde om hvilke verdier som gjør seg gjeldende på toppsamlerfeltet. Habitus kan anvendes til å skape en forståelse for hvordan det konstrueres betydningsfulle verdier og etablerte sannheter av utøverne på toppsamlerfeltet. Disse verdiene og etablerte sannhetene konstrueres omkring deres praksiser og identitet som toppsamlere. I tråd med Bourdieus teori om habitus vil det å vise til ferdigheter og kunnskap bidra til å definere om utøverne oppnår sosial anerkjennelse i miljøet, og videre om deres ivaretagelse av symbolsk kapital styrkes eller svekkes, basert på miljøets sosiale normer og verdier. Gjennom Bourdieu (1999) kan man argumentere for at dette er normdannelser og videre en gjenproduksjon av de eksisterende praksiser på et felt. Disse prosessene med tilhørende praksiser vil dermed oppleves helt naturlig for toppsamlerutøverne. Utøverne handler bevisst og ubevisst i tråd med toppsamlermiljøets sosiale praksiser, verdier, normer og krav. Feltet i seg selv bidrar til å konstruere en verden med egne verdier som for utøverne gir mening, og som det lønner seg å etterstrebe (Wilken, 2015). I denne kontekst blir herved habitus beskrevet som en sosial subjektivitet, både sosialt kollektivt forankret og på et individuelt plan, hvor Bourdieu i hans teori mener at den menneskelige bevissthet er strukturert sosialt. Videre mener Bourdieu at vår bevissthet opererer som mentale matriser som kan beskrives som en aktørs resultat av bakgrunn, i henhold til oppdragelse og tidlig sosialisering. (Wilken, 2015).

2.1.2 Felt

Felt er et analytisk begrep som kan defineres som en samling av objektive relasjoner mellom ulike posisjoner (Bourdieu, Chamboredon, & Passeron, 1991). Felt er stedet hvor aktører

deltar i en rekke sosiale kamper om symbolske eller materielle interesser. Disse kampene kan gjerne betraktes som et spill for å synliggjøre konkurranseelementet og eksistensen av udiskutable spilleregler (*doxa*), i tillegg til eksisterende gevinster og innsatser. For aktørenes deltagelse i spillet må de inkorporere feltets normer og logikk i sin habitus. Utøverne i toppsamlermiljøet vil forsøke å produsere og reprodusere normer og verdier for å kunne posisjonere seg over hverandre gjennom den sosiale praksisen de praktiserer på feltet. I følge Bourdieu har aktørene innenfor et felt en minimal bevissthet omkring spillet (Bourdieu, 2007). Spillereglene kan betraktes så inkorporert i aktørenes habitus at de opptrer helt naturlig, hvorav spillereglene i seg selv kan omtales som en illusjon (*illusio*). Posisjonene i spillet og på feltet avhenger av utøvernes besittelse og mengde av kapital. «*A capital does not exist and function except in relation to a field*» (Bourdieu & Wacquant, 1992, s. 101). Kapitalen i dette perspektiv tilknyttet det aktuelle feltet kan betraktes som ressurser og ferdigheter som gir toppsamlerne en mulighet til definisjonsmakt, og hermed ha en innflytelse på toppsamlermiljøet. Derimot vil alltid kapitalen og de normer som eksisterer forme seg etter maktkampene som eksisterer på feltet.

Det kan være problematisk å definere toppsamlermiljøet som et uavhengig felt. Opprinnelig ble feltbegrepet hos Bourdieu utviklet for å beskrive større områder i samfunnet, deriblant politikk og kultur (Wilken, 2015). Selv om toppsamlermiljøet kan betraktes som et svært lite felt, mener jeg at dette kan legitimeres som et selvstendig felt, da deriblant Arnegård (2006) hevder at eventyrspport kan ses på som uavhengige felt. I et fåtall av grupperingene blant toppsamlerne kan det også diskuteres om toppsamling som uavhengig aktivitet kan tilhøre nettopp denne gruppen som omtales som eventyrsporere, som gjerne kjennetegnes for risikofylte aktiviteters ekstremitet (Arnegård, 2006). Som en aktiv utøver i toppsamlermiljøet mener jeg derimot at denne beskrivelsen er lite passende for den gjennomsnittlige toppsamler. Fremfor risikoen og det ekstreme fremstår samlingen av topper og fullføring av lister som det grunnleggende fokuserende element tilknyttet deres aktivitet. Det praktiseres gjerne enkleste vei til toppen fremfor å gi seg i kast med noe som gir mer motstand. Riktig nok er det enkelte topper i Norge som krever klatring og kunnskap til metodisk sikringsarbeid, men dette er kun et svært begrenset antall. Deltagelsen på disse toppene gjenspeiler seg også på Peakbook, hvorav besøkstallene er svært lave. Gjennom min aktive rolle i toppsamlermiljøet har jeg den oppfattelse at det eksisterer gode holdninger og verdier til benyttelse av fjellfører og lokal kjentmann til topper og destinasjoner som er for krevende for den gjennomsnittlige samler.

I følge Fletcher (2008) kan slike type aktiviteter ses på som et sosiale felt, av deres felles logikk, reguleringer og verdier. Ved å definere toppsamlermiljøet som et selvstendig felt, opprettes et analytisk verktøy til å undersøke hvilke verdisystemer som gjør seg gjeldende, samt spesifikke innsatser og gevinster i toppsamlermiljøet. En sammenlignbar fremgangsmåte kan man se i doktoravhandlingen *Spenningsøkingens sosialitet: en sosiologisk undersøkelse av verdisystem i risikosport* som belyser risikosportfeltet som et selvstendig felt (Langseth, 2012).

2.1.3 Symbolsk Kapital

I følge Bourdieu kan kapital betegnes som verdier eller ressurser som en aktør besetter (2007). Hvilken verdi kapitalen innehar avhenger av feltet som det spilles ut i. Kapital gir utøverne på toppsamlerfeltet muligheten til definisjonsmakt gjennom innflytelse og styrkelse av egen posisjon. Bourdieu operer med tre typer grunnleggende kapital: sosial kapital, kulturell kapital og økonomisk kapital. Videre eksisterer det en fjerde kapitalform som kan betegnes som symbolsk kapital som er den kapitalformen undersøkelsen videre refererer til.

Bourdieu skriver at når en kapitalform tilegnes en verdi gjennom feltet den aktivt benyttes i, oppnår den en mer betydningsfull kapitalform (Bourdieu, 1999). I toppsamlermiljøet kan dette eksemplifiseres gjennom en samlers fullførelse av en liste. Fullføringen av listen opptrer da som en form for symbolsk kapital på toppsamlerfeltet fordi dette er en anerkjent sosial praksis og videre krediterer toppsamlerutøverne med anerkjennelse og definisjonsmakt. Det tilegnes dermed en merverdi i kapitalen. Et avgjørende kriterium er derimot at det finnes aktører som tilkjenner disse handlingene for å gi den symbolske kapitalen verdi og mening. Symbolsk kapital kan, når den undersøkes i ulike sosiale sammenhenger, fremtredes og belyses gjennom en rekke ulike former (Bourdieu, 1999). Med dette perspektivet på felt og kapital frigrir Bourdieu seg fra den klassiske sosiologiske tenkningen, hvor det eksisterer en motsetning mellom det objektive systemperspektivet, og subjektive aktørperspektivet: «*for i stedet at identificere en sosialt og historisk institutionalisert orden, der på én gang er givet og åben for diskussion*» (Bourdieu, 2007, s. 15)

2.1.4 Doxa, illusio og libido

Begrepene doxa, illusio og libido kommer til uttrykk gjennom den sosiale orden og spillet som pågår på feltet. Doxa opererer som inkorporert mentalt hos aktørens iboende habitus med verdier som gjør seg gjeldende på feltet. Dette bidrar til å utstyre aktøren med en aktiv

praktisering og sans, som motiverer, og videre legitimerer handlinger og valg gjennom den aktive habitus. (Bourdieu, 2007). Doxa kan oppfattes som aktørens aksept av spillets grunnleggende regler på det eksisterende felt, hvorav *illusio* kan forstås som aktørens investering i spillet, og dermed spillets grunnleggende tro, og hvilke gevinster og innsatser som står på spill (Wilken, 2015). I sammenheng med habitus skaper doxa den objektive mening som kommer til uttrykk gjennom utøverens praktisering av kunnskap (Bourdieu, 2007). Denne kunnskapen praktiseres derimot ubevisst for utøverne selv gjennom diskursive prosesser. Dette kan eksemplifiseres gjennom toppsamlernes perspektiv på systematisk samling av topografiske punkt, da dette bare gir mening for samleutøverne som befinner seg på dette spesifikke feltet. Mening i denne kontekst finner man det nærliggende begrepet *libido*, da dette kan beskrives som aktørens drifter og vilje til å delta, hva som oppleves som meningsfullt og videre posisjonere seg i feltets hierarkiske system (Wilken, 2015).

Avslutningsvis tilknyttet avsnittene om Bourdieus teoretiske begrepsapparat om den sosiale praksis, mener jeg det er avgjørende å kort redegjøre for hans perspektiv på anerkjennelse. Anerkjennelse har en sentral plass i Bourdieus forfatterskap, og i *Meditasjoner* fremheves anerkjennelse som en grunnleggende sosial kraft for aktørenes investeringer i et felts kapitalssystem, spesielt symbolsk kapital (Bourdieu, 1999). Dette er noe aktørene streber etter, og opptrer dermed som en grunnleggende forutsetning i hans teori, samt for å skape grunnlaget for et felts eksistens. Anerkjennelsens funksjonalitet blir på mange måter grunnlaget for aktørers investeringer i det aktuelle feltets kapitalformer, fordi det i følge Bourdieu alltid danner grunnlaget for en aktørs investering i spillet (Bourdieu, 1999).

Jeg har nå presentert Bourdieus begrepsapparat gjennom teorikapittelets første del. Fra min forståelse er Bourdieus utgangspunkt fra et makroperspektiv hvor det er feltets sosiale praksiser som i all hovedsak studeres. De enkelte aktørene på et felt sine relasjoner til omverden blir simplificert og blir dermed tatt lite hensyn til. Til felles blir deres handlinger og motivasjoner dannet og formet gjennom en strukturell kulturhistorisk prosess gjennom hver aktørs habitus (Bourdieu, 2007). Bourdieu ser gjerne på sosioøkonomisk- og kulturell kapital som sentrale faktorer til felts og samfunnets hierarkiske modeller, og hvordan aktører blir strukturert i klasser. Lamont er derimot kritisk til Bourdieus perspektiv, da hun heller mener at symbolske og moralske grenser kan forklare hvordan enkelte aktør sosialt kategoriserer seg og videre trekker distinksjon mellom gruppetilhørighet, fremfor klassestruktur (Lamont, 1992).

Videre i dette teorikapittelet vil derfor Lamonts teori om *symbolske grenser* presenteres som et komplimenterende perspektiv. Dette mener jeg er nødvendig for å kunne analysere og videre studere toppsamlerutøverne i denne undersøkelsen fra et mikroperspektiv, og hvordan anerkjennelse distribueres gjennom kategorisering og assosiasjon til andre grupper på toppsamlerfeltet.

Avslutningsvis i teorikapittelet ønsker jeg å anvende Baudrillard som representerer undersøkelsens siste teoretiske tilskudd og perspektiv. Hans teori om *gjenstander som objekt og kontroll* blir anvendt, fordi det oppretter et perspektiv til hvorfor toppsamlingen oppleves som motiverende og meningsfull for toppsamlerne. Mens Bourdieu antyder at det er den akkumulerte kapitalen på det eksiterende felt som gir anerkjennelse og definisjonsmakt hos aktørene, ønsker jeg å rette et perspektiv mot samleratferden, og videre hva som motiverer til å fortsette å samle. Det er dermed ikke et fokus på den symbolske kapitalen som aktøren allerede besitter, men heller hva aktøren mangler av kapital.

2.2 Lamont og symbolske grenser

Lamonts teori om symbolske grenser kan være et supplement til denne undersøkelsens teoretiske rammeverk til å skape forståelse for hvordan toppsamlerne sosialt kategoriserer, og videre trekker distinksjoner til andre tur- og fjellsportsentusiaster. Ikke minst kan hennes teori bidra til å forstå hvordan toppsamlerne differensierer seg innad i miljøet, og trekker distinksjon mellom verdier de ønsker å assosiere seg med, og videre holder avstand til (Lamont, 1992). En grunnleggende måte å opprette sosial gruppetilhørighet på er, i følge Lamont, gjennom distinksjon og avstand til «andre», noe hun omtaler som symbolske grenser. Symbolske grenser defineres som; «*Symbolic Boundaries*’ are the lines that include and define some people, groups, and things while excluding others ...» (Lamont, Pendergrass, & Pachucki, 2015, s. 1). Symbolske grenser bidrar dermed til å påvirke aktørens praksis som blir påvirket av søken etter feltets anerkjennende verdier, gjennom normative forbud, kulturelle holdninger og tabuer, som videre er sentralt til makt og den sosiale orden på feltet (Lamont, Pendergrass, & Pachucki, 2015). Det refereres også til interne distinksjonsmekanismer i klassifiseringssystemer som tar utgangspunkt i aktørens subjektivitet på det sosiale feltet, gjennom praksis og reproduksjon. Lamont fremhever aktørens moralske karakter som et sentralt poeng. Dette kommer til uttrykk gjennom personlig integritet, ærlighet, empati og arbeidsmoral, noe hun mener er avgjørende for å opprettholde de symbolske grenser og den sosiale kategoriseringen (Lamont, 1992).

Lamont bygger videre på Bourdieus begrepsapparat, men tilegner en annen dimensjon gjennom å argumentere for at sosiale grenser innehar en moralsk komponent når utøvere distanserer seg moralsk fra andre utøvere på samme eksisterende felt. I *Money, Morals & Manners* skriver hun i sin kritikk av Bourdieu at;

«All cultural practices are automatically classified and classifying, rank-ordered and rank-ordering». In other words, differentiation leads directly to hierarchalization. Again, this presupposition is unjustified: the conditions under which cultural differences create inequality need to be specified. As we saw, these conditions have to do with the strength of symbolic boundaries, a topic that Bourdieu does not address» (Lamont, 1992, s. 182).

Tilegnelse av den moralske komponenten gir dermed mulighet til opprettelse av andre moralske perspektiver om toppsamlerens praksis kan legitimeres. Bourdieu ville sannsynligvis på sin side argumentert og videre beskrevet dette som forskjell i smak, og ulikheter i aktørenes akkumulerte kapital. Ved tilegnelse av Lamonts videreutviklede perspektiv fra Bourdieus teoretiske begrepsapparat om den sosiale praksis i undersøkelsen, kan dette bidra til å skape forståelse av hvilke verdier som toppsamlerne assosierer til og hvor de moralske skillelinjene ligger. Videre kan hennes perspektiv bidra til å undersøke de sosiale praksisene om hvordan utøverne kategoriserer og videre oppretter distinksjon mellom ulike grupperinger og aktører i toppsamlermiljøet, basert på handlinger, valg, verdier, og hvordan anerkjennelse blir distribuert på feltet.

2.3 Jean Baudrillard om gjenstander som objekt og kontroll

Baudrillard plasseres gjerne i tradisjonene som poststrukturalist og postmodernist, og retter søkelyset mot samlerobjektens representasjon som noe mer enn kun sin materialitet. Det omhandler hvordan samleobjektet får en betydning for samleren og videre hvordan samlingens serialitet i seg selv virker motiverende. For samleren, i sin verden, konstruerer derfor objektene som samles med en mening, skapt av samleren selv. Samleobjektets relasjon til samleren bidrar dermed til at objektet i seg selv blir viktig, og skaper en subjektiv verdi, og blir det som Baudrillard omtaler som *«object of passion»* (Baudrillard, 1994). I følge Baudrillard fratras objektet sin opprinnelige bruksverdi og opptrer gjennom to ulike funksjoner, hvorav disse enten er *possessed* eller *utilized*. Førstnevnte omhandler hvordan objektet fratras den opprinnelige bruksverdien som innebærer at det ikke lengre er relevant til

bruk. Sistnevnte omhandler objektets praktiske bruk i den virkelige verden. Alle objekter kan bli gjenstand for samling hvor de inngår i systemer opprettet av samleren selv. Systemene i denne undersøkelsen vil da være toppsamlerens samlelister. Et sentralt poeng hos Baudrillard er hvordan han beskriver samlingen som et lidenskapelig forhold til materielle objekter, og videre hvordan disse bidrar til å skape mening i menneskers hverdag (Baudrillard, 1994). Samlingens interne systematikk og oppbygging må ses i sammenheng med aktørens identitet hvor dette alltid er rettet mot aktørens diskurser (Baudrillard, 1994).

Oppbyggingen og skapelsen av en samling kan gjerne omtales som en virkelighetsflukt og et brudd fra hverdagen, hvor den hverdagslige verden separeres fra samlingens verden. Samlingens struktur handler om å klassifisere, rangere og sortere objekter som da, i følge Baudrillard, er *possessed* (Baudrillard, 1994). Samleobjektene inngår da i et grunnleggende internt system hvor objektene selv representerer et symbol på serien som det er en del av. Hva som skal inkluderes i seriene er det samlerens verden som bestemmer. Når objekter tillegges samlingen, elimineres dens opprinnelige status og erstattes av en betydning som er større enn den selv. Mangler av objekter skaper motivasjon til å fortsette samlingen, og videre utfylle seriens tomrom. Mangler i serien og tomrom kan oppleves smertefullt for samleren. At samlingen mangler noe, mener Baudrillard er et tydelig skille mellom samling og akkumulering av objekter (Baudrillard, 1994).

Baudrillards teori kan på mange måter oppleves som et noe unødvendig bidrag til denne oppgaven, av den grunn at Bourdieus teori om den sosiale praksis omfavner mye av det samme aspektet. Jeg mener derimot at det er en forskjell, og at Baudrillards teori kan tilføye et annet perspektiv for å styrke og videre berike oppgavens teoretiske omfang. Bourdieus begreper fokuserer på toppsamlerfeltets verdier og sosiale praksiser, sett fra et makroperspektiv. Habitus konstruerer holdninger og sannheter om hvordan toppsamlerne opptrer på en riktig eller feil måte, og videre hva de kan tilegne seg av symbolsk kapital som oppleves som verdifulle investeringer i det sosiale spillet på feltet. Her mener jeg at Baudrillards perspektiv er noe annerledes. Fremfor å studere hele feltets kollektive praksiser, kan dette betraktes som et mikroperspektiv mot et dypere fokus på hvordan den individuelle toppsamler skaper mening tilknyttet samleaktiviteten. Slik jeg ser det i sammenheng med Baudrillards teori, er det ikke den akkumulerte symbolske kapitalen i form av toppbestigninger og andre verdier som gjør seg gjeldende, som nødvendigvis er hovedårsaken til samlerens motivasjon for å fortsette samleatferden. Det er heller hullene, og den uoppnådde kapitalen i *seriene* (samlelistene) som bidrar til å opprettholde samlemanien. Med

et mer direkte fokus på den enkelte aktør, mener jeg at dette er et bidrag til å styrke Bourdieus teoretiske rammeverk i denne undersøkelsen, og videre bidrar til å utfylle et annet perspektiv på feltet, til også å tillate et innblikk på den individuelle toppsamler.

2.4 Undersøkelsens teoretiske perspektiv

I dette teorikapittelet er undersøkelsens teoretiske grunnlag presentert med det formål om å bidra til å besvare problemstillingens problemområde. Bourdieus begrepsapparat oppretter rammeverket som muliggjør det analytiske perspektiv til å undersøke toppsamlermiljøet som et uavhengig felt, herunder hvilke sosiale praktiser og normdannelser som tilegnes verdi av utøverne selv. Som tidligere understreket er Bourdieus teoretiske aspekter svært preget av et makroperspektiv, hvorav Lamonts teoretiske perspektiver bidrar til å gi undersøkelsen et mikroperspektiv gjennom et blikk på toppsamlerne moralske grenser i miljøet. Deres teorier oppretter derimot et felles utgangspunkt om at det konstrueres sannheter som videre gir definisjonsmakt til hva som kan betraktes som riktig og galt i toppsamlermiljøet.

Avslutningsvis ble Baudrillards teoretiske perspektiv presentert. Hans bidrag tilføyer hermed oppgaven et perspektiv på toppsamlerne og deres samleatferd, meningen bak den dedikerte samlingen, og motivasjonene bak. Dette er essensielt for oppgavens teoretiske perspektiv, da Baudrillards teori oppretter muligheten til å studere utøvernes toppsamleaktivitet i optikk. Dette er et tilføyende supplement for å studere utøverne i miljøet, da deres sosiale praksiser i deres verden i all hovedsak omhandler fenomenet samling.

3 Metodisk tilnærming

I dette kapittelet ønsker jeg å presentere mine metodiske overveielser og foretatte valg gjennom arbeidet med undersøkelsen. Først og fremst ønsker jeg å komme inn på det kvalitative intervju som metode og videre begrunne min metodiske utøvelse. Videre vil jeg presentere analyseverktøyene som jeg har benyttet i undersøkelsen og hvordan disse har blitt vurdert. Avslutningsvis drøftes min rolle som forsker, refleksjon tilknyttet utfordringer underveis, etiske betraktninger og mulige feilkilder, diskutert opp mot problemstillingens problemområde.

For å kunne besvare prosjektets problemstilling på en hensiktsmessig måte vil de metodiske og teoretiske vurderinger og valg være avgjørende for utfallet, både før, under, og etter innsamlingsprosessen. I min undersøkelse ønsker jeg å benytte et kvalitativt forskningsintervju med utøvere som samler på fjelltopper som informanter for å finne ut hvilke verdier og sannheter som gjør seg gjeldende i toppmiljøet. Intervju som metode kan fra flere perspektiver omtales som en svært praktisk måte å innsamle empirisk data, da man åpner opp for en samtale mellom informantene og forskeren. Her kan informantene komme med egne meninger, historier og tanker som er vesentlig for dem selv.

I tråd med problemstillingens aktuelle problemområde kan observasjon omtales som en nærliggende metodisk tilnærming for å samle inn empirisk data til denne undersøkelsen, hvorav jeg da kunne blitt med toppsamlerne på tur og videre studert deres handlinger og atferd når de befinner seg ute på tur. På mange måter kunne dette utvilsomt vært et berikende metodisk supplement ved siden av intervjuene. Samtidig gir dette flere utfordringer som må hankses med. Innsamlingen av empiriske data foregår i november, noe som er krevende i henhold til vær og vind, og med lite dagslys som gir mange begrensninger ved å tilrettelegge for en tur. Geografisk spredning på informantene gir også utfordringer for å tilrettelegge tilnærmet like kriterier og forhold, hvorav norsk natur innehar enorme forskjeller tilknyttet deriblant klima, geologi og vegetasjon for å nevne noen. Tidsbegrensningen gjør at en slik metodisk fremgangsmåte vil være for overveldende og omfattende til mitt mastergradsprosjekt.

Ved å gjennomføre intervjuene i november gir dette informantene mulighet til å se tilbake på et ferskt år med samling av topper. Basert på registreringer på Peakbook gis et inntrykk om at perioden februar – september er høysesong for toppsamlingen, hvilket betyr at denne perioden er over, og en lengre mindre aktiv periode venter de neste månedene. Å avholde intervjuene på *lavsesong* kan gi utslag i henhold til hvordan informantene formulerer og videre presenterer sine egne meninger og fortellinger under intervjuene. Samtidig vurderer jeg å avholde intervjuene på denne tiden av året som et styrkende tiltak tilknyttet undersøkelsens empiriske innsamling. Informantene er da ferdig med en intensiv periode med toppsamling, og har mange turer, minner og opplevelser å se tilbake til. Sannsynligvis har de bearbeidet opplevelsene og kan forhåpentligvis besvare intervjuets tematiske områder på en god måte gjennom refleksjon og tanker tilbake til den foregående samleperioden.

3.1 Det kvalitative forskningsintervju

Grønmo (2016) beskriver hvordan en kvalitativ metodisk tilnærming grunnleggende omhandler innsamling av empirisk data som ikke kan tallfestes eller naturlig presenteres i målinger, men krever heller å gå i dybden på færre undersøkelsesenheter, og videre uthente karakteristisk empirisk data. Min undersøkelses problemområde omhandler å finne ut hvilke verdier som eksisterer og gjør seg gjeldende i toppsamlermiljøet. Slik empirisk data kan omtales som *thick descriptions* og omhandler aktørens mening og videre skapelse i den sosiale verden (Geertz, 1973). *Thick descriptions* er i utgangspunktet hentet fra Grounded theory, men jeg mener at det eksisterer tilsvarende likheter på et noe simplere og minimalistisk plan. Det kan være vanskelig og utfordrende å samle inn slik informasjon, da den i mange tilfeller uttrykkes og fremheves ubevisst av informanten. Det må dermed være mulig å gå dypere inn på enkelttemaer gjennom oppfølgingsspørsmål som nødvendigvis ikke er aktuelle for alle informantene som er med i undersøkelsen. Intervju som metode gjør det dermed mulig å få svar på sosiale praksiser som foregår dypt i det ubevisste som nødvendigvis ikke er bevisst for informanten (Kvale & Brinkmann, 2015). Ikke minst gir metoden en mulighet til å fortolke intervjupersonenes utsagn og antydninger på en systematisk måte, hvorav deres sosiale praksiser ellers er svært vanskelig å oppdage.

Jeg har valgt å benytte semi-strukturert forskningsintervju for å samle de empiriske dataene til denne undersøkelsen. Begrunnelsen for dette valget kan gjenspeiles i det semi-strukturelle intervjuets naturlige mulighet for åpenhet, og andre hypotetiske og uforutsette perspektiver som kommer frem under intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2015). Utgangspunktet for denne

metodiske tilnærmingen er i informantenes egne beskrivelser om tematikker i deres liv som aktualiseres under intervjuet. I denne prosessen får informanten selv mulighet til å komme med input, men det vil eksistere en begrensning tilknyttet det aktuelle emnet. Formålet med forskningsintervjuet er å få perspektivet på tematikken gjennom informantens livsverden ved å benytte en bestemt metode og videre fremheve kunnskap. Problemstillingen og forskerdesignet i denne undersøkelsen har som mål å finne ut hvilke verdier som eksisterer og gjør seg gjeldende på toppsamlerfeltet.

Gjennom et semi-strukturert forskningsintervju inviteres informanten til å åpne opp, og videre fortelle og svare på intervju spørsmål tilknyttet verdier i toppsamlermiljøet ved hjelp av egne meninger, tanker, opplevelser, forståelser og erfaringer. Det oppstår et samspill mellom informant og meg som forsker, og det er i dette samspillet at kunnskapen oppstår (Kvale & Brinkmann, 2015). Forberedelsene før intervjuene besto av mye refleksjon tilknyttet intervjuguidens spørsmål og overordnede tematikker, for å sikre en god interaksjon og et tydelig rammeverk mellom informant og meg. Underveis i intervjuene benyttet jeg en intervjuguide med den hensikt å bidra til opprettholdelse av en god struktur og flyt gjennom intervjuet, hvorav det var forberedt noen forskningsspørsmål. Forskningsspørsmålenes funksjonalitet var å sikre at intervjuet bidro til å besvare min problemstilling gjennom ulike tematikker og perspektiver i aktuelle kategorier.

3.2 Utvelgelse av informanter

I denne undersøkelsen er ni informanter blitt intervjuet. Dette antallet ble bestemt i forhold til oppgavens omfang og arbeidsmengde, da flere intervjuer ville sannsynligvis ha gitt et for stort arbeid for en masteroppgave.

I sammenheng med undersøkelsens metodiske tilnærming har informantene blitt utvalgt fra en rekke ulike faktorer. Først og fremst var det viktig å avgrense oppgavens emne og empiriske omfang for å være en realistisk masteroppgave. Toppsamlermiljøet er et bredt og udefinert miljø hvor yttergrensene for hva som kan defineres som en toppsamler er usynlige og lite konkret. Jeg tok herved et utvalg fra miljøet ved å benytte toppsamlernettstedet Peakbook som kilde til å utvelge informanter til undersøkelsen. Dette bidro hermed til å sikre at informantene gjenkjente seg selv i beskrivelsen og identiteten som toppsamler.

Informantene er geografisk spredt fra forskjellige områder i hele Norge, men har til felles at de har en omfattende samlestatistikk å vise til på Peakbook, ved unntak av en informant som

er fersk i toppsamlermiljøet. Dette valget ble gjort for å forsøke å få et bredere perspektiv på miljøet og noen andre perspektiver på enkelte temaer som ble fremhevet under intervjuene. Informantene fremstår, utenom den ferske i miljøet, som utøvere sosialisert inn i miljøets sosiale praksiser og videre besitter en mengde symbolsk kapital gjennom deres etablerte posisjoner på toppsamlerfeltet. Undersøkelsen har herved sin begrensning til aktive utøvere som har investert mye i miljøet og som er en del av deres egen forståelse og identitet. Man kan dermed karakterisere dette utvalget som et strategisk utvalg (Grønmo, 2016). Som utøvere og mer profilerte samlere i toppsamlermiljøet har informantene antagelig, bevisst eller ubevisst, en posisjon som definisjonsmakt og innflytelse til miljøets normer og regler, og verdier. Flere av informantene kategoriserte de mest dedikerte samlerne i miljøet for elitesamlere. Man kan dermed vurdere utvalget som et elitesamlerutvalg med det formål å sikre informanter med en bevissthet tilknyttet sin posisjon i toppsamlermiljøet og med kjennskap til miljøets helhet. Det empiriske materialet i undersøkelsen ville sannsynligvis fremstått annerledes og gitt andre funn om utvalget besto av et bredere spekter av informanter. Jeg ønsker derimot ikke denne fremgangsmåten i frykt for at informantene ikke gjenkjenner seg som en aktiv toppsamler i toppsamlermiljøet.

Det er ikke til å legge skjul på at jeg i utgangspunktet ønsket å ha kvinner representert i lik stor grad som menn i denne undersøkelsen for å skape et mer heterogent utvalg, og for å unngå en mannsdominans blant informantene. Det kan derimot argumenteres for at flere kvinner i undersøkelsen kan bidra til å skape et skjevt bilde av virkelighetens forhold. Gjennom andre studier kan man vise til at klatring, bre og fjellsport er manndominerende miljøer og maskuline arenaer (Odden, Hva skjer med norsk friluftsliv?, 2008). Basert på egne erfaringer kan man anta at toppsamlermiljøet er et mannsdominerende miljø. Disse erfaringene har jeg fått gjennom min jobb som fjellfører hvor mange av gjestene mine gjerne identifiserer seg som toppsamlerne. Flertallet av gjestene mine er nødvendigvis ikke menn, men friluftslivsutøvere man observerer på føringsturer og i egen regi, viser gjerne en overvekt av mannlig deltagelse. Peakbook er derimot bare en utvalgt gruppe av toppsamlermiljøet og man kan dermed ikke utelukke et annet utfall med andre utvalg og innfallsvinkler. Definisjonen for hva som kan betegnes som en toppsamler er diffus og hvilke sosiale kriterier som skal vektlegges oppleves som udefinerbart. Basert på mine utvalg er jeg derimot fornøyd med min kvinnelige informant som bidrar til å berike mitt empiriske materiale, og jeg mener at dette kan være representativt for miljøet.

Jeg oppsøkte informantene på Peakbook gjennom min private profil. Profilen min har eksistert i mange år på nettstedet og flere av informantene hadde noe bekjentskap til meg og enkelte av mine samleturer fra før. Flere av informantene ville sannsynligvis ikke ha deltatt i undersøkelsen om jeg selv ikke kunne vise til en viss grad for symbolsk kapital eller posisjon i toppsamlermiljøet. Kontakten med informantene skjedde via melding og senere gjennom telefon etter avtale, samt enkelte e-poster.

I utvelgingsprosessen av informanter var et krav at de kunne vise til x-antall turer i året, samt x-antall fullførte samlelister gjennom 5> år på Peakbook. Jeg ønsker ikke å avsløre kriteriene av hensyn til informantenes identiteter, fordi dette kan for enkelte utøvere være svært lett gjenkjennelig, og videre true opprettholdelsen av informantenes anonymitet. Utenom disse kravene stilte jeg ikke noe særegne krav for deltagelse, men det er ikke til å legge skjul på at jeg ønsket å kontakte utøvere som man ser er aktive i miljøet på Peakbook. Begrunnelsen for dette var å sikre at informantene som jeg kontaktet så på seg selv som toppsamlere, og kjente seg selv igjen i beskrivelsen.

I denne undersøkelsen er det dermed representert ni informanter, hvorav det er åtte menn og en kvinne. Alle informantene kan omtales som svært aktive toppsamlere hvor denne aktiviteten utgjør en stor del av deres hverdag og liv. Utenom én informant har alle bedrevet toppsamleraktiviteten i svært mange år, og de kan betraktes i besittelse av etablerte posisjoner i toppsamlermiljøet.

3.3 Gjennomføring av intervju

I tråd med myndighetenes anbefalinger og reiseråd har jeg valgt å avstå fra unødvendig reiser i frykt for å bidra til økende spredning av Covid-19 med det empiriske innsamlingsarbeidet under dette prosjektet. Intervjuene skulle opprinnelig avholdes i oktober, men av hensyn til Covid-19 situasjonen, ble disse utsatt til november. Jeg syns derimot det var viktig at intervjuene ble avholdt før desember pga denne måneden ofte er en travel tid for mange. Intervjuene har derfor blitt avholdt gjennom videochat på Zoom og telefonsamtaler, noe som har påvirket hvordan kommunikasjonen har foregått. Vi har kun hatt våre ansikter og stemmer å forholde oss til og ikke den samme nærkontakt som ville ha oppstått under et intervju ved standardiserte omstendigheter. Jeg mener uansett at intervjuene har hatt en god flyt og at samspillet mellom informantene og meg har vært god og bidratt til et representativt empirisk materiell for å besvare undersøkelsens problemstilling.

Før gjennomføringen av intervjuene avholdt jeg et prøveintervju med en bekjent samler i toppsamlermiljøet. Det var viktig for meg å teste intervjuet på noen som kunne vurdere intervju spørsmålene kritisk og med et toppsamlerfaglig blikk for å avsløre mulige svakheter som jeg selv ikke kunne oppdage. Dette ga god feedback på intervjuet, samtidig som lydopptakeren ble testet i henhold til både Zoom og telefonsamtale.

I forkant av intervjuene utarbeidet jeg en intervjuguide som skulle hjelpe meg underveis gjennom intervjuene. Intervjuguiden er formulert og utviklet ut ifra undersøkelsens problemstilling og Bourdieus begrepsapparat, som representerer det teoretiske rammeverket, som tidligere ble presentert i forrige kapittel. Begrunnelsen for denne metodiske fremgangen er å sikre at intervjuet kunne gi meg gyldige empiriske data til å besvare problemstillingen i så stor grad som mulig. I tillegg var formålet med denne oppbyggingen å sikre at analyseprosessen av det empiriske datamateriale skulle gå så smertefritt som overhodet mulig. Intervjuguidens oppbygging består av ulike temaer med spørsmål og alternative oppfølgingsspørsmål. Noen av spørsmålene var vinklet mot informantene med et ønske om deling av deres egne erfaringer gjennom personlige minnerike samleturer. Meningen bak dette var å få informantene til å formidle deres egne opplevelser gjennom hvordan de selv husket sine turer. Dette bidro til å skape gode situasjoner hvor det var naturlig å dra ut emner fra historiene deres og stille medfølgende oppfølgingsspørsmål.

3.4 Analytisk autoetnografi

Undersøkelsens empiriske materiell baserer seg i stor grad på de kvalitative forskningsintervjuene. Jeg ønsker også fremme min deltagelse i toppsamlermiljøet, hvor jeg har utviklet meg fra nybegynner og til en intermediær toppsamler. Denne deltagelsen har bidratt til å skape en naturlig nysgjerrighet og refleksjon over miljøets sosiale praksiser, og videre vært en sterk bidragsyter til opprettelsen av denne undersøkelsens problemstilling. Disse refleksjonene har over tid, og gjennom et sosiologisk perspektiv, gitt meg tankeverktøy til å tenke over miljøets verdier, normer og regler, samt hierarki, makt og etablerte praksiser. Jeg ønsker å presentere analytisk auto-etnografi som et tillegg til det empiriske arbeid i denne undersøkelsen. Det er derimot viktig å understreke at den analytiske auto-etnografiske metoden kun er ment som et metodisk supplement, hvorav de kvalitative intervjuene som er gjennomført i forbindelse med denne undersøkelsen, i stor grad utgjør det empiriske datautvalget.

En slik form for etnografi kan i følge Anderson (2006) kreve et fullt medlemskap i den kulturen som forskningen ønsker å undersøke, for videre å anskaffe en bedre teoretisk forståelse knyttet til et sosialt fenomen. Min aktive deltagelse i toppsamlermiljøet kan omtales som det Anderson (2006) betegner som «opportunistic CMR» (*complete member researcher*), hvor beslutningen for å forske på en kultur er gjort på vegne av medlemskapet i den. En sammenlignbar metodisk tilnærming kan man se i Langseths (2012) doktorgradsavhandling *Spenningsøkingens sosialitet: en sosiologisk undersøkelse av verdisystem i risikosport* hvor en nødvendig del av det empiriske materialet og utvelgelsen av informanter foregikk gjennom aktiv deltagelse og interaksjon med miljøet. Videre stiller han seg kritisk til Ellis & Bochners (2006) som kritiserer «*going native*» perspektivet, da de mener forskeren innehar sterke forforståelser, og dermed ikke kan opptre objektivt og nøytralt. Langseth trekker heller frem Anderson ved at «*etnografi og auto-etnografi skal strebe etter å skape en teoretisk forståelse av det som studeres*» (Langseth, *Spenningsøkingens sosialitet: en sosiologisk undersøkelse av verdisystem i risikosport.*, 2012, s. 56). Metoden gir meg som forsker dermed mulighet til å forstå kulturen som studeres fra flere perspektiver og med en større dybde. I tillegg utstyres det meg også med verktøy som bidrar til at jeg kan forbli kritisk distansert i forhold til informantenes egne meninger, motivasjon, verdier og mål.

Et annet moment som derimot krever bevisstgjøring og et granskende blikk er hvordan detaljer og andre kjennetegn i toppsamlermiljøet av en avgjørende karakter kan overses og tas for gitt. Basert på et Bourdieuansk perspektiv kan dette forklares grundigere ved at feltets *doxa* er innrammet i aktørens habitus, og at dette kan forsake blindhet til sentrale og relevante opplysninger knyttet til de sosiale praksiser som foregår i miljøet. Jeg tror derimot at min rolle som forsker fører til at min tilnærming ikke må ses direkte fra miljøet, men fra et forskerstandpunkt utenfor. Rollen som forsker kan bidra til å fungere som et instrumentelt verktøy ved at jeg blir tvunget til å observere deltagerne og toppsamlermiljøet gjennom et sett andre «briller» enn de som informantene benytter fra sitt perspektiv i miljøet. Det gir meg en bevisstgjøring til å bearbeide en refleksjon til hva jeg selv observerer når jeg er ute og samler fjelltopper.

Det er likevel viktig å påpeke faren ved at personlige ståsted og engasjement på feltet kan skape en subjektivitet som påvirker undersøkelsens retning og endelige resultat. Auto-etnografisk metode kan raskt bli oppfattet som å være introvert og at et perspektiv basert på egne erfaringer er lite interessant å tilføye forskning, og opptrer heller som et blindspor (Delamont, 2009). De subjektive erfaringene kan likevel forstås som noe mer enn bare

forskerens personlige perspektiv over egen posisjon i miljøet som forskes på. Det kan gi en avspeiling av kulturen og konteksten, og kan videre ses på som verdifulle bidragsyttere til refleksjoner over hvordan de subjektive erfaringene viser et speilbilde av en større kontekst og skaper videre en dypere forståelse og kunnskap.

3.5 Transkribering, analyse og tolkning

Grunnlaget for undersøkelsens analyse- og tolkningsmetodiske fremgangsmåte finner sted i det analytiske verktøyet som Kvale & Brinkmann (2015) omtaler som meningsfortolkning. For benyttelse av denne type intervjuanalytiske verktøy kreves et forarbeid som er nødvendig å gjøre rede for. Transkriberingsprosessen foregikk gjennom en direkte nedskrivning av informantens muntlige utsagn fra taleopptakene. Deres utsagn ble oversatt til skiftelig språk så nøyaktig som mulig for å sikre informantens fulle mening. I tillegg ble følelsesuttrykk som for eksempel latter også notert i marginen. I enkelte sitater hvor fyllord og overpresiseringer som ikke har noen relevans til svaret som blir gitt ikke nedskrevet, da dette ikke påvirket informantens endelige utsagn.

Ved endt transkribering ble de skriftlige intervjuene lest over gjentatte ganger. Dette var for å se intervjuene som en helhet og videre danne et utgangspunkt til det analytiske arbeidet. Det må derimot understrekes at det analytiske arbeidet allerede var påstartet fra intervjuenes oppstart, da dette i følge Kvale og Brinkmann (2015) fremstilles som intervjuanalysens første stadium. Videre i analysearbeidet ble en form meningskonsentrering benyttet. I sammenheng med intervjuguidens tematiske oppbygging og medfølgende spørsmål, samt problemstillingens problemområde, ble deres utsagn kategorisert for å opprette en skjematisk oversiktighet. Disse utsagnene ble videre gjenstand for en meningsfortetting for å presentere en konkretisert og presisert mening i informantens utsagn. Lange usammenhengende utsagn ble dermed simplifisert til konkretiserte setninger som oppsummerte meningen bak utsagnet. Dette utgjorde en stor forskjell i analysearbeidet, da det ble vesentlig enklere å holde oversikten. Avsluttende ble informantens konkretiserte siterte meninger gjenstand for en meningsfortolkning. Resultatet av denne fortolkningsprosessen finnes sted i undersøkelsens resultatkapittel, da fortolkingene av informantens konkretiserte meninger er grunnlaget for opprettelsen av disse tematiske overskriftene og tilhørende underavsnitter.

3.6 Forskerrollen og metodiske utfordringer

Jeg ser på det som en fordel at jeg er aktiv utøvende i toppsamlermiljøet som jeg ønsker å forske på. Dette bidrar til å utstyre meg med feltets diskursive kunnskap og sosiale praksiser, noe som gjør at jeg kan gjenkjenne språk, meningen bak handlinger og logikkene som eksisterer på toppsamlerfeltet. Samtidig krever min rolle i miljøet at jeg foretar en kritisk refleksjon og en bevisstgjøring til min posisjon som forsker på mitt tilhørende felt. En problematikk som kan være viktig å gjøre rede for er forskerens ubevisste påvirkning i samspillet og interaksjon med informantene. Fridulv Sagberg (1996) viser til Rosenthal-effekten som en aktuell problematikk tilknyttet å avholde et kvalitativt forskerintervju. Rosenthal-effekten kom frem etter at Robert Rosenthal gjennomførte en serie psykologiske eksperimenter som konkluderte med at forskerens egne forventninger om bestemte resultater påvirker informanten, og dermed undersøkelsens endelige resultat. Forskeren innehar egne holdninger og forventninger til intervjusituasjonen, og vil dermed påvirke samspillet med informanten. Det må derfor etterstrebes en distanse fra forskerens side til forskningsfeltet, og videre opptre så objektivt som mulig. I følge Kvale & Brinkmann (2015) er det derimot umulig å oppnå fullstendig objektivitet, fordi forskeren alltid vil ha en bestemt forståelse når det forskes på et bestemt fenomen. I mitt arbeid med innsamlingen og videre analyse av det empiriske materialet er det dermed viktig at jeg er selvkritisk og ikke fortolker for å kunne bekrefte min egen hypotese.

I følge Bourdieu, Chamboredon og Passeron (1991) har ikke aktører tilgang til sitt eget motivasjonsgrunnlag for handlinger de utfører. Verden er sosialt konstruert og baseres på historiske og sosiale omstendigheter, hvilket betyr at aktørenes forklaringer knyttet til deres handlinger vil være konstruert historisk og sosialt. Forklaringene som aktørene deler fra sine opplevelser må forskeren fortolke og konstruere. Denne konstruksjonen av aktørens opplevelser representerer da en tredjegradskonstruksjon på toppen av to lag konstruksjoner. Bourdieu mener dermed at det er nødvendig å utføre et *epistemologisk brudd* som innebærer å konstruere forskningsobjektet. Å konstruere et forskningsobjekt består av, i følge Bourdieu, å eliminere de dagligdagse forståelsene og videre rekonstruere handlinger innen en teoretisk ramme. Handlingene må tolkes i forhold til deres posisjon i et sosialt felt (Bourdieu, Chamboredon, & Passeron, 1991). Aktørens handlinger kan forstås ved å studere hvordan aktørens felt er bygget opp, samt mål, persepsjoner og motiver som må forstås i relasjon til feltet.

Bourdieu's teoretiske og metodiske ståsted, det epistemologiske brudd, kan bidra til å opprettholde en særs bevissthet og kritisk distanse knyttet til det empiriske materiellets opphav og perspektiv (Wilken, 2015). Aktørene på feltet som undersøkes av en forsker som forsøker å forstå feltet vil ha ulike utgangspunkt for fortolkning. I dette vektlegges det at informanten og forskeren sannsynligvis vil ha ulike forståelser av hva sannheten er, og hvordan den blir konstruert. Videre kan herved forskerens fortolkninger gjennom arbeidet av den innsamlede empiriske dataen ikke nødvendigvis samsvare med informantens bilde av deres virkelighet. Forskningen blir herved produsert på et selvstendig felt og blir offer for det som Bourdieu omtaler som den dobbelte sannhet (Bourdieu, 1999). Om undersøkelsens endelige resultat og funn samspiller med informantens opplevelse, og om informantene ser seg enige er vanskelig å forutse. Undersøkelsen må derimot betraktes som et verdifullt bidrag til å belyse et felt under den norske friluftslivspapaplyen som er svært lite forsket på tidligere.

Mine praktiske ferdigheter som toppsamler, samt fjellsportutøver og fjellfører har jeg tillært meg gjennom bachelorstudiet her i Bø i Telemark. Dette bidrar dermed til at jeg er sterkt sosialisert inn i holdninger, væremåter og verdier som universitetet ønsker å formidle. Sannsynligvis har jeg videreutviklet meg i større grad egenrådige retninger etter at den treårige bacheloren ble fullført, men mye av grunnmuren er skapt og dannet i løpet av studieårene.

Tidligere har jeg aldri benyttet intervju som metode. Under mitt bachelorprosjekt benyttet jeg en kvantitativ tilnærming gjennom studering av ulykkesrapporter i NKF (Norges klatreforbund) tilknyttet isbreulykker i Norge som videre ble presentert gjennom deskriptiv statistikk. Læringskurven i dette mastergradsprosjektet har dermed vært bratt metodisk, men det har vært en svært interessant læringsprosess jeg ikke vil vært foruten.

3.7 Etiske overveielser

Forskningen skal ikke publiseres for allmennheten om den utgjør en større risiko for skade i forhold til fordeler og nytteverdi for samfunnet (Ruyter, 2010). Det kreves dermed en refleksjon omkring denne tematikken i henhold til eget forskningsprosjekt. Ruyters (2010) opererer med det metaforiske begrepet *forskeretiske forsvarslinjer*, der han argumenterer for behovet for beskyttelse av enkeltpersoner, samfunn og forskeren mot samfunnets interesser. Sammen representerer forsvarslinjene et effektivt verktøy for å beskytte enkeltpersoner og forskeren, og de kan fungere som et godt grunnleggende utgangspunkt for å vurdere og

operere på en etisk ansvarlig måte. Jeg ser ikke på mitt forskningsprosjekt som noen skaderisiko for samfunnet, men heller til en nytteverdi, ved at prosjektet ønsker å belyse og trekke frem et lite miljø i det norske friluftslivet. Påvirkende interesser av samfunns- og økonomisk karakter antar jeg heller ikke er aktuelt tilknyttet mitt mastergradsprosjekt.

Gjennom innsamlingsprosessen av empirisk data har jeg hatt et stort fokus på å beskytte og ta vare på informantene som har deltatt i forskningsprosjektet. Først og fremst ble prosjektet meldt inn og videre godkjent av NSD før oppstarten av intervjuene. I utgangspunktet er ikke dette et prosjekt med representasjon av sensitive informanter eller opplysninger av en privat karakter som krever et særegent etisk hensyn. Samtidig har jeg som forsker et ansvar for å beskytte informantene mot samfunnets interesser og ta vare på den tilliten som de gir meg ved å delta i undersøkelsen. Etter å ha etablert kontakt og avtalt gjennomføring av intervju fikk informantene tilsendt et samtykkeskjema. Samtykkeskjema inneholder informasjon om deres rettigheter som informanter, tittel på prosjektet, og prosjektets generelle rammebetingelser. Det ble lagt stor vekt på informantenes frivillighet og frie deltagelse, og anonymitet, samt muligheter til å trekke seg ut av prosjektet. Et krav for deltagelse i prosjektet var å lese og videre godkjenne samtykkeskjemaet før intervjuets oppstart. Dette ble utført muntlig av noen via Zoom og telefon, og skriftlig av andre. Jeg ønsket i utgangspunktet å ha dette skriftlig, men pga covid-19 og manglete dataferdigheter hos enkelte av informantene, ble det mest praktisk og naturlig å gjøre dette muntlig før intervjuoppstart.

Jeg vurderte å utgi de forespurte informantene fullstendig informasjon om prosjektets tematikk, fremfor en kort og konkret redegjørelse. Konsekvensen vil da være at informantene ikke blir villedet og at det videre må opplyses om eventuelle sensitive sider med prosjektet, som kan påvirke informantene i etterkant av deltagelsen. Begge løsninger ble drøftet og vurdert, men jeg så ingen indirekte eller direkte negative konsekvenser for informantene ved å delta i prosjektet. I tillegg ble argumentet om å anskaffe informasjon som både var spontan og fra informantenes fenomenologiske livsverden i stor grad verdsatt. Etter at intervjuet avsluttes som ble signalisert ved at lydopptageren ble avskrudd, forsøke jeg å holde en løsere og mer uformell samtale med informantene. Målet med disse samtalene var at de skulle bli litt bedre kjent med meg og min rolle i toppsamlermiljøet, og at det skulle gjøre det enklere å ta kontakt om de følte på usikkerhet ved deltagelsen, hadde spørsmål tilknyttet prosjektet eller andre spørsmål. Dette var et bevisst grep for å mykne opp situasjonens rammer og la deltagerne bli bedre kjent med meg som en utøver i deres miljø og ikke bare i rollen som forsker. I disse

samtalene ble også informantenes rettigheter gjentatt og deres frivillige deltagelse, samt informasjon om prosjektets fortsettelse og forventet levering.

Undersøkelsen har hatt et stort fokus på kravet om konfidensialitet. I tråd med forskerintervju som metode må personvernloven overholdes. Formålet med denne loven er at enkeltpersoner og deres personopplysninger ikke blir behandlet på en måte som krenker den enkelte (Personopplysningsloven, 2018). Under datainnsamlingen har dataene blitt anonymisert. Dette innebærer at navn på informanter er erstattet med et pseudonym. Også enkelte fjelltopper og turer er også anonymisert ved bruk av pseudonym, av den grunn at de kan gjøre informanten lett gjenkjennelig.

3.8 Feilkilder

Jeg mener det er viktig å ta stilling til og videre reflektere over hvilke valg som er blitt besluttet som videre kan påvirke resultatet, og om man får svar på det man ønsker å finne ut av. Formålet med dette kapitlet er å gjøre rede for valg og overveielser, og videre påvirkning disse har hatt på det endelige prosjektet. I denne sammenheng er det to begrep som kan belyses som avgjørende, nemlig *relabilitet* og *validitet*. Begge begrepene blir gjerne relatert til forskningsprosjektets kvalitet.

Relabilitet innebærer innsamling og behandling av data, og etterprøvnbarheten, om en annen forsker vil få et lignende resultat ved tilnærmet lik metodisk fremgangsmåte (Grønmo, 2016, s. 241). Relabiliteten vil dermed være høy og videre pålitelig om undersøkelsens datainnsamling gir resultater som kan etterprøves eller den tilsvarer tidligere forskningsresultater. Tilknyttet min kvalitative undersøkelse kan denne gi relabilitetsutfordringer av den grunn at mine empiriske data og utvalg av informanter er relasjonelt bestemt etter min rolle på toppsamlerfeltet. Skulle en forsker som besetter en uavhengig posisjon utenfor miljøet forsøke å repetere denne undersøkelsen, kan informantene svare på en annen måte, samt at den uavhengige forskerens fortolkning av svarene vil være en annen. Gjennom datainnsamlingen har jeg dermed forsøkt å være nøytral og objektiv som mulig.

Validiteten representerer, i følge Grønmo (2016) datamaterialets gyldighet i henhold til problemstillingen som skal besvares. Om forskerens intensjoner med undersøkelsen samsvarer med datainnsamlingen utgjør dette høy grad av validitet. Gjennom mitt mastergradsprosjekt har jeg opprettet flere tiltak for å sikre at validiteten oppnås i så høy grad

som mulig. Ved første øyekast kan validitetsbegrepet betraktes i denne oppgaven som kun en funksjon for å bevisstgjøre leseren til hvilke tiltak som er iverksatt for å sikre høy grad av validitet *etter* at det empiriske materiale var innsamlet og videre analysert. Jeg ønsker derimot å understreke at validitetsarbeidet allerede ble påstartet da problemstillingens problemområde ble formulert, og undersøkelsens forskningsdesign utviklet. Gjennom arbeidet har fremskritt blitt vinklet tilbake til problemstillingen for å sikre en rød tråd gjennom hele prosjektet.

Den kvalitative metodiske tilnærmingen med forskerintervju, og analytisk auto-etnografi som et tillegg ble benyttet for å sikre empirisk data som kunne besvare problemstillingen med høyest mulig grad av gyldighet. Med benyttelse av den analytiske auto-etnografiske metode har jeg forsøkt å være så selvkritisk som mulig for å ikke benytte tankeprosesser, erfaringer og påstander som bekrefter min hypotese. Dette gjenspeiler seg også i utvalget av informanter hvor disse er nøye analysert og videre forespurt med omhu for at deres utsagn kan bidra til å besvare min problemstilling. Intervjuguiden er som tidligere belyst oppbygget og utviklet ut ifra problemstillingens problemområde, og i tråd med Bourdieus begrepsapparat som representerer undersøkelsens teoretiske rammeverk. Hensikten bak intervjuguiden er å innsamle empirisk datamateriell som kan besvare problemstillingen. Ved å ta utgangspunkt i problemstillingen mener jeg at intervjuguiden har oppnådd dette på en overbevisende måte.

I transkriberingsprosessen har jeg konsekvent oversatt informantenes muntlige utsagn direkte til skriftlig språk. Det må understrekes at i enkelte utsagn har jeg derimot fjernet enkelte ord, eller påstartede setninger i sammenheng med deres endelige utsagn og mening, og heller notert noen stikkord i marginen. I slike situasjoner har jeg vært svært selvkritisk til min egen vurdering og fortolkning, men jeg mener dette ikke bidrar til å svekke prosjektets validitet, da analysen metodisk ikke tar utgangspunkt i en detaljert språk- eller konversasjonsanalyse. I analysearbeidet av det empiriske materialet har jeg forsøkt etter beste evne å benytte intervjuguidens tematikker for å kategorisere informantenes utsagn. Dette har vært for å skape en systematisk ryddighet og oversiktighet med det formål om å sikre at datamaterialet kan spores tilbake til problemstillingen. Jeg har også vært svært selvkritisk under fortolkningsarbeidet for å opprettholde en objektiv rolle og en distanse til forskningsfeltet, samt for å ikke underbygge resultatene ut ifra mine egne opplevelser som aktiv utøver i toppsamlermiljøet. Jeg må derimot innrømme at dette arbeidet har på mange måter vært vanskelig, og at det har gått mye tid til selvrefleksjon over mange omganger med gjentatte kritiske blikk frem og tilbake på de endelige funnene.

Utover disse tiltakene ønsker jeg å fremheve noen mer direkte og konkrete vurderinger, og refleksjoner som jeg har foretatt underveis i arbeidsprosessen, med det formål om å styrke kvaliteten til prosjektet. Utvalget i denne undersøkelsen kan presenteres i et kritisk perspektiv. Først og fremst består utvalget på kun ni personer, noe som kan tilsi at resultatene etter denne undersøkelsen nødvendigvis ikke representerer «sannheten» i toppsamlermiljøet, men heller fremmer kun et enkelt perspektiv. Det har derimot aldri vært meningen fra min side å fremme et entydig resultat. Videre har jeg foretatt et utvalg som i stor grad baseres på hva som kan omtales som «*elite-samlerne*» på Peakbook. Dette er et beskrivende begrep som flere av informantene benyttet under intervjuene. Begrunnelsen for dette utvalget var for å sikre et utvalg hvor informantene gjenspeiler sin identitet i det å være en toppsamler for å kunne samle empirisk data fra utøvere som genuint utøver toppsamleaktiviteten. Ved å ta et utgangspunkt i denne målgruppen vil de empiriske dataene være preget av elite-samlernes sosiale praksiser og nødvendigvis ikke representere en større målgruppe i toppsamlermiljøet. Utfallet ved et bredere perspektiv vil høyest sannsynlig gi andre resultater, da jeg har sterke antagelser om at andre målgrupper nødvendigvis ikke kjenner seg selv igjen i identiteten og beskrivelsen som toppsamler.

Jeg har også hatt noen overveielser knyttet til intervjuene, intervjuguiden og enkelte elementer som er benyttet underveis i intervjuet.

Som nevnt tidligere ble intervjuene avholdt over Zoom og telefon på grunn av Covid-19 situasjonen. Konsekvensen av dette valget kan være at informantene har manglet følelsen av trygghet og som videre resulterte i mangelfulle svar. Derimot opplevde jeg informantene som forståelsesfulle for situasjonen og svært behjelpelige for den noe utradisjonelle intervjumetoden. Jeg tror også at de har følt seg komfortable under intervjuene da disse har foregått på en arena som de selv har valgt.

Under intervjuene ble mange spesifikke elementer fra Peakbook berørt, deriblant topplister, informantenes egne lister, og personlige historier. Valgene om å inkludere disse elementene i intervjuguiden har utvilsomt ført meg til svar som jeg ellers ikke ville hatt mulighet til å anskaffe.

Det var stor variasjon i tidsbruk under intervjuene, fra 45 minutter og opp til 2,5 timer. Ved enkelte tematikker underveis i noen av intervjuene, kunne jeg nok ha presset mer for dypere og fyldige svar. At jeg ikke gjorde dette, kan være en svakhet i mitt empiriske datamateriale. Det kan videre argumenteres for at det sannsynligvis ikke ville hatt noen belønnende effekt om jeg hadde presset på mer i henhold til undersøkelsens empiriske data, da konsekvensen

kan være at informantene ville ha gitt utsagn utover sine egne synspunkter. Risikoen for at jeg leder informantene til utsagn av en mer subjektiv karakter som bekrefter min hypotese, kan derfor ha blitt minimert. I undersøkelsens helhet mener jeg dette ikke har noen stor betydning eller påvirkning for det endelige empiriske resultat.

Avslutningsvis ønsker jeg å trekke frem min rolle som forsker og intervjuer under datainnsamlingen. Som nevnt tidligere har jeg aldri hatt noen form for erfaring med forskningsintervju som metode. At jeg har utviklet meg gjennom intervjuene mener jeg kommer tydelig frem da det jeg opplever min utøvelse i forskerrollen som mye skarpere, og observerer raskere mulighetene for å komme med oppfølgingsspørsmål.

4 Oppgavens funn og diskusjon

I dette kapitlet vil undersøkelsens resultater og funn bli presentert og analysert.

Masteroppgavens hovedmål er å undersøke hvilke verdier som eksisterer og gjør seg gjeldende i toppsamlermiljøet. Undersøkelsens resultat og diskusjonskapittel vil være oppdelt i tre hovedavsnitt. Disse avsnittene er fragmentert med utgangspunkt i intervjuguidens tematiseringer og informantenes sitater.

I første delkapittel er formålet å presentere toppsamlingen fra to ulike dimensjonale perspektiver, gjennom deres brukerprofil på Peakbook og aktivitet i den virkelige verden, og hvordan disse to dimensjonene gjør seg gjeldende ovenfor hverandre. Videre vil sosialiseringprosesser i miljøet diskuteres og hvordan aktører inkorporerer subkulturens normer og verdier i miljøet. Avslutningsvis presenteres et perspektiv på toppsamlerens objektive virkelighet på fjelltopper som en sosial konstruksjon i toppsamlermiljøet.

I andre delkapittel vil verdier tilknyttet samleaktiviteten presenteres. Ytterligere tematikker i dette delkapitlet er forstillingen om den typiske toppsamler, verdiperspektiver på topper og samlelister, og et perspektiv på primærfaktor som en uavhengig verdi i miljøet.

Avsluttende delkapittel vil presentere distribusjonen av anerkjennelse på toppsamlerfeltet, og hvilke handlinger og praktiser som krediteres anerkjennelse eller miskjennes i sammenheng med feltets verdier. Her vil også undersøkelsen belyse ulike distinksjonsmekanismer som eksisterer på feltet til opprettelse av symbolske grenser til styrkelse av gruppetilhørighet i miljøet og eksklusjon av andre.

4.2 Toppsamlerens todimensjonale perspektiv, sosialiseringprosess og verdier

I dette delkapitlet er formålet å belyse hvordan toppsamlermiljøets sosialiseringprosesser gjør seg gjeldende, og videre hvordan verdiene utspiller seg i denne prosessen. I første omgang vil et perspektiv på den individuelle toppsamler presenteres, gjennom et todimensjonalt perspektiv mellom deres brukerprofil på Peakbook og deres samleaktivitet i den virkelige verden. Dette er for å skape forståelse til hvordan disse to dimensjonene henger sammen, og er fundamentalt tilknyttet praksisene i toppsamlermiljøet. Videre vil verdier tilknyttet toppsamlermiljøets sosialiseringprosesser diskuteres, før delkapitlet avsluttes med et perspektiv på fjelltopper som en sosial konstruksjon.

4.2.1 Peakbook og samleridentiteten – et todimensjonalt perspektiv

Toppsamlerne kan betraktes gjennom et tosidig dimensjonalt perspektiv, gjennom samleridentiteten på tur og brukerkontoen på Peakbook. Før videre diskusjon tilknyttet sosialisering er det nødvendig å belyse hvordan toppsamlerenes identiteter gjør seg gjeldende, mellom brukerprofilen og deres aktivitet i den virkelige verden. I rollen på tur representerer aktøren sin samleridentitet gjennom innsamling av nye samleobjekter, strukturert etter Peakbooks konstruerte listekriterier og definerte verdisystem. Disse turene registreres på deres personlige brukerside på Peakbook for å synliggjøre bestigningen av det topografiske punktet, og videre tillegge samleobjektet i seriene, nærmere kjent som samlelistene. Flere av informantene, deriblant Marius refererer til deres personlige brukersider på Peakbook som en digital plattform for å lagre personlige turminner, og fremstår dermed som en minnebok.

«Eneste forumet jeg er representert på er jo Peakbook fordi jeg synes det er et godt nettsted å lagre turminnene mine på. Det er ei minnebok for meg, jeg lager ikke turer for at andre skal se spesielt på hva jeg driver med. Det er min egen minnebok og hovedsaken for meg(...).» (Marius)

Minneboken som utvikles på Peakbook representerer hermed aktørens personlige arkiv av historisk turaktivitet. På en annen side representerer minneboken også samleidentiteten, hvorav den gjenspeiler hvilke objekter samleren er i besittelse av, og hvilke objekter som mangler. Det er derimot interessant at informantene karakteriserer deres brukerkontoer som kun en minnebok. Nettsiden Peakbook kan vurderes til å operere som en spesifikk type toppsamlerfelt, der det gjennom gjeldende habitus konstruerer og motiverer for spesifikke praksiser. Ikke minst er disse sosiokulturelle- og historiske dynamikker sterke bidragsyttere til brukernes handlinger i Peakbookmiljøet. Hva som oppfattes og krediteres som verdifullt og anerkjennelsesverdig, dannes gjennom deres deltagelse på feltet ved registrering av deres egne personlige turminner i form av turrapporter. Turminnene som lagres gjennom rapportene opptrer som en innsats og gevinst av symbolsk kapital. Denne praksisen kan gjerne forstås metaforisk som en bank av symbolsk kapital hvor investeringen fremstår som gyldig når andre samlere anerkjenner registreringene gjennom lesing av rapportene. Med mengder av registrerte turer, fullførte samlelister og bestigninger som anerkjennes som verdifulle blant andre aktører på feltet, bidrar dette til å øke aktørens kapitalsammensetning. Ikke minst posisjonerer aktøren seg i hierarkiet til definisjonsmakt for å bidra til hva som anses som verdifullt. Minneboken fremstår dermed ikke kun som et middel til å lagre turminnene på en

digital plattform. Den representerer også aktørens kapitalsammensetning som konstruerer deres posisjon på toppsamlerfeltet.

Fra et dimensjonalt perspektiv kan aktørens brukerkonto på Peakbook opptre som et middel for oppnåelse av symbolsk kapital, og videre til posisjonering på toppsamlerfeltets hierarki. Den sosiale posisjonen i denne dimensjonen gjør seg også gjeldende i en annen dimensjon når aktørene opptre som samlere, og praktiserer samleaktiviteten i den virkelige verden. Posisjonen som er konstruert gjennom deres brukeraktivitet på Peakbook, gjenspeiler seg også når aktøren interagerer med andre samlere gjennom møter på tur, organiserte Peakbook-treff eller andre kontekster for samspill med andre samlere som tilhører toppsamlerfeltet. Informanten Ragnar er en svært erfaren toppsamler med mange anerkjente bestigninger og fullførte lister. Under intervjuene forteller han om et spontant møte med en annen Peakbookbruker en sommerdag i Jotunheimen.

«(...)det var en som møtte meg i Jotunheimen i fjor sommer og fikk vite hvem jeg var så; «Ja Ragnar, du er jo en legende i Peakbookmiljøet» (...) Jeg føler ikke at jeg er sånn veldig i miljøet sånn egentlig annet enn det som skjer på nett da».

Her synligjøres overføringen av aktørens hierarkiske posisjonering fra Peakbooks brukerprofil til aktørens praktiske samleridentitet i den virkelige verden ved to anledninger. Det må etableres en tolkning, men fremfor alt er det interessant å forsøke og forestille utviklingen gjennom samtalen som Ragnar refererer til. Ved samtalestart og første møte bærer sannsynligvis interaksjonen preg av standardiserte samtaleevner som praktiseres ved slike spontane møter ute i naturen. Når begge aktørene oppdager den felles relasjonen som eksisterer til Peakbook aktiveres deres feltspesifikke habitus, og samtalens karakter omvandles til et mer feltspesifikt språk og perspektiv. Da Ragnar presenterer seg selv, fremstår hans sosiale posisjon i toppsamlerhierarkiet fra brukerprofilen på Peakbook, og gjennom hans kapitalsammensetting, omtales han herved som *en legende i miljøet* av den andre aktøren, som dermed anerkjenner hans posisjon på feltet. I andre omgang bekrefter også Ragnar sin posisjon i miljøet, da han ikke føler seg så veldig i miljøet, ved unntak av det som foregår gjennom brukerprofilen på Peakbook. Det viser dermed at brukerprofilen bidrar til å konstruere posisjonen til aktøren i den virkelige verden og at disse to dimensjonene overfører verdiene mellom hverandre.

4.2.2 Toppsamlermiljøets sosialiseringsprosess og verdier

For å opprette et instrumentelt verktøy til å forklare hvordan toppsamlerne sosialiseres til bestemte verdier i toppsamlermiljøet, ønsker jeg å presentere Donnelly & Youngs avhandling om konstruering av identitet i subkulturer. Inspirasjonen til denne teoretiske fremgangsmåten er hentet fra Langseths doktorgradsavhandling, da han undersøker verdisystemer tilknyttet subkulturer i surfing og basehopping (2012). I Donnelly & Youngs avhandling presenteres resultater som bidrar til å illustrere hvordan nye medlemmer på feltet sosialiseres og inntreer rollen som en aktør i en subkultur. Denne prosessen utvikles gjennom fire stadier som omtales *presocialization, selection and recruitment, socialization, og acceptanse/ostracism* (Donnelly & Young, 1998). Skapelsen av identitet og prosessen omkring sosialiseringen i en subkultur er i følge Donnelly & Young en refleksiv handling hvor aktøren beskjeftiger seg til subkulturens identitet (Donnelly & Young, 1998). Konsekvensen er at aktøren ikke lengre kan se toppsamlermiljøets praktiser objektivt fordi den nye identiteten i stor grad blir internalisert. I dette perspektivet blir dermed toppsamlermiljøets verdier en påfølgende drivkraft i jakten på anerkjennelse i lys av den konstruerte identitet, internalisert gjennom feltets diskursive etablerte sannheter (Donnelly & Young, 1998).

Alle informantene refererer underveis i intervjuene til et mangfold av friluftslivsaktiviteter som de tidligere har bedrevet før den systematiske toppsamleaktiviteten ble oppdaget. Det er tydelig gjennom primærsosialiseringstadiet at signifikante andre har bidratt til å forme informantenes habitus, og videre etablert deres nære forhold til generell friluftslivsaktivitet. Dette kan eksemplifiseres fra intervjuene med informanten Bjørns fortelling om da han og hans onkel besteg Lodalskåpa, eller informanten Ragnars historier om utforskning i skjærgården med sin far. Gjennom opplevelsene av ulike friluftslivsmiljøer og tilhørende aktiviteter har informantene tidligere tilegnet seg forskjellige feltspesifikk kapital som samordner med de aktuelle miljøenes sosiale praksiser, logikk og verdier. På samme måte har de også tilknyttet sin identitet som en aktør i toppsamlermiljøet, og gjennom en rekrutteringsprosess som en inngangsåpner til et medlemskap i miljøet, noe som innebærer en sosialiseringsprosess og en overgang fra et felt til et annet med medbringende nye verdier. Under intervjuene fremkom det i liten grad hvordan toppsamlerne ble rekruttert inn i miljøet, da flertallet utøvet samleaktiviteten som en hobby, før enkelte nettsider og videre Peakbook ble et netttforum for interaksjon med andre samlere, og videre omdanne samlingen til en mer

systematisk og normativ art. Enkelte av informantene henviste derimot til to forskjellige rekrutteringsprosesser som bidro til at de ble medlemmer av toppsamlermiljøet.

Informanten Trude forteller om sin tidligere samlepraksis; *«Jeg har jo likt å krysse av på et kart tidligere for meg selv når jeg gikk mye alene på tur og jeg har bodd på forskjellige plasser så kryssa jeg ut hvor jeg hadde vært, men det var ikke noe sånn systematisk samling(...)*». I sitatet fremkommer hennes praktisering som individuell og egenrådig, uten en systematisk normativ tilnærming til samlingen, og videre ikke tilknyttet en subkulturs sosiale praksiser. I et noe banalt perspektiv kan Trudes praktiserende aktivitet omtales som en generell utøvende friluftslivsaktivitet, med et større fokus på fjelltopper. Dette kan da i følge Donnelly & Young omtales som den første fase i konstruksjon av identitet og tilhørighet til et miljø (Donnelly & Young, 1998). Videre kan hennes posisjon omtales som en aktør i besittelse av ufullstendig informasjon om toppsamlermiljøet praksiser. Konsekvensen kan være en utvikling av en feilaktig atferd, og en relativ oppfattelse av feltets gjeldende kapital og habitus, fordi hun som aktør ikke strukturerer den gjeldende kapital.

Videre beskriver Trude hvordan hennes introduksjon til toppsamlermiljøet skjedde gjennom hennes ektemann. Dette kan beskrives konkret som en rekrutteringsprosess da aktøren gjør seg erfaringer med feltets aktiviteter som representerer subkulturen en ønsker å skifte et medlemskap til. *«Men når jeg traff han så hadde han allerede begynt å samle på Sunnmøre, Sunnmørstopper og det var egentlig sånn at han hadde fokus på alle toppene over 1000m og det her var i 2005. Det var egentlig da jeg fikk litt sånn her «ja kanskje jeg også skal samle på noe, ja kanskje» (Trude)*. I denne kontekst tildeles hennes ektemann rollen som mentor og veilederposisjon til å inkludere den nye aktøren til toppsamlerfeltets logikker og språk. Ikke minst fremtrede hans posisjon som rådende og ledende i Trudes sosialiseringssprosess til feltet, gjennom introduksjon av habituell og kapital logikk i toppsamlermiljøet. Når Trude siterer *«ja kanskje jeg også skal samle på noe, ja kanskje»* vises det tydelig hvordan hun har erfart feltets aktivitet gjennom sin mentor, i tråd med hennes tidligere oppbyggende ferdigheter og erfaringer til å samle fjell, og at hun adopterer feltets spesifikke kapital, verdier og feltets doxa som en grunnleggende sannhet gjennom veiledning fra hennes ektemann og mentor.

En sammenlignbar tilnærmet sosialiseringssprosess kan man også tolke ut ifra Marius sitt sitat, da han forteller om gleden ved instrueringen gjennom signifikante personer med tilknytting til ulike miljøer. *«Har vært instruert av personer jeg også og miljøer og sånne ting, og det er jo*

en del av gleden med hele interessen egentlig» (Marius). Det må i dette tilfelle tolkes, men det kan antas at han refererer deriblant til rekrutteringen, og videre sosialiseringprosessen til toppsamlerfeltets habituelle og kapitale logikker og språk, og sentrale verdier, gjennom en mentors veiledning.

Under intervjuene ble informantene forespurt om det er enkelt å bli akseptert som ny aktør i toppsamlermiljøet. Til svar beskrev de toppsamlermiljøet som et inkluderende, lavterskel, og åpent miljø for alle som er interessert. Enkelte av informantene deriblant informanten Bjørn refererte videre til de organiserte Peakbooktreffene som arrangeres ved enkelte anledninger i løpet av et år. *«Jeg tror hvis du møter på et Peakbooktreff og du kommer der, så er du med på tur så tror jeg du er akseptert umiddelbart. For det at det var god stemning når man møter nye folk og, opplever ikke at det er noe vanskelig å bli akseptert.»* (Bjørn). Det fremstår tydelig fra Bjørns sitat at Peakbooktreffene er en arena hvor nye samlere kan føle seg velkommen. Disse treffene krever påmelding, men er åpent for både erfarne samlere og nybegynnere som utviser nysgjerrighet og interesse omkring aktiviteten toppsamling. Som nybegynner kreves dermed en motivasjon, interesse og ønske til å søke et medlemskap i toppsamlerenes subkultur. Gjennom de arrangerte turene ferdes både erfarne og nybegynnere på fjell de ønsker å samle i et sosialt felleskap. På mange måter representerer disse organiserte treffene en rekrutteringsprosess hvor arrangørene og de erfarne samlernes funksjonalitet omdannes til nøkkelpersoner for å sosialisere nybegynnere inn i feltets kapital, habituelle logikk, verdier, og en grunnleggende tro på toppsamlerfeltets doxa. Nøkkelpersonenes posisjon kan i dette tilfellet være en verdifull bidragsyter til nybegynnerens sosialiseringprosess, som med den konsekvens kan vurdere subkulturens forestillinger som riktig eller feiltolket. Peakbooks organiserte arrangementer kan også belyses som en formell sammenkomst med formål om inkludering av nybegynnere inn i toppsamlermiljøet, da deres praksis fremvises som rekruttering med bistand fra allerede etablerte aktører i subkulturen. Det er derimot avgjørende å huske at nybegynnerne allerede innehar en posisjonering i et annet felt- og friluftslivsmiljø. Sosialiseringen og konstruksjonen av deres nye identitet i toppsamlermiljøet kan anses kontekstuellet som et oppgjør og videre brudd med et etablert felt fra tidligere. Fra den nye aktør kreves det dermed en investering i det nye felt for å bevise og videre fremtre sin posisjon og identitet. Med en mild tilnærming kan dette refereres til det Bourdieu omtaler som en splittet habitus som opprettes i de forhold hvor sosiale forventninger og erfaringer mellom felt motstrider seg (Wilken, 2015). Sannsynligvis vil denne splittelsen i habitus være av en svært mild karakter, da avstanden mellom toppsamlerfeltet og generelt

friluftsliv fremstår som liten. Det er likevel videre interessant hvordan det nye feltets produksjonen av kapital og habitus tilknyttes til aktørens perspektiv på verdier i miljøet.

I dette avsnittet er toppsamlernes sosialiseringprosesser diskutert, og hvordan enkelte av informantene har blitt sosialisert inn i subkulturen. Utvilsomt fremstår de organiserte Peakbooktreffene som en sosialiseringsarena hvor nye toppsammlere finner muligheter til å stifte medlemskap og videre inkorporere subkulturens normative oppfatninger, verdier og habituelle logikk, gjennom erfarne samleres rolle som nøkkelpersoner. Videre i undersøkelsen vil tematikken omhandle å belyse hvordan sosialiseringen og medbringende verdier gjør seg gjeldende og videre synliggjøres.

4.2.3 Sosialisering og aktualiserte verdier

I følge Donnelly & Young beskrives sosialiseringsstadiet som en aktiv omgående fase hvor medlemmene utøver trening i subkulturens karakteristikk (Donnelly & Young, 1998). I denne prosess vil aktørene inkorporere subkulturens normer og verdier, og videre identifisere seg med disse. Aktørens selvforståelse skapes, og opptrer videre fundamentalt for utviklingen av den nye subkulturspesifikke identiteten (Donnelly & Young, 1998). I sosialiseringens siste stadium må aktøren utvise riktige ferdigheter og tilpasset identitet for aksept og anerkjennelse fra andre aktører på feltet. Verdiene må samhandle med subkulturens krav og habituelle logikk. Følgende konsekvenser kan føre til eksklusjon om identiteten ikke anerkjennes og aksepteres av andre aktører i subkulturen (Donnelly & Young, 1998).

I lys av intervjuene med informantene eksiterer tendenser på hvordan sosialiseringprosessen har inkorporert verdier tilknyttet toppsamlermiljøets subkultur. Alle informantene refererte til høyfjellstopper og topper med alpine karakteristikk i deres personlige historier under intervjuene. Deriblant informantene Geir, Ragnar, Trude og Kristoffer som benevnte *Stetinden*, *Store Skagastølstinden*, *Tindefjellet*, og *Styggedals-*, og *Skagastølsryggen*. Indirekte refererer informantenes historier til noe de opplever som verdifullt gjennom deres identitet i tilhørende subkultur. Man kan tolke en grunnleggende sosialisering til spesifikke kategorier av fjelltopper som anses som ettertraktet i miljøet. Informantenes utvalgte topper handler i sammenheng med toppsamlerfeltets sosiale normer, verdier og krav. Sentralt fremstår da deres søken etter anerkjennelse som i følge Bourdieu er kraften bak enhver aktørs handling (Bourdieu, 1999). Når aktørene praktiserer og videre retter samlingen mot disse kategoriene

av fjelltopper, samhandler dette med subkulturens logikker, og videre utspilles som investering av symbolsk kapital på toppsamlerfeltet. Ikke minst utviser aktørene en riktig selvforståelse tilknyttet subkulturens identitet. Toppsamlere som samler etter høyfjellstopper, og topper med alpine karakteristikk samhandler dermed til subkulturens krav og logikk, og oppnår dermed anerkjennelse gjennom sine bestigninger i tråd med aksept fra andre samlere på feltet.

Selv om alle informantene i denne undersøkelsen refererer til høyfjellstopper og alpine fjell i sine historier skaper dette nødvendigvis ikke et grunnlag for medfølgende distinksjoner mellom benevnte kategoriseringer og andre type fjelltopper til hva som er akseptert eller ikke. Man kan indikere at høyfjellstopper er etterstrebet av de svært etablerte samlere, elitesamlerne som er representert i denne undersøkelsen, men at perspektivet på toppsamlermiljøet som en bred enhet er en annen. Som informanten Bjørn påpeker; (...) *Folk har lyst til å gå lave turer, korte eller lange, det er det aksept for.*». Fra sitatet uttrykkes en aksept for også andre kategoriserte turer enn kun høyfjell og alpine fjelltopper. Sannsynligvis vitner dette om at toppsamlermiljøets verdier og praksiser er svært tett tilknyttet friluftslivets generelle praksiser og inkorporerte verdier. Det indikerer en eksisterende aksept for samling av forskjellige typer fjelltopper så lenge samlingen følger subkulturens grunnleggende praksis og retningslinjer som innebærer samling etter en liste. Basert på informantenes utvalgte fjelltopper og historier kan man likevel anta en indikasjon på at disse benevnte kategoriseringer er kilder til en høyere grad av anerkjennelse i toppsamlermiljøet enn andre.

Under intervjuet med informant Trude forteller hun om hvordan hennes venninne ikke deler den samme forståelsen tilknyttet samleaktiviteten hun bedriver. Ikke minst belyser sitatet hennes overgang fra det generelle friluftslivet og videre til toppsamleraktiviteten, og medfølgende sosialiseringsspross fra et felt til et annet. Trude forteller; «*Men jeg går jo turer med venninner som ikke har det synet, altså ikke skjønner helt hva vi holder på med, sant. Men så skal vi bare ta med et par topper til også bare himler de med øynene «så skal vi ned på den toppen der, i all verden hvorfor det?»*». Trude befinner seg i en situasjon hvor hun innehar medlemskap til to forskjellige felt. I sitatet opplever Trude mangel på forståelse fra sine venninner når de skal *bare ta med et par topper til*. Venninnenes reaksjon indikerer at de ikke opplever den samme mening, forståelse og oppfatning som Trude. For henne innebærer *et par topper til* en mening og verdi gjennom hennes identitet og medlemskap til subkulturen. Hennes venninner deler ikke den samme oppfatningen grunnet deres manglende medlemskap

til subkulturen, og følgende tilknyttende habitus er inkorporert i større grad til et mer generelt friluftsliv. Deres normer og verdier gjenspeiler dermed ikke Trudes. I interaksjonen som fremkommer i sitatet kan man observere hvordan Trudes medlemskap tilknyttet toppsamlermiljøet og subkultur aktualiseres gjennom hennes identitet, selvforståelse og videre normative oppfatning og verdier. Man kan anta at Trudes splittede ståsted mellom to ulike felt oppleves krevende for henne at hun indirekte må forsvare sitt medlemskap og videre praktiserende aktivitet. Forsvaret av medlemskapet ovenfor aktører som ikke deler den samme subkulturen indikerer hun til senere i intervjuet; «*Jeg tror de tenker at vi er veldig litt sære og gale(...)*De skjønner vell ikke, det er manglende forståelse for hva vi holder på med. At det skal liksom være så veldig magnet det å samle topper(...)». I lys av sitatet kan man se hvordan Trude forsvaret medlemskapet i subkulturen gjennom en antagelse om at hun og andre toppsamlere kategoriseres som *sære og gale*. Samtidig etterlyser hun en forståelse for toppsamleraktiviteten som praktiseres fra aktører utenfor subkulturen.

I en sammenlignbar situasjon forteller informantene Bjørn hvordan forståelse til aktiviteten er et nødvendig kriterium for å dra på tur sammen med noen. «*I lag med andre helst, men da må de andre være folk som det er en klikk med, som forstår hva dette går ut på. (...)Så helst går jeg i lag med noen, men da må det være en klikk, det må være folk som kjenner eller vet hva de går til*». I *klikk* refererer Bjørn til en likhet i aktørenes forståelse og mening for aktiviteten. Forståelsen blir grunnlaget for følgende felles retningslinjer til deres praksis som videre gjenspeiles i doxa, illudino og libido. De deler dermed en objektiv sannhet og forståelse på praktiserende aktivitet gjennom subkulturens normative oppfatninger, verdier og inkorporerende habituelle logikk. Sannsynligvis etterlyser Bjørn denne klikken mellom aktørene for unngåelse av ulikheter i deres habitus, og videre manglende forståelse for deres praktiserende samleraktivitet.

I overstående avsnitt ser man hvordan informantene Trude og Bjørn fremviser deres medlemskap i tilhørende subkultur, og videre hvordan verdier og normative oppfatninger gjør seg gjeldende. Det tydeliggjøres hvordan deres praksiser opererer annerledes enn aktører som innehar et ståsted i et annet felt, og tilhørende habituell logikk tilknyttet det generelle friluftslivet. Det indikerer hvordan de er sosialisert inn i et annet verdsett og normer, og videre fremmer andre krav gjennom sine praksiser enn andre friluftslivsutøvere som ikke innehar subkulturens medlemskap. Følgende konsekvens er dermed søken etter forståelse og

aksept, og videre interaksjon med andre medlemmer i subkulturen for unngåelse av fordømmelse tilknyttet deres praksis og medfølgende verdier.

I lys av overstående avsnitt er det tydelig hvordan etablerte toppsamlerne som Trude og Bjørn strukturerer sine praksiser gjennom en sosial konstruksjon og objektiv virkelighet som gjenspeiles i subkulturens krav, verdier og normative oppfatninger. Det vil dermed være nødvendig å diskutere denne sosiale konstruksjonen tilknyttet fjelltopper i neste og avsluttende avsnitt i dette delkapittelet.

4.2.4 Toppsamling og fjelltopper som sosial konstruksjon

Tidligere i dette delkapittelet er det presentert hvordan toppsamlerne gjennom sin barndom har blitt introdusert til friluftslivet av signifikante andre som en del av primærsosialiseringprosessen. Slik det er å forstå kan toppsamleraktiviteten være en aktivitet som er videreutviklet fra røttene i friluftslivet. I følge Berger & Luckmann (2000) er sekundærsosialiseringens utvikling hos aktører fundamentalt forankret i primærsosialiseringens allerede internaliserte verden. Man kan dermed anta at toppsamlingen er et sekundærsosialisert produkt, og med en opprettet virkelighet fra røtter og grunnlaget i primærsosialiseringens allerede internaliserte holdninger, normer og verdier i det generelle friluftslivet. Med utgangspunkt i det generelle friluftslivet har dermed toppsamlerne prosessert en eksternalisering, og videre gjenskapt en ny virkelighet som fremstår som deres objektive virkelighet. Dette oppretter dermed et grunnlag for å analysere toppsamlingen hvor fjelltoppene fremstår som sosiale konstruksjoner.

Informanten Arne påpeker et interessant standpunkt under intervjuet da den aktuelle tematikk omhandlet toppsamling og meningen bak denne aktiviteten. «*Ikke plassering på synsing. Det er basert på(...) fakta, altså primærfaktor minimum 100m, det er konkret utgangspunkt eller definisjonen på en selvstendig fjelltopp.*» I Arnes sitat fremstilles primærfaktor som fakta. For Arne berettiger han selv at dette skaper et rammeverk og konkretisert samlesystem. At primærfaktor og videre primærtopper (100pf) omtales som fakta er interessant og oppretter fundamentet for en videre diskusjon. Kontekstuellet kan man observere hvordan fjelltopper som objekt blir sosialt konstruert som særegen hverdagskunnskap gjennom tilhørende subkulturs normative oppfatninger og verdier. I storsamfunnet fremstår fjelltopper som objektet fjelltopp gjennom intersubjektivskapte prosesser som eksisterer i det generelle samfunnet. Gjennom sekundærsosialiseringen og medlemskap til toppsamlerenes subkultur ser man at denne

kunnskapen er eksternalisert, og videre fremtrer som en objektiv virkelighet. Når Arne og andre etablerte toppsamlere og medlemmer i tilhørende subkultur observerer fjelltopper, fremstår disse gjennom et perspektiv som sosialt konstruerte objekter gjennom normative oppfattelser og verdier, og objektivisering.

Den sosiale konstruksjonen om fjelltopper konstrueres gjennom Peakbooks opprettede verdisystem. Verdisystemet tar utgangspunkt i primærfaktor som beskriver selvstendigheten til et topografisk punkt i forhold til terrenget omkring det aktuelle punktet (Helgesen, 2019). Arne belyser 100 pf som en nødvendighet for å omtale et topografisk punkt som selvstendig og i hans øyne en «skikkelig fjelltopp». I hans perspektiv opptrer dermed 100 pf som et sosialt konstruert kriterium for meningsdannelse til samleaktiviteten, og skille mellom gyldighet og ugyldighet. Videre tildeles alle topografiske punkter en verdi gjennom den primærfaktoren det topografiske punktet besitter. I en toppsamlers øyne tildeles og kategoriseres dermed fjelltopper med en verdi basert på primærfaktoren som det aktuelle topografiske punkt besitter, som videre oppretter grunnlaget for den sosiale konstruksjonen. Informanten Ragnar forteller under intervjuet hvordan han mener det er utfordrende å forklare dette verdisystemet på fjelltopper til de han omtaler som *vanlige folk*. «(...) tok Jotunheimen 100 pf lista, men det er liksom sånn sært. Det er ikke så lett å forklare det for vanlige folk. At man har vært på alle toppene i Jotunheimen, også de under 2000 meter, men samtidig ikke alle grønne nåler. Du greier ikke forklare det for vanlige folk(...)». Fra hans sitat indikeres hvordan den sosiale konstruksjonen gjør seg gjeldende. Når Ragnar forsøker å forklare sitt perspektiv på fjelltopper, og videre vektlegger verdier som utgjør grunnlaget i den sosiale konstruksjonen, oppleves dette utfordrende, uforståelig, og meningsløst for aktører som ikke deler den samme tilhørighet på toppsamlerfeltet. For dem fremstår objektet fjelltopp banalt som en fjelltopp gjennom sosialiseringen, og tilhørende internalisering, eksternalisering og objektive virkelighet. Jotunheimen assosieres til et område hvor 2000 meterstoppe dominerer, og da Ragnar forsøker å forklare og legitimere sine bestigninger av topper *under 2000 meter, men samtidig ikke alle grønne nåler* i dette området, gjennom en samlepraksis etter *Jotunheimen 100pf lista* og sannsynligvis etter 2000 meterstopplistene, forstår ikke *vanlig folk* dette, heller ei oppleves dette som en meningsfull praksis. De deler ikke forståelsen fordi de ikke innehar den samme normative oppfatning, eller kunnskap om den sosiale konstruksjonen som Ragnar har.

Overstående ser man hvordan den sosiale konstruksjon av fjell gjør seg gjeldende, da det kategoriseres og videre separeres mellom ulike fjelltopper gjennom det feltkonstruerte

verdisystemet. For den alminnelige friluftslivsentusiast eksisterer ikke denne sosiale konstruksjonen og deres forståelse for objektet fjell forblir en annen oppfatning. Den sosiale konstruksjonen av fjell gjør seg gjeldende gjennom subkulturens krav, normer og verdier. Dette medlemskapet eksisterer ikke hos den alminnelige turentusiast, og verdisystemet utgjort av primærfaktor gjør seg dermed ikke gjeldende i deres kunnskap og observasjon av den samme fjelltopp som de etablerte samlerne. Perspektivet på fjelltopper som sosial konstruksjon gjør seg dermed gjeldende til hva Arne, Ragnar, og de andre etablerte samlerne ønsker å etterstrebe, og videre investering av symbolsk kapital i tråd med toppsamlermiljøet og subkulturens iboende krav, kriterier, normative oppfatninger og verdier.

4.2.5 Delkonklusjon

I dette delkapittelet har toppsamlerfeltet som en subkultur og medbringende sosialiseringprosesser blitt presentert. I tillegg er det også belyst et perspektiv på toppsamlerens tosidige dimensjonale perspektiv gjennom deres brukerprofil og rolle i den virkelige verden, og hvordan dette gjør seg gjeldende på toppsamlerfeltet. Det er også presentert hvordan aktørene betrakter fjelltopper gjennom et feltspesifikt verdisystem som er grunnmuren for en sosial konstruksjon og deres objektive virkelighet.

Det vises tydelig hvordan brukerprofilen og aktøren de representerer i den virkelige verden overfører og aktiverer verdier gjennom hverandre.

Sosialiseringprosessen fremstår med et grunnlag i det generelle friluftslivets røtter, men at det adopteres verdier og normative oppfatninger gjennom subkulturens krav. Videre fremstår høyfjellstopper og topper med alpin karakter som tildeles høyest grad av anerkjennelse gjennom subkulturens normative oppfatning. Det indikeres likevel en stor aksept for andre topper med andre karakteristikk, men at disse anerkjennes i mindre grad. De organiserte Peakbooktreffene fremstilles som en sosialiseringsarena hvor nye toppsamlere inviteres inn i miljøet gjennom rekruttering og bistand fra etablerte samlere. Nye toppsamlere inkorporerer dermed subkulturens verdier, normer og krav gjennom mentorveiledning fra etablerte samlere i tilhørende subkultur.

4.3 Meningen bak toppsamlingen

I påfølgende delkapittel er formålet å presentere verdiperspektiver tilknyttet ulike aspekter med praktiseringen av samleaktiviteten som toppsamlerne bedriver. Sentralt er verdienes i stor grad tette tilknytning til feltets kapital og habituelle logikk, fordi det medfører anerkjennelse og videre definisjonsmakt på feltet ved å strukturere toppsamlingen etter disse verdiene.

Først og fremst vil toppsamlernes forestillinger til hvilke kriterier som kjennetegner den typiske toppsamler diskuteres. Formålet vil da være å belyse hvordan en aktør på toppsamlerfeltet blir ansett som en anerkjent samler fra informantenes egne vurderingskriterier og beskrivelser.

Videre vil verdier tilknyttet samleobjektene og ulike perspektiver på samlelistene diskuteres, og hvordan disse disiplinerer samlernes praktiserende aktivitet for oppnåelse av anerkjennelse i toppsamlermiljøet. Avslutningsvis vil primærfaktor drøftes for hvordan denne spiller inn som en selvstendig verdi til anerkjennelse og posisjonering på toppsamlerfeltet og hvilke samleobjekter som anses som verdifulle på toppsamlerfeltet.

4.3.1 Den typiske toppsamler

I dette avsnittet undersøkes hvilke forstillinger toppsamlerne produserer om den ideelle og kompetente toppsamler, og hvilke normer og verdier som gjør seg gjeldende.

Alle informantene i denne undersøkelsen ble spurt om hva som kjennetegner den typiske toppsamler fra ulike innfallsvinkler, deriblant om kjennetegn, verdier, kompetanse, og hva differensierer toppsamlerne fra andre friluftslivsmiljøer. Informanten Marius fremhever følgende; «*Det å være trygg på naturen både i forhold til vær, snøforhold, takle orientering godt, alt det som handler om de her vanlige utfordringene som en driver med dette her har hele tiden. Og takle det på en god måte da*». Overordnet knyttes den aktuelle tematikken til trygg ferdsel i naturen, og videre takle utfordringene som oppstår gjennom et oppbygget ferdighetsrepertoar på en overbevisende måte. Utøvelse av toppsamleraktiviteten krever på mange måter et bredt ferdighetsrepertoar grunnet kompleksiteten i naturen og variasjonen i terreng og føre, og indre og ytre påvirkningsfaktorer som spiller inn på utøveren. Det kan tolkes slik at det ikke nødvendigvis alltid er avgjørende med et bredt opparbeidet ferdighetsrepertoar for å takle forholdene på en lavlandsbeliggende skogstopp med merket

rute, eller en publikumstopp av høyfjellskarakter. Samtidig innebærer utøvelsen av toppsamleraktiviteten et variert og mangfoldig utvalg av turer, konstruert som naturlige turmål etter samlelister gjennom toppsamlermiljøets verditenkninger. Informanten Ragnar påpeker at; «(...) som følge av at man går etter en liste, det er ikke bare enkle topper man kan gå ikke sant. Vil ofte være krevende topper på lista og». Konsekvensen av listesamlingen gjør seg gjeldende fra dette perspektiv, da listenes kriterier av turmål og samleobjekt disiplinere utøverne til å oppsøke samleobjekter som krever et sammensatt ferdighetsrepertoar og erfaring til å overvinne utfordringene. Fra en side kan konsekvensen undergraves ved utelatelse av toppene som fremstår for krevende og over evne til toppsamlerens ferdighetsrepertoar og erfaringsgrunnlag. Samtidig strider denne argumentasjonen imot grunnleggende konstruksjoner i samleridentiteten, da det i følge Baudrillard (1994) er hullene i listekolleksjonen som motiverer og oppleves smertefullt for aktøren. Kommuneopplista kan eksemplifisere dette, da den fremheves under intervjuene som en anerkjent liste i miljøet. Flertallet av toppene på denne samlelisten bestiges uten nevneverdige utfordringer, men det eksisterer enkelte unntak, deriblant Store Skagastølstinden (2406 moh) i Luster og Skipskjølen (633 moh) i Båtsfjord, Vadsø. Disse to eksemplene representerer fjelltopper som krever høy grad av erfaring og et bredt ferdighetsrepertoar for å kunne bestiges. Store Skagastølstinden er et alpint fjell som krever klatreferdigheter og taubruk via enkleste rute. I tillegg fremstår tinden som den høyeste toppen i det alpine fjellområdet Hurrungane, noe som krever planleggingskunnskaper, stor kjennskap til ferdsel i alpint terreng, og forberedelser tilknyttet skiftning i vær og vind, føre og lokale forhold. Skipskjølen krever også høy grad av erfaring, men fra et annet perspektiv. Toppene omtales av mange som en av Norges mest utilgjengelige fjelltopper, fordi dens beliggenhet befinner seg flere dager utenfor sivilisasjonen og infrastruktur midt inne på Finnmarksvidda. Erfaringen som kreves for denne bestigningen tilsiktes planlegging og høy grad av generell friluftslivskompetanse. Disse eksemplene illustrer det komplekse mangfoldet av ferdigheter og erfaring som en kommuneoppsamler behøver for å fullføre hele listesamlingen. Slik jeg tolker utsagnene fra mine informanter fremstilles fortellingene om den typiske toppsamler som en utøver med et svært bredt erfaringsgrunnlag, og en høy grad av kompetanse til å takle og overvinne utfordringer som oppstår gjennom et bredt spekter av ulike turopplevelser.

Erfaringen og høy grad av kompetanse fremheves i denne kontekst som en beskrivende egenskap og kjennetegn til hva som kjennetegner en typisk toppsamler. Derimot fremtrer disse beskrivende egenskapene også som betydningsfulle verdikomponenter som opptrer

verdifullt og anerkjennelsesverdig på toppsamlerfeltet. Erfaring og kompetanse er noe som opparbeides gjennom lang tid. Som toppsamler skapes erfaring og kompetanse ved bestigning av topper og videre fullføring av lister. Belyst i forrige delkapittel bærer registreringen av bestigninger gjennom brukerprofilen på Peakbook en funksjonalitet som kilde til feltspesifikk symbolsk kapital på toppsamlerfeltet som samleren overfører til samleridentiteten i den virkelige verden. Informanten Ragnar påpeker at; «*De er blitt veldig respektert de eldre som har gått, vært ivrige i mange år, for de har gått mye og sett mye og fått masse erfaringer*». Gjennom sitatet krediterer Ragnar anerkjennelse til de som har oppsamlet feltspesifikk kapital gjennom iherdig samleaktivitet i mange år. Erfaringen og kompetansen gjør seg dermed ikke bare gjeldende som en beskrivende egenskap, men gjenspeiles også i posisjonen som utøverne besitter på feltet. Ikke minst styrkes fortellingen om den typiske toppsamler som en erfaren utøver med et bredt ferdighetsrepertoar til å overvinne mangfoldet av utfordringer som fremkommer gjennom samlingen av objekter.

4.3.2 Samleobjektene verdiperspektiver

I dette avsnittet er formålet å undersøke og videre belyse perspektiver på verdier tilknyttet toppsamlerne samleobjekter. Diskusjonen vil omhandle informantene egne beskrivelser tilknyttet samleobjekter som anses verdifulle, og hvordan denne verdien synliggjøres og praktiseres gjennom et tosidig dimensjonalt perspektiv tilknyttet deres brukerprofil og samleaktivitet i den virkelige verden.

I intervjuene kom det tydelig frem fra informantene at bestigning av fjelltopper innehar distinksjonsmekanismer til å differensiere mellom hva som oppfattes som verdifullt, og som videre gir anerkjennelsesgrunnlag på toppsamlerfeltet. Alle ni informantene presenterte fjell og tinder av en alpin karakter både tilknyttet til deres utvalgte personlige turhistorie og egenrangerte topplister bestående av favorittfjell. Informanten Trude fremhever følgende; (...) *men at det er litt utilgjengelig og det er litt alpin karakter. (...) Trenger ikke være en klatretopp, men sånn litt spennende, at det ikke er en walk-in-the-park, det trigger litt da, det gjør det*». I Trudes sitat påpekes *litt utilgjengelig* som en beskrivende egenskap av et fjell som oppleves som verdifullt. Trude tolker *utilgjengelig* som en verdsatt egenskap til fjelltopper gjennom sin gjeldende kapitalsammensetning. Undertonene i dette utsagnet kan refereres til ferdsel på fjelltopper som nødvendigvis ikke er allment kjent i toppsamlemiljøet, og som Trude beskriver *ikke er en walk-in-the-park*. Å oppsøke mer utilgjengelige fjelltopper kan i en toppsamlers perspektiv innebære en større grad av eksklusivitet, og en kilde til anerkjennelse,

da fjellet er svært lite besøkt av andre samlere, og fremstår dermed som et anerkjent samleobjekt hvor få samlere kan skilte til å ha i sitt inventar. Ikke minst gjenspeiler dette til generelle logikker på andre felt i samfunnet gjennom eksklusivitet og sjelden spesifikk symbolsk kapital. Videre refereres også til *litt spennende* i Trudes sitat, noe som i denne kontekst kan tolkes direkte til toppens utilgjengelighet, partier på ruta med utfordrende terreng, eller rutens distanse. Informanten Kristoffer understreker dette da han blir spurt om hvilke topper som appellerer til han. «*Masse spenstig, luftig krevende klyving over sylskarpe egger, fortopper og det som var, og en syltynn topp som er midt i blinken for meg.*» (Kristoffer). I sitatet beskriver han ulike elementer som kan tolkes som utfordrende. For å overvinne slike utfordringer og videre bestige topper av en slik karakter, kreves erfaring og ferdigheter for å muliggjøre bestigningen.

I tråd med Bourdieus perspektiver omhandler Kristoffers og Trudes beskrivelser toppsamlerens smak til samleobjekter som anses som verdifulle. Smaken i denne kontekst refereres til topografiske punkter som oppleves og anses som utilgjengelige og krevende i toppsamlermiljøets perspektiv. Den opptrer videre instrumentalt til opprettelse av gruppefølelse og tilhørighet, og videre trekking av distinksjon mellom aktører på feltet, og til aktører som ikke deler den samme tilhørighet. For den alminnelige friluftslivsutøver og oppleves nødvendigvis ikke utilgjengeligheten på samme måte som en ettertraktet verdi, fordi de ikke er inkorporert i feltets kapitalsystem, og videre etablerte praksiser. I deres praksiser vil nødvendigvis ikke disse toppene fremstå motiverende og videre meningsfulle i rollen som sjeldne samleobjekter. En tilsvarende sammenligning kan være aktører som besøker et museum, da gjenstandene som utstilles krever en spesiell habituell logikk for at gjenstandens verdi skal inneha en mening hos aktørene (Dicks, 2016). Verdien i utilgjengeligheten utspiller seg på feltet som en spesifikk symbolsk kapital fordi kun fåtallet av aktørene besitter denne type bestigninger i deres samleinventar og kapitalsammensetning. Dette kan dermed betraktes som en investering av feltspesifikk kapital og dermed posisjonering i feltets hierarki. Til sammenligning kan også krevende og utfordrende topper fremstilles som en spesifikk symbolsk kapital på toppsamlerfeltet, da de krever et ferdighetsrepertoar som sannsynligvis ikke eksiterer hos den gjennomsnittlige samler. Erfaring, kompetanse og spesifiserte ferdigheter skaper distinksjon mellom de som besitter de riktige eller gale verktøyene. Dette kan eksemplifiseres som klatreerfaring og kunnskap om taumetodiske teknikker eller kunnskap om skred og medbringende skiferdigheter. I dette perspektiv muliggjør dermed disse elementene å opprette en sosial differensiering mellom aktørene på toppsamlerfeltet.

Krevende topper opptrer dermed som et middel til anerkjennelse, fordi de kun kan bestiges av et mindretall av samlerne. Toppene blir eksklusive og har videre funksjonalitet som en type symbolsk kapital som fører til anerkjennelse og videre posisjonering i feltets hierarki.

Det fremkommer også under intervjuene hvordan utilgjengelig fremstilles som en verdifull egenskap på fjelltopper blant toppsamlerne. Dermed er det interessant og videre nødvendig å belyse andre sider av utilgjengelighet som en verdifull beskrivende egenskap om et fjell, og hvordan denne verdien gjør seg gjeldende på toppsamlerfeltet. Fra en side kan denne bestigningen betegnes som akkumulert symbolsk kapital, fordi bestigningen er sosialt konstruert som en betydningsfull verdi på toppsamlerfeltet i form av en sjelden og eksklusiv bestigning. I denne kontekst kan informanten Bjørns sitat understreke denne verditenkningen; «*Vi får litt skikkelige turer av det, ikke bare sånne lave skogskoller. Det er skikkelig turer*». Her understreker Bjørn distinksjonen mellom høyfjellstoppene og topper med alpin karakter ved beskrivelsen *skikkelige turer*, mens *lave skogskoller* underprioriteres og tilkjennes ikke den samme verdien, selv om de i mange tilfeller kan betraktes som utilgjengelige og hermed et sjeldent objekt i samlingen. Det opprettes dermed en skillelinje mellom høyfjellstopper og skogskoller som har en felles egenskap, men som likevel tilegnes ulik verdi og anerkjennelsesgrunnlag.

På den andre siden kan den utilgjengelige bestignings verdi belyses i et annet perspektiv gjennom deres Peakbookprofil, da denne bestigningen vil representere en av få, eller den eneste registrerte bestigningen på Peakbook. Tilknyttet rapportskrivning bemerker Trude;

«spesielt i de turene og områdene hvor det ikke er så mange rapporter(...)Men på sånne litt bortjemte perler, eller der det finnes lite informasjon da, da er det ekstra stas å skrive en god rapport. I hvert fall hvis det er litt utfordrende veivalg og ikke bare bare»

I tråd med hennes sitat kan det fremvises hvordan utøverne tilegner en større verdi i å skrive turrapporter om bestigninger som innehar daværende lite informasjon og refererer tilbake til toppens utilgjengelighet. Bestigningen som objekt tilegnes dermed en større verdi og motivasjon til å opprette en grunnleggende turrappport som bidrar til å definere en mulig løsning på bestigningen. I en god rapport eksisterer gjerne tematikker som beskrivelser om rutens utfordringer, bemerkninger tilknyttet lokale utfordrende elementer, samt GPS-spor, kart og bilder. *Betabegrepet* fra klatrefeltet kan sammenlignes i denne kontekst som i følge Mobråten og Christophersen defineres som «*(...) informasjon om flytt og sekvenser, men kan*

også være informasjon om reise-, bo- og værforhold (2018, s. 359). Turrapporten tilegnes dermed betarollen som et innlysende forslag til hvordan bestigningen kan utføres. Den disiplinierer, strukturerer, og eksemplifiserer bestigningsmulighetene for å nå toppen. Den utilgjengelige toppen som samleobjekt har dermed en egenverdi fordi den fremstilles som utilgjengelig og lite besøkt fra samlermiljøet, og operer derfor som en spesifikk type kapital på toppsamlerfeltet. Samtidig innehar den en annen verdi og form for symbolsk kapital når bestigningen registreres på Peakbook, da den oppfyller rollen som beta og det gjeldende ruteforslaget. Når andre samlere oppsøker informasjon om denne toppen, fremstår turrapporten som en disiplinierende påvirkningskraft og videre ledelinje til hvordan de selv planlegger å gjennomføre bestigningen. Ikke minst tilegnes forfatter av rapporten anerkjennelse av bestigningen, fordi toppen fremstilles som et sjeldent samleobjekt.

I en artikkel fra Klatring.no belyses derimot kontroversielle sider omkring beta-begrepet i klatringen, da aksepten for denne praksisen innebærer stor variasjon (2019). Det er dermed nødvendig å fremvise og videre drøfte to kriterier i henhold til rapportskrivning og hvordan verdien fremvises i tråd med toppen som bestiges. Som aktiv toppsamler benytter jeg svært ofte andres rapporter for inspirasjon og tips til å utforske løsningsforslag til fjelltopper når bestigningen foregår i områder jeg er lite kjent. Denne praksisen utstyrrer meg dermed med verktøy som bidrar til å advare om mulige utfordringer og problemer som kan oppstå under bestigningen av den aktuelle toppen. Ikke minst tilbyr rapporten behjelpelig informasjon til annet praktisk informasjon slik som parkering og bomavgift. Når en turrapport leses og vurderes som en aktuell beta til toppen, er jeg ofte kritisk til forfatteren som har opprettet rapporten. Kritisk i denne kontekst omhandler hvem forfatteren er, og hvilken posisjon utøveren har i miljøet. Det er utvilsomt større aksept fra min side å benytte rapporter som er opprettet fra anerkjente samlere i høyere posisjoner i toppsamlerfeltets hierarki, fremfor mer ukjente og mindre profilerte utøvere. Aktøren som representerer forfatter av rapporten må dermed inneha en anerkjent posisjon med en anvendt sammensatt kapital for å ha en makt til å påvirke og definere turrapporten som et naturlig rutevalg.

Det andre kriteriet betyr det nødvendigvis ikke at toppsamlerne følger betainformasjonen som tillegges toppen gjennom turrapporten. Informanten Bjørn påpeker at;

«(...) der du finner lite informasjon på nettet, i bøker eller kanskje ingen i det hele tatt. Gjerne ruter, hvis det er en topp med informasjon så er det spennende å gå en rute der det ikke finnes noe informasjon».

Bjørn bekrefter utilgjengelighet som en verdifull egenskap tilknyttet en fjelltopp. Samtidig fremhever han også hvordan den tilgjengelige informasjonen som eksisterer om bestigningen har en påvirkende rolle. Ved å lese og videre vurdere eksisterende turrapporter, eller andre informasjonskilder, distanserer Bjørn seg fra denne praksisen og søker heller andre ruter til toppen, og innfører hermed et konkurrerende rutevalg. Betainformasjonen opptrer dermed ikke verdifullt for Bjørn, da han vektlegger verdien i utforskningen etter en annen rute til topps hvor dette er mulig. I tråd med Trudes tidligere sitat om rapportskrivning kan man derfor anta at bestigningen resulterer i en ny turrappport på Peakbook, fordi Bjørns rute er ny og dermed et alternativ til den opprinnelige beta-ruten. Bjørns valg av en alternativ rute kan vurderes som en anerkjennessøkende handling. Gjennom toppsamlerfeltets habitus og logikk anses søken etter nye ruter, og bestigning av topper med minimalt av informasjon som noe verdifullt, og opptrer dermed som symbolsk kapital på feltet. Det kan antas at denne praksisen er en søken etter kredibilitet og videre en jakt etter anerkjennelse som Bourdieu mener er den grunnleggende sosiale kraft for investering i feltspesifikk symbolsk kapital (Bourdieu, 1999).

I dette avsnittet har samleobjektene verdiperspektiv blitt diskutert. Utilgjengelige topper og bestigninger med innslag av krevende elementer fremstilles av samlerne som noe verdifullt. Sentralt fremstår søken etter anerkjennelse da utilgjengelige fjelltopper, og innslag av utfordringer underveis er elementer som appellerer til toppsamlerne, og videre fremstår som noe som krediteres anerkjennelse gjennom feltets kapitalsammensetning og habituelle logikk. Verdien og investeringen av feltspesifikk kapital synliggjøres gjennom publisering av turrapporter som videre overføres til toppsamleren selv i den virkelige verden. Fjelltopper som samleobjekt har i et entydig fokus en iboende feltspesifikk verdi som er ettertraktet av toppsamlerne i varierende grad. I neste avsnitt rettes perspektivet dermed mot toppsamlernes perspektiv på verdifulle listers verdier, da disse er oppbygget etter en systematisk orden av enkeltobjekter.

4.3.3 De verdifulle listene

I forrige avsnitt ble toppsamlernes samleobjekter presentert, og hvordan verdien ble fremhevet i ulike perspektiver. Spesielt bemerkelsesverdig er hvordan utilgjengelige topper fremstår som eksklusivt og etterstrebet som sjeldne objekter, og videre krediteres anerkjennelse, da det er få samlere som kan skilte til disse objektene i deres samleinventar på Peakbook. Videre i det aktuelle avsnitt er formålet å presentere hvilke forestillinger som

eksisterer tilknyttet samlelistene og videre distribusjon av verdier, og hvordan verdien kommer til uttrykk.

Under intervjuene ble spesielt fem ulike lister repetert gjentatte ganger av informantene. Informantene Inge, Ragnar og Preben trakk frem 2000 meterstoppene som en spesielt interessant og attraktiv samleliste, da dette var listen som symboliserer oppstarten på deres samlepraksis. Informantene Geir og Kristoffer belyste derimot Norges 1000 høyeste fjell i primærfaktor, mens informantene Arne og Marius viet en oppmerksomhet til Høyfjellstopper 1500> moh, hvorav Marius også presiserte sin beundring over Møre og Romsdalen 100 pf. Sør-Norge 500 pf var en av listene som informantene Bjørn og Trude trakk frem under sine intervjuer. Disse overordnende listene skaper dermed grunnlaget til dette avsnittets diskusjon.

2000 metertoppene fremtrer som noe spesiell sammenlignet med de andre listene som er benevnt i denne sammenheng. Historisk besitter 2000-meterslistene en tradisjonell posisjon omkring gjeldende samletematikk. Den er allment kjent blant et større mangfold i norsk friluftsliv, og har gjennom mange år vært gjenstand for samleaktivitet. Ikke minst publiseres stadig artikler i media om denne samlelisten, blant annet i Aftenposten 2011, da det kan antydes som et fenomen som stadig appellerer til flere deler av den norske befolkningen (Aftenposten, 2011). Informanten Geir siterer; «*Okei, jeg vet at på 90-tallet så samlet man 2000-meterstoppene da i Norge, det var liksom lista. Jeg hadde aldri hørt om noen andre type lister enn 2000-meterstopplista. (...) men nå vettu, nå kryr det av lister.*» I Geirs sitat fremvises 2000-meterstoppene som en historisk viktig liste for norske toppsamlere da den innehar sin posisjon som den første etablerte samleliste. Det var listen som for mange samlere symboliserer oppstarten på deres samleaktivitet. I Geirs tilfelle var 2000 meterstoppene den eneste listen som eksisterte for praktiserende samleaktivitet. På mange måter indikeres en tidligere sosial maktkamp blant toppsamlerne, da dette tydeliggjøres gjennom Geirs sitat *nå kryr det av lister*. Tidligere fremsto kun 2000 meterne som en akseptert samleliste å praktisere aktiviteten etter, da denne samlelisten fremsto som sosialt akseptabelt og legitimert. I nåværende tid eksisterer et ubegrenset antall samlelister som toppsamlere strukturerer samlingen sin etter. Dette indikerer en kulturhistorisk endring i feltets kollektive praksiser og habitus, og ikke minst en sosial kamp om toppsamlerfeltets grenser (Wilken, 2015). Aktører har gjennom tiden investert i, og kjempet for at andre verdier og samlelister, samt medfølgende samleobjekter, skal legitimeres og aksepteres på lik linje på toppsamlerfeltet. De andre samlelistene eksistens er dermed et produkt av denne sosiale kampen og videre utvikling i toppsamlermiljøets legitimerte samlepraksiser.

En felles karakteristikk for de benevnte samlelistene er deres store volum og antall objekter som må innsamles for fullføring av samlelisten. Ved ytterligere kategorisering fremstår Møre og Romsdalen >100 pf og Høyfjellstopper 1500 moh med fjelltopper som finnes i mellomalpin sone og enkelte topografiske punkt i høyalpin sone. Et generelt inntrykk fra disse to listene er fjelltoppenes kjennetegn som høyfjellstopper med et bredt spekter av mangfoldige utfordrende topper å bestige. Nødvendigvis er ikke alle toppene av en slik høyfjellskarakter, men i det store og hele assosieres disse listene til et mangfoldig utbredt spekter. Dette understrekes av informanten Marius sitt sitat om hvorfor Møre og Romsdalen >100pf lista appellerer til han. (...) *har et utrolig variert spekter av fjelltopper.* (...) *Utfordrende topper, høye topper delvis. Jeg vil si at det er Møre og Romsdalen 100pf lista(...)* (Marius). At listene besitter et bredt utvalg av samleobjekter uttrykkes derimot ikke alene som en verdifull egenskap tilknyttet samlelistene. Informanten Geir; «*Har en bekjent her oppe i Trønderlag som samler på Trønderlag sine topper som jeg tror de fleste på Peakbook ikke er spesielt opptatt av da*». I Geirs sitat forteller han om en bekjent toppsamler som prioriterer Trønderlagstopper som sine samleobjekter. Trønderlag>100 er en massiv liste og kan fra dette perspektiv likestilles med de andre listene som tidligere er referert i dette avsnittet. Samtidig tydeliggjør Geir hvordan denne listen ikke krediteres den samme verdi og anerkjennelse i toppsamlermiljøet. Det fremstilles i denne kontekst en inkorporert kollektiv habituell logikk til en distinksjon hvor enkelte lister er sosialt konstruert på en slik måte at noen anerkjennes mer enn andre.

Videre kan man dermed antyde at det nødvendigvis ikke er listenes mangfold og volum som avgjør verdien i listekompletteringen. Fra Marius tidligere sitat om Møre og Romsdalen 100pf listen, uttrykker han *utfordrende topper* som en av beskrivelsene til hvorfor denne lista appellerer til han. Fra det analytiske materialet kan utfordring, men også vanskelighetsgrad og prestasjon fremstå som elementer til distinksjon mellom listenes verdi på toppsamlerfeltet. «*(...)Har du Norges 10 vanskeligste topper så har jeg virkelig respekt for de som har gått dem. Det gir nok litt ekstra*» (Ragnar). Informanten Ragnar fremhever hvordan listen *Norges 10 vanskeligste topper* er en kilde til anerkjennelse på toppsamlerfeltet og at toppsamlerne som fullfører denne listen, uttrykkes med *respekt*. Likevel kan denne listen kun skilte til 10 topper og opptrer dermed som en svært begrenset liste med relativt få samleobjekter mot endelig fullføring. Derimot tilfører hver og en av samleobjektene enorme utfordringer som må overvinnes for å bestige toppen. De krever høy grad av erfaring og kompetanse, og et bredt ferdighetsspekter innenfor fjellklatring og generell friluftslivskompetanse. I denne kontekst

tydeliggjøres dermed enkeltobjektene verdi som videre overføres til listens totale verdisammensetting, og anes dermed som en type spesifikk symbolsk kapital på toppsamlerfeltet. Aktørens fullføring av samlelister med et betydelig volum og mangfold opptrer dermed nødvendigvis ikke isolert sett som en anerkjennelsesverdig handling på toppsamlerfeltet. Det krever imidlertid at listene innehar enkeltobjekter med avgjørende kriterier som sosialt fremstår som en feltspesifikk kapital som oppleves av aktørene som verdifullt, og fremstår dermed som et middel til distinksjon mellom lister på toppsamlerfeltet.

Norges 1000 høyeste fjell i primærfaktor listen og Sør-Norge 500 pf er på mange måter feltspesifikke konstruerte lister, da deres oppbygging er konstruert gjennom feltets særstemte sosiale konstruksjon på fjelltopper. Informanten Kristoffer understreker følgende da han forteller hvorfor Norges 1000 høyeste fjell i primærfaktor-listen er appellerer til han.

«Den topp 1000 primærfaktorlista, den er veldig variert, den byr på alpine topper, inn i landet, samt veldig mange ulike topper over hele landet(...)Hovedsakelig er det fordi den byr på veldig mye varierte topper over hele landet, alt i fra topper med alpin karakter til enkle gåturtopper».

Informanten Bjørn uttrykker følgende om Sør-Norge 500 pf-listen:

«Sør-Norge pf 500, vi får jo reist litt rundt da. Så får vi sett litt av landet og så er det veldig styrt og greit at du skal opp på den toppen så er det ikke noe mer(...) Den lista er veldig oversiktlig og fin. Greit å gå etter, du har et mål liksom»

Begge informantene fremhever i sitatene hvordan listene tilbyr mangfoldighet og variasjon i samleaktiviteten og at konsekvensen av dette tydeliggjøres som noe positivt. Listene funksjonalitet opptrer dermed som et instrumentelt middel for reising til ulike destinasjoner, og videre til variert samleaktivitet. Variasjonen uttrykkes utvilsomt som noe verdifullt da variasjon i listens spekter av samleobjekter bidrar til et mangfold ulike karakteristikk på fjelltoppene som bestiges. Det er derimot interessant i Bjørns sitat da han vektlegger *du skal opp på den toppen så er det ikke noe mer*. I hans sitat uttrykkes meningen bak praksisen med å samle topper etter så høy primærfaktor. Det oppretter en dypere mening for å strukturere toppsamlingen etter de høye pf-toppene og dermed utelukker lavere pf-topper. I mange av de sørlige, vestlige og østlige delene av Sør-Norge preges mange områder av tett vegetasjon, skogkledde topper, og lite definerte topppunkter. Som en toppsamler oppleves samlingen av

disse lavere pf-toppene kun meningsfullt når listen konstruerer meningen bak handlingen gjennom den individuelle samlerens system (Baudrillard, 1994). I Bjørns tilfelle benyttes listen som et verktøy til distinksjon mellom hva han opplever som verdifullt og meningsfylt, gjennom separasjon mellom topografiske punkter som ikke innehar verdien 500>pf. I det analytiske materialet fremstår skogkledde åskammer og koller som karakteristikk som appellerer i liten grad til toppsamlerne. Informanten Marius bekrefter dette i sitt sitat; «*Det som har minst dragning mot det er nok skogskledde åser*». Dette kan refereres til aktørens smak og videre hva som anses som «riktige» symbolske kapitalen på toppsamlerfeltet i tråd med feltets habituelle logikk, og praktiserende verdier. Aktørene differensierer seg i denne kontekst til hva de opplever som verdifullt og ikke. I denne undersøkelsen er kun elitesamlere representert. Det kan derimot spekuleres i om denne smaken refererer til topper og lister anses som verdifulle, og som dermed opererer som en feltspesifikk distinksjonsmekanisme til videre posisjonering i toppsamlernes hierarkiske system.

Det er videre nødvendig å diskutere hvorfor samlelistene bestående av fjelltopper med høy primærfaktorverdi oppleves som meningsfulle og verdifulle blant toppsamlerne på toppsamlerfeltet. Primærfaktoren beskriver konkret hvor selvstendig et definert topografisk punkt fremstår i forhold til terrenget omkring det aktuelle punktet (Helgesen, 2019). I de to tidligere benevnte listene tilknyttet den høye primærfaktoren direkte til samleobjektens verdi som et definert kriterium til representasjon for å være med på lista. I mange tilfeller vil disse definerte fjelltoppene være det høyeste punkt i et stort område. Storslagen utsikt er dermed et kriterium som gjerne forbindes med disse toppene. Informanten Geir presiserer at «*er det ofte slik at de fineste turene og de fineste toppene har ganske høy pf*» Det kommer frem i tråd med hans sitat at høy primærfaktor gjerne assosieres til samleturer med *fine* topper og de *fineste turene*. I det analytiske materialet representerer toppens utsikt i varierende grad en viktig faktor og kilde tilknyttet gode naturopplevelser. Utsikt uttrykkes dermed som noe toppsamlerne opplever som verdifullt gjennom deres individuelle inkorporerte habitus og et avgjørende element for å opprettholde samleaktivitetens motivasjon.

Samtidig er det interessant hvordan primærfaktoren i seg selv fremstår som en uavhengig verdi på toppsamlerfeltet. Det fremstår tydelig at primærfaktoren som egenrådige verdi er en kilde til symbolsk kapital, og er ettertraktet av toppsamlerne. Hvordan denne verdien fremstår på toppsamlerfeltet vil bli diskutert i neste delkapittel.

4.3.4 Primærfaktor, konkurranseklima og spill

I undersøkelsens analytiske materiale synliggjøres i flere anledninger hvordan primærfaktoren som uavhengig verdi er en ettertraktet feltspesifikk kapital blant aktørene på toppsamlerfeltet. I følgende avsnitt er dermed formålet å belyse hvordan primærfaktoren opptrer som en kilde til anerkjennelse, posisjonering på feltet, og hvordan samlerne praktiserer dette gjennom individuell og kollektiv habituell feltlogikk.

Det er spesielt interessant under intervjuene da informantene ble spurt om hva de mener om sammenlagtlister på Peakbook. Flertallet av informantene refererer til sammenlagtlister på Peakbook med tittelen «*Primærfaktorkonge*» med en negativ undertone, og forbinder denne sammenlagtlister som en kilde til produksjon og reproduksjon av et konkurranseklima i toppsamlermiljøet. Formålet med denne rangeringslisten er en statistisk presentasjon av hvilke toppsamlere på Peakbook som har samlet mest primærfaktor gjennom et kalenderår. Sammenlagtlister oppdateres automatisk hver dag etter brukerprofilens registrerte turrapporter og påfølgende topper.

Til denne aktuelle tematikk forteller informanten Geir følgende;

«Syns det er litt mye konkurranse, spesielt med primærfaktor, fordi (...) sånn som det og samler på det, er jo det primærfaktoren på fjellet, men det er jo høydemetre du går og lengden på turen, altså kilometeren, det er mye viktigere enn akkurat det der med primærfaktorkonge.» Videre legger han til; (...) *det der er noe som har kommet mer og mer, og det er klart at det er de yngste og sprekste som driver med det. Men det der ser man hvert år(...)*».

Fra hans sitat uttrykkes en tydelig motstand mot det økende fokuset på primærfaktorverdien under praktisering av samleaktiviteten. For Geir er ikke fokuset på primærfaktor eller konkurranse mot andre toppsamlere i miljøet, men hans verdier tilknyttes kilometre og høydemetre som hver tur til et nytt samleobjekt medbringer. Det er interessant hvordan primærfaktoren i følge toppsamlerne selv fremstilles som en katalysator til å opprette en tydeligere konkurranseklima og videre fokus på konkurranse i miljøet. Et viktig poeng å understreke er hvordan Peakbook på mange måter tilrettelegger for å motivere til en mer konkurransepreget samlepraktisering gjennom rangeringslistene som eksiterer på nettsiden. Det er ikke bare «*Primærfaktorkonge*», men også antall ulike topper, høydemeter mm. I

tillegg eksiterer det sammenlagtstatistikk som fremstiller toppsamlernes aktivitet totalt gjennom brukerprofilens eksistens. Det bør også benevnes i denne sammenheng at ved et klikk inn på sammenlagtoversikten, så er primærfaktorkonge den rangeringslisten som automatisk fremvises. Dette kan være en grunn til hvorfor flertallet av informantene utaler seg om denne listen fremfor andre.

I Geirs tidligere uttrykte sitat fremkommer også hvordan han mener at fokuset på konkurranse øker fra år til år og spesielt hvordan de *ynge og sprekeste* som berettiger fokus mot dette. Informanten Inge som er en relativt nyankommen toppsamlere i toppsamlermiljøet uttrykker følgende om primærfaktor og samling; «*Akkurat når det gjelder det der med pf så har jeg ikke brydd meg så veldig mye om det. Det har jeg ikke. Akkurat den der primærfaktoren før egentlig litt nå i senere kanskje.*» Inge uttrykker i sitatet hvordan han ikke ønsker å fokusere på primærfaktor, men at dette er en verdi som i senere tid har i større grad etablert seg som en verdi tilknyttet hans samleaktivitet. I følge Bourdieu fremstår det sosiale spillet og maktkampen til anerkjennelse og posisjonering til definisjonsmakt på et felt som ubevisst for aktørene, inkorporert i deres individuelle og kollektive habitus og logikk (Bourdieu & Wacquant, 1992). I tråd med det aktuelle delkapittelets avsnitter kan primærfaktor vurderes til å opptre som en feltspesifikk kapital som toppsamlernes ubevisst ønsker å investere i for å posisjonere seg i forhold til andre. Dette indikeres gjennom Inges økte fokus på primærfaktor og videre fremstår som en verdi han er berettiget til å investere i for å posisjonere seg over andre samlere i toppsamlernes hierarki.

I sammenheng med Geir og Inges tidligere sitater kan man dermed vurdere hvordan toppsamlermiljøet utvikles gjennomslagene med et større fokus på et feltkonstruert konkurranseklima, og hvordan primærfaktoren er en verdi som nyankomne toppsamlere investerer i som en kilde til anerkjennelse, og videre posisjonering på feltet. I følge Odden & Bischoff fremhever moderne friluftslivsgenerasjoner en utvikling rettet mot en større fokusering på individualitet, fremfor felleskap og tradisjonelle verdier, og fremmer i større grad et prestasjonsfokus i deres friluftsliv (Odden & Bischoff, 2002). Dette markerer dermed et skille med ulike perspektiver mellom etablerte aktører og unge nyankomne aktører på toppsamlerfeltet. Doxa fremtrer som aktørenes virkelighetsforståelse på toppsamlerfeltet (Bourdieu, 2007). I feltets doxa fremlegges grunnleggende kriterier som legitimerer aktørens handlinger, og videre gir innpass eller eksklusjon på feltet. Doxa representerer feltets regler, og *illusio* representerer feltets «grunnleggende tro» på kampen som eksiterer på feltet. Når Geir og de andre elitesamlerne tar avstand til konkurranse og hvordan primærfaktor er et

middel for anerkjennelse i miljøet, skapes en opprettelse til et skille mellom det sentrale og periferi i miljøet. Nye aktører på feltet handler ikke etter den etablerte doxa, og agerer dermed ikke etter disse reglene, og anerkjenner ikke den sosiale kampen som foregår i sammenheng med feltets sosiale orden (Wilken, 2015). Kontekstuel fremtrer dermed en indikasjon på at Geir og de andre etablerte samlere manifesterer sin kapitalsammensetning og samlepraktiser fordi disse fremstår som etablerte sannheter for dem, og bidrar dermed til å sikre deres posisjoner i hierarkiet og ekskludere andre. Konkurransen og et økende fokus på primærfaktor blir i deres øyne en miskjennende kilde til feltspesifikk kapital, og at periferien i miljøet ikke besitter den riktige formen for symbolsk kapital til inklusjon i miljøet.

I det analytiske materialet fremkommer imidlertid enkelte indikasjoner på at også erfarne samlere investerer i primærfaktor som en kilde til å styrke deres kapitalsammensetning og videre posisjon i toppsamlerefeltets sosiale spill og maktkamp. Informanten Ragnar er en erfaren toppsamlere og uttrykker følgende da han forsøker å beskrive hvordan fjelltopper med høy primærfaktor påvirker hans samleaktivitet. «*Jeg har visse ting som en styrer etter og, og det er en av fordelene med en liste at den hjelper deg å gjøre et utvalg. (...) Og så er det en Kommune topp i nærheten? Og neste er det pf, er det høye pf topper? Og neste da rød nål? Ha et litt sånt hierarki(...)*». I lys av sitatet kan man studere hvordan Ragnar oppretter et personlig kriteriegrunnlag for videre dannelse av et individuelt samleobjektshierarki. Det er interessant hvordan han uttrykker praksisen tilknyttet samling av *høye pf topper* som en motiverende og meningsfull handling. Dette indikerer dermed at også erfarne etablerte aktører som Ragnar på toppsamlerefeltet også investerer i primærfaktor gjennom jakten etter anerkjennelse på feltet (Bourdieu, 1999). Primærfaktor som verdi fremstår dermed ikke bare som et middel til posisjonering for nye aktører i det sosiale spillet, men også en inkorporert verdi i erfarne samleres habitus, og i toppsamlerefeltets habituelle logikk.

I de overstående avsnittene vises hvordan primærfaktor som en selvstendig verdi fremvises som en kilde til å oppnå anerkjennelse og posisjon på toppsamlerefeltet. Drevet av det sosiale spillet er dette noe nye aktører ønsker å benytte til å posisjonere seg selv i tråd med feltets eksisterende verdier. Samtidig viser det også hvordan etablerte samlere forsøker å manifestere sin allerede potente posisjon på feltet, og hvordan de ekskluderer nye aktører gjennom deres moderne utviklede verdisett tilknyttet individualitet, prestasjonsfokus og konkurranse. Samtidig tydeliggjøres primærfaktor som et middel som også tilknyttes etablerte samlere. Sentralt er deres søken etter anerkjennelse og hvordan deres handlinger legitimeres gjennom sin allerede eksisterende posisjon på feltet og kapitalsammensetning.

Primærfaktoren som uavhengig verdi fremstår i denne kontekst som gyldig når den tilknyttes et objekt som videre inngår i en toppsamlers samlesystem. For oppnåelse av anerkjennelse må dette systemet legitimeres av feltets verdier og andre aktører på toppsamlerfeltet som en akseptert praktisering av samleaktiviteten. Listene blir dermed avgjørende for at primærfaktor og tilknyttede samleobjekter kan legitimeres som en feltspesifikk kapital på toppsamlerfeltet. I neste delkapittel vil dermed listenes strukturerende makt over utøverne presenteres, og hvordan de påvirker toppsamlernes handlinger og praksiser.

4.3.5 Listenes strukturerende makt

I dette avsnittet er formålet å presentere listenes strukturerende makt i toppsamlermiljøet. Det fremvises gjennom intervjuene hvordan listene utgjør en stor påvirkningskraft på toppsamlerne til å definere hvilke objekter som anses verdifullt å innsamle, og ikke minst hvordan de strukturerer aktørenes valg, handlinger og samlepraksiser. Informanten Bjørn påpeker følgende; «*Samlinga styrer nok på en måte valg av tur. Heller det enn det å bare være ute. Litt sånn andevent det der, det tar litt overhånd på en måte føler jeg av og til. At jeg skulle faktisk bare gått den turen der (...) Jeg liker disse listene. Jeg synes de er veldig oversiktlige og ryddig.*» I hans sitat observeres en tydelig indikasjon på at listene innehar en maktposisjon til å disiplinere toppsamlernes praksiser. Før videre diskusjon vil det dermed være nødvendig å presentere et kort teoretisk perspektiv på makt som benyttes i videre avsnitt.

Michel Foucaults teorier innehar på mange måter store likhetstrekk med Bourdieus teori om den sosial praksis. I mens Bourdieu opererer og refererer til hvilke verdier som gjør seg gjeldende på feltet, benytter Foucaults terminologi begrepene diskurs, kunnskap og etablerte sannheter som omhandler hvordan aktørene velger og handler etter diskursive sannheter, normer og retningslinjer. Perspektivene deres på makt distribueres ulikt, da Bourdieus maktperspektiv i større grad fokuserer på samfunnsklassedifferensiering i tråd med Max Webers maktradisjon. I dette perspektiv opptrer dermed makt som en substans som aktøren innehar til å hovedsakelig undergrave og strukturere begrensinger ovenfor andre aktører. Her fremtrer Foucaults maktperspektiv mer utradisjonelt, da makten fremtres som en positiv relasjonell kraft som skaper endring (Foucault, 1980). Gjennom diskursive prosesser produseres kunnskap som videre representerer etablerte sannheter som fremtrer som virkelighetsforstående for aktørene som befinner seg i diskursen. Maktens opptreden i denne

sammenheng er usynlig, og disiplinerer aktørene til å handle etter hva som betegnes som kunnskap og sannhet.

Listenes posisjonerende makt gjør seg gjeldende fra flere ulike perspektiv på toppsamlerfeltets praktiser. Konsekvensen av listenes sentrale posisjon og funksjonalitet i toppsamlermiljøet er den posisjonerende makt de utøves med til å disiplinere toppsamlernes turmål. I tråd med toppsamlernes samlepraksis kan listenes kriterier og objekter omtales som en etablert sannhet. Det vektlegges her hvordan samlerne strukturert følger listenes spekter av objekter fordi dette gjenspeiler deres logikk som samlere av topografiske punkter. Fra informanten Bjørns tidligere sitat kommer det frem hvordan listene disiplinerer hans aksjon omkring de gitte turmålene. Det kan tolkes slik at samlingen og hermed listene strukturerer valg av turmål. For å etterstrebe toppsamlerfeltets logikk, verdier og sosiale praksiser må turen resultere i progresjon mot fullføring av en liste. Å utføre en tur uten et bestemt mål om bestigning av et samleobjekt bryter hermed med verdiene på toppsamlerfeltet, og nærmest tvinger samlerne til å praktisere aktiviteten på bestemte måter for akkumulering av symbolsk kapital, i tråd med feltets praktiser, normer og anerkjennelse. Ikke minst strider det imot deres samleidentitet, da deres motivasjon bak samleatferden refererer til steg for steg mot endelig fullførelse av listen, hvor listens mangler kan oppleves som smertefullt (Baudrillard, 1994). Listene besitter dermed ikke kun en posisjonerende makt til å disiplinere toppsamlernes valg av turmål i lys av de diskursive sannheter som eksisterer på toppsamlerfeltet, men de oppretter også en direkte følge til hvordan aktørene sosialt praktiserer gjennom distribusjon av verdier.

Det er derimot interessant at Bjørn siterer til sist at *«Jeg liker disse listene. Jeg synes de er veldig oversiktlige og ryddig»*. Tydelig relaterer Bjørn seg til listenes disiplinerende makt som noe positivt. De bidrar til å skape et nødvendig rammeverk og en begrensning knyttet til deres samleprosjekter. Ikke minst opprettes et endelig triumferende mål om fullførelse og delmål underveis for videre motivasjon til kontinuerlig praktisering av samleaktiviteten, og planlegging og dedikasjon til innsamling av neste samleobjekt. Listenes disiplinering av toppsamlerne resulterer også til aktualisering av destinasjoner og fjelltopper som de selv ikke hadde bevissthet om. Som informanten Trude sier; *«Men det å kunne utforske nye steder for vi har så utrolig mye fint og du kommer deg rundt på en måte. Du kommer til noen sære avkroker innimellom som du ikke visste eksisterte(...)du kan oppfylle et mål og ikke alle er alltid like lystbetonte av toppene, men men(...)»* Konsekvensen av listenes disiplinerende makt fremheves i Trudes sitat, da de fører henne til steder som hun ellers ikke ville ha oppsøkt for å

oppfylle nye mål, innsamling av nye samleobjekter, i tråd med listene hun samler etter. Samtidig fremlegger hun denne reisen som noe positivt, da hun tillegger en generalisert beskrivelse om destinasjonene som *sære avkroker innimellom som du ikke visste eksisterte*. Dette gjenspeiles i flere av informantene sitater, deriblant Marius som benevner følgende; (...) *at det er en geografisk spredning som gjør at jeg får se veldig mye av landet vårt. (...)*. Det er tydelig at reisingen til ulike destinasjoner er en praksis toppsamlerne anser som verdifull, og det kan videre antas at denne praksisen og gleden over ulike destinasjoner er en konsekvens som videre er fremprovosert av listenes disiplinering.

Som Trude også poengterer i forrige avsnitt er *«ikke alle er like lystbetonte av toppene, men men(...)*» (Trude). Dette kan tolkes som en direkte konsekvens av samlepraksisen fordi praksisens mening omhandler det endelige målet om fullføring av listen. Alle lister innehar variasjoner i samleobjektene som gjerne oppleves som mer eller mindre attraktive, og videre appellerende til toppsamlerne. Uten listene ville ikke denne praktisen opplevelses meningsfullt. De fremtrer direkte konstruert i deres logikk, og det er dermed en nødvendighet å oppsøke topper som ikke bare tilegner appellerende egenskaper. Informanten Preben sier: (...) *en dritværsdag og du er på tur så kan jo noen topturer være frisk luft og mosjon og kryss i boka som du er ute etter(...)*» I hans sitat kan man vurdere og videre vise til hvor stor grad påvirkningskraft listene har på utøverens praksis. Det må tolkes, men ut ifra sitatet synliggjøres hvor sentralt posisjonert listene fremstår for samlernes aktivitet. Noen turer utøves på mindre attraktive destinasjoner og i lite appellerende værforhold. Samtidig tillegges et nytt objekt til den totale samlingen. *Krysset i boka* gir turen en større mening for utøveren, og fremstår som en motiverende drivkraft gjennom feltets logikk tilknyttet samlelistene. Selv om turen ikke fremstår som en minnerik tur i en positiv forstand, uttrykkes den likevel positivt gjennom progresjonen som krysset i boken gir på den totale samlelisten. Listenes disiplinering tilføyer dermed en ekstra mening til samleraktiviteten som sannsynligvis ikke ville være aktuell om listen ikke eksisterte.

Samlelistenes disiplinerende funksjonalitet kan også være en faktor som skiller den dedikerte toppsamler fra den alminnelige turentusiast. Ragnar påpeker at; *«Samtidig så er det greit at de holder seg på bestemte steder, Besseggen ikke sant, så blir andre topper, få fred og ro på andre topper»*. I mens den alminnelige turentusiast oppsøker turmål som gjerne kan karakteriseres som publikumstopper og turistattraksjoner, oppsøker toppsamlerne fjelltopper og destinasjoner som nødvendigvis ikke er anerkjent blant andre friluftslivsutøvere. Det kan dermed være en symbolsk grense som skiller toppsamlerne fra «de andre» for styrkelse av

tilhørighet et miljø, i lys av konsekvensen ved å systematisk samle etter en liste, og videre handle etter listenes disiplinering.

4.3.6 Delkonklusjon

I dette delkapittelet har tematikker tilknyttet meningen bak toppsamlingen blitt diskutert. Fortellingen om den typiske toppsamler fremstilles som en erfaren utøver med bred kompetanse og ferdighetsrepertoar for å overvinne utfordringer tilknyttet fjelltoppene som eksisterer på en mangfoldig liste. Dette anerkjennes gjennom en toppsamlers kompetanse og toppsamler rutine.

Fjelltopper som anses som utilgjengelige, eksklusive og sjeldne etterstrebes av samlere grunnet muligheten til anerkjennelse og definisjonsmakt. På Peakbook resulterer slike bestigninger opprettelsen av anerkjennende beta-informasjon. Noen toppsamlere ønsker derimot å utfordre denne beta-informasjon, grunnet verdien i ruter med lite informasjon og anerkjennelsen dette medbringer. Krevende topper opptrer som kilder til distinksjonsmekanismer fordi de krever spesiell kompetanse og ferdigheter for å bestiges.

Listene disiplinere toppsamlerne valg av turmål gjennom toppsamlerfeltets praksiser og perspektiv på anerkjennende handlinger. Å samle etter og videre fullføre mangfoldige lister krediteres anerkjennes og oppleves verdifullt på feltet, men det fremtrer indikerende distinksjoner gjennom kriterier til at enkelte samleobjekter på den totale listen må anses som krevende og utfordrende.

Primærfaktoren gjennomsyrrer verdilogikken i samleobjektene, listene og toppsamlerne praksiser. Den fremstår dermed som en uavhengig verdi på feltet som både etablerte samlere og nye aktører på feltet investerer i grunnet anerkjennelse, definisjonsmakt og posisjonering i toppsamlerfeltets hierarki.

4.4 Distribusjon av anerkjennelse og verdi

I påfølgende delkapittel er formålet å presentere hvordan anerkjennelse distribueres i toppsamlermiljøet i tråd med verdiene som eksisterer på feltet. I forrige delkapittel ble ulike perspektiver på toppsamlerne verdier og anerkjennende samlepraksiser diskutert. Formålet med påfølgende kapittel er å avdekke hvordan ulike handlinger og praksiser inngår i et balansert forhold mellom anerkjennelse eller miskjennelse. Michèle Lamonts teori om symbolske grenser vil være sammen med Bourdieus begrepsapparat delkapittelets teoretiske utgangspunkt.

4.4.1 «Om det er god stil så er det ikke nok og vært på toppen»

I det analytiske materialet indikeres distinksjonsmekanismer til hvordan bestigning og samling av fjelltopper blir vurdert som anerkjennende eller miskjennende på toppsamlerfeltet, og videre trekkes en moralsk grense og distinksjon mellom utøvere og deres handlinger. Kontekstuelt omhandler tematikken hvordan bestigninger av topografiske punkter anerkjennes eller miskjennes i tråd med toppsamlerfeltets verdier og logikk. Å ferdes i god stil er en gjennomsyret normativ prosess inkorporert i etablerte verdier, holdninger og atferd i hele den norske friluftslivsparaplyen. Sporløs ferdsel, bærekraftighet og sikring av likestilte muligheter for opplevelser i naturen fremstår som sentralt (Naturvernforbundet, 2014). Flere av informantene refererte til den generelle friluftslivets grunnleggende ferdselsnormer under intervjuene. Dette indikerer at toppsamlerne har inkorporert verdier fra det generelle friluftslivet i deres individuelle habitus, og videre overført verdiene til toppsamlerfeltets identitet.

Kontekstuelt er god stil i toppsamlermiljøet hvordan utøverne uttrykker moralske kriterier for en god eller dårlig toppsamler i sammenheng med verdiene som eksisterer på feltet. Det fremstår da symbolske grenser som bidrar til utvikling av tilhørighet og medlemskap i en gruppe for feltets etablerte medlemmer (Lamont, Pendergrass, & Pachucki, 2015). Etablerte aktører på feltet deler et likestilt syn på eksisterende verdier, og trekker videre distinksjon til kategorisering mellom gode og mindre gode utøvere, basert på handlingens moralske innhold. Denne prosessen praktiseres ubevisst, og internaliseres i gjeldende habitus på feltet. Forestillinger tilknyttet toppbestigninger kan kategoriseres gjennom god eller mindre god stil, reproduisert av toppsamlerne gjennom et perspektiv som legitimerer den riktige kapitalsammensetning og praksis. Toppsamlere som ikke praktiserer gjeldende normer og verdier tilknyttet den legitime praktiserende samleratferd opplever da økende avstand til

miljøets senter. Avstanden kommer til uttrykk gjennom moralsk avsmak og kollektiv fordømmelse gjennom miljøets senters etablerte toppsamleres verdier.

En gjennomgående tematikk under intervjuene var motorisert ferdsel tilknyttet bestigning av topper og hvordan dette fremstår som en opprettelse til distinksjon mellom aktører, gjennom deres praktiserende samleratferd i sammenheng med feltets verdier. Informanten Trude uttrykker en symbolsk skillelinje og moralsk grense når hun forteller om sitt perspektiv på motorisert ferdsel tilknyttet bestigninger av fjelltopper i miljøet. «*Jeg har ikke besteget Blåhøa nede i Vågå hvis jeg har kjørt motorsykkel(...) det har jeg ikke. Da hadde jeg ikke registret den for da hadde det ikke vært med god stil. (...) man må liksom ofre noe fysisk for å komme seg dit (...) ikke bare krysse av punktet geografisk*» I Trudes sitat fremvises hvordan hun uttrykker avstand til benyttelse av motorisert ferdsel for å bestige fjelltopper.

Problemområdet hun henviser til omhandler hvordan enkelte topper har bilvei helt til topps og er i noens øyne en snarvei til en simpel bestigning, symbolsk kapital og videre anerkjennelse i miljøet. Trude tydeliggjør hvordan hun nærmest krever at turen skal *ofre noe fysisk* for å legitimere bestigningen. Dette fysiske kravet kan gjenspeiles i naturverneren Mikkjel Arnesons sitater, som anså den fysiske aktiviteten som svært sentralt: «*Kommer det bilveg til Galdhøpiggen, da er den berømte fjelltoppen ikke mer verd for virkelige friluftsfolk. En skal ha gått seg svett før en står på Galdhøpiggen, da først har en følelsen av at utsynet er verd noe*» (Lauritzen & Frøstrup, 2007, s. 112). I sitatet oppretter Trude en moralsk oppfattelse til hvordan en riktig bestigning fremstår, og videre en skillelinje til legitim eller ikke legitim praksis. Ikke minst fremvises hvordan hun misgjennir deres bestigning og tar videre avstand fra denne gruppes samlepraksiser. I hennes øyne er deres form for symbolsk kapital ugyldig i sammenheng med feltets verdier og normer. En bestigning i tråd med feltets oppfattelse av god stil uttrykkes gjennom akkumulering av symbolsk kapital, i sammenheng med en korrekt praktisk sans for spillet, gjennom gjeldende doxa og illusio.

Informanten Ragnar belyser i det analytiske materiell flere interessante konflikttematikker tilknyttet motorisert ferdsel, og hvordan dette bidrar til opprettelse av moralske skillelinjer mellom grupperinger i miljøet, distribusjon av anerkjennelse, og ikke minst hvordan han fremviser toppsamlermiljøets normer og verdier gjennom avstand til andre miljøers praktiser. I et tilfelle gjenforteller han en episode som oppsto ved foten av Sveriges høyeste fjell Kebnekaise.

«Kan de kjøre deg til toppen med helikopter så setter de deg av så sklir du ned igjen. Få tatt Kebnekaise på den måten, jeg ville aldri gjort det sånn, men han bare var helt i fyr og flamme, det syns han var en kjempeide. Det føler jeg hadde vært urent altså»

I sitatet fremvises Ragnars verdier tilknyttet hans toppsamleridentitet og tilhørighet i toppsamlermiljøet. I *jeg ville aldri gjort det sånn* uttrykker han avstand til den andre aktørens praksiser, og legitimerer ikke den symbolske kapitalen som denne aktøren setter i spill i strid med toppsamlermiljøets doxa og illusio. Samtidig indikerer *han bare var helt i fyr og flamme* at denne aktøren praktiserer en motstridende verdisammensetning enn Ragnar. Når Ragnar presiserer *det føler jeg hadde vært urent* fremheves hans egne verdier og kategoriserer den andre aktørens handlinger med en moralsk avsmak og fordømmelse i lys av hans perspektiv på god stil. Videre kan man se hvordan Ragnar markerer sin tilhørighet til toppsamlermiljøet og inkorporerte verdier i sammenheng med hans individuelle habitus, og fremmer distinksjonen mellom sin egen tilhørighet og miljøet som den andre aktøren representerer.

Videre under intervjuet belyser Ragnar også en tematikk som kan være gjenstand for en sosial kamp i miljøet om verdier, den riktige symbolske kapital og posisjonering. Aktørene på den sosiale kamparena ønsker å fremme sine verdier for å styrke egne posisjoner på feltet (Bourdieu, 2007). Verdier i denne kontekst står på spill, og striden omhandler aktuelle verdier og videre anerkjennelse til hva som erkjennes som god eller mindre god stil.

«Sett det har vært noen diskusjoner om den Teide også på Tenerife, høyeste toppen i Spania. Der er det noen som gjør den fra stranda. Da får du 3800m eller noe sånt. Det er jo stort. Samtidig så tar man gondolen opp og går de siste 150m høydemetrene til toppen så er det anerkjent det og, men det er liksom litt gjevere for de som har gått helt i fra stranda da.»

Det fremstår tydelig hvordan Ragnar anerkjenner en bestigning av Teide via gondolen og dermed nødvendigvis ikke bryter med hans verdier. I sammenhengen kan denne metodiske fremgangsmåten antas å fremstå som akseptert fordi Teide i norske toppsamlers øyne er et høyt fjell, og reisen til en annen nasjon medbringer aksept og legitimitet for fjellets simple kriterier for bestigning. Samtidig referer han til *litt gjevere for de som har gått helt i fra stranda da*. Han uttrykker dermed videre kredibilitet og en høyere grad av anerkjennelse til aktører som bestiger fjellet fra havnivå fremfor å benytte gondolen opp. Det må tolkes, men aktørene med oppstart fra havnivå erkjenner sannsynligvis andre verdier enn de som benytter gondolen opp til toppen. I denne sammenheng må Ragnars posisjon på feltet understrekes som en svært etablert og anerkjent toppsamler i toppsamlermiljøets senter. Kontekstuelt kan

man dermed vurdere denne gruppe aktører som posisjonert i miljøets periferi. Til sammenheng utviser disse en annen virkelighetsforståelse og praktiserer andre verdier og radikalitet enn miljøets senter. I Bourdieus perspektiv posisjonerer disse aktørene seg til å investere i spillet gjennom sin gruppetilhørighet og verdisystem, og videre stride mot senters etablerte samleres verdier og etablerte sannheter, gjennom deres forestillinger om god stil for en toppsamler (Bourdieu & Wacquant, 1992).

Informanten Preben belyser en annen tematikk som for mange etablerte samlere kan fremstå som virkelighetsfjern og miskjennende. Han forteller om enkelte aktører som beskjeftiger seg med et radikalt syn i feltets optikk omkring god stil-begrepet.

«(...)dårlig stil så har jeg noen som mener det at skal du bestige 2000-meterstoppene så har du ikke gjort det ordentlig hvis du ikke har tatt ansvar for alle turene selv, mens andre bruker guide og sånt noe. (...)noen som har hatt holdningen at om det er god stil så er ikke det nok å vært på toppen(...).»

Fra Prebens sitat belyses hvordan noen aktører posisjonerer seg ved å etablere andre verdier og kriterier for en legitimert bestigning av en fjelltopp. Det tydeliggjøres en indikasjon på at enkelte aktører ønsker å styrke sin posisjon gjennom spesialkompetanse og ferdigheter til å undertrykke, og videre distinktere mellom ulike aktører gjennom moralske skillelinjer og avstand. I det analytiske materialet vises at mange toppsamlere ikke innehar egenskaper tilknyttet klatring og fjellsport som kan benyttes forsvarlig uten en nødvendig guide eller veileder. Som Preben selv sier; *«Samlere er liksom ikke de råeste i fjellet(...) de som er litt mer sånn actionmennesker ikke så ofte samler, det blir for feil nivå for dem. Der er det vegger som gjelder(...).»* For noen toppsamlere er dette da kriterier til å skape gruppetilhørighet, moralsk avstand og fordømmelse til andres praksiser. Deres perspektiv på god stil opptrer dermed som et middel til å avgjøre hvilke verdier som er gjeldende, og videre hva som betegnes som betydningsfull symbolsk kapital til oppnåelse av anerkjennelse, og manifestering av deres egne posisjoner på toppsamlerfeltet.

Avslutningsvis er det derimot interessant å presentere informanten Bjørns utsagn om dårlig stil. *«Det er jævlig dårlig stil hvis du pusher grensene så du er i fare for å skade deg selv og sette andre i fare og. Redningsmannskap osv. Det synes jeg ikke er god stil».* Utvilsomt fremstilles en moralsk fordømmelse over de som utøver uaktsomme handlinger, og som setter seg selv og andres liv i fare. Det er dermed videre interessant å diskutere hvordan risiko som verdi opprettes som en komponent til anerkjennelse eller miskjennelse i toppsamlermiljøet. Ikke minst kan man undersøke hvordan risikotaking fremstår som en kategori til opprettelse

av symbolske grenser som trekker distinksjon og moralske skiller mellom grupperinger i toppsamlermiljøet.

4.4.2 Risiko, anerkjennelse eller miskjennelse

I det analytiske materialet fremvises risiko som en verdikomponent til produksjon av symbolske grenser som trekker distinksjon mellom toppsamlerne, og hvilke utøvere de ønsker å assosieres seg med. Den samme tendensen eksisterer i Tøstesen og Langseths funn tilknyttet skimiljøet og tilhørende risikologikk (2021). Tilknyttet risiko fremviser det analytiske materialet to ulike dimensjoner på hvordan aktørene trekker moralske skillelinjer og videre uttrykker moralsk avstand til andre grupperinger i miljøet. Delkapittelet vil dermed i første omgang diskutere et perspektiv hvor risiko som verdi relateres til handling og praksiser ute i den virkelige verden. I andre omgang fremvises risikoverdien og symbolske grenser gjennom toppsamlerens brukerprofil og rapportskrivning på Peakbook.

Det vil være nødvendig å presentere et konkret teoretisk perspektiv på risiko som benyttes i denne undersøkelsen for å skape en felles forståelse mellom forfatter og leser.

I følge Breivik (2007) eksisterer en asymmetri mellom det moderne samfunnet og aktører. Dette omtaler han som kompensasjonsperspektivet gjennom et systemnivå. Grunnlaget for perspektivet finner sted i vår historiske og biologiske utvikling. Tidligere fremsto risikovillighet som en naturlig inkorporert faktor i våre handlinger, da den var nødvendig for å eksistere i samfunnet gjennom grunnleggende behov. Fra dette perspektiv er aktørers frivillige risikovilje en mangelvare i nåværende samfunn, og praktiseringen av aktiviteten toppsamling kan dermed fremstå som en arena for unnslippelse av samfunnets trygghetssøkende infrastruktur og sikkerhetsregime (Breivik, 2007). I tråd med aktuelle tematikk kan dette forklare hvorfor enkelte toppsamlerer praktiserer høyere grad av risikovilje for tilfredsstillelse og videre kompensering av grunnleggende naturlig behov.

Det er derimot interessant å tilegne en teoretisk forståelse på adaptasjonsperspektivet på risikotaking som et supplement til hvordan individuelle aktører tar aktive frie valg for egen identitetskonstruksjon gjennom et brudd med tradisjonelle normer og verdier i senmodernitetens ånd. I følge Langseth (2012) kan denne individualiseringen fordelaktig betraktes som en form for ideologi. I dette perspektiv fremheves hvordan en aktør ønsker å demonstrere sin identitet som aktiv toppsamler, delaktig i senmodernitetens trender hvor aktørene etablerer brudd med det tradisjonelle, og videre fremviser kreativitet, være

annerledes og unik (Langseth, 2012). Risikoaktiviteter kan dermed anses fra et perspektiv som *manifestasjoner av viktige verdier i senmoderniteten* (Langseth, 2012, s. 23).

Fra det analytiske materiell er det enkelte informanter som fremstiller toppsamlerne som et generelt lite risikovillig miljø, men at det selvfølgelig eksiterer unntak og andre grupperinger i miljøet. (...) *toppsamlere har nok, kommer nok fra litt annen bakgrunn så de har nok en sånn mer forsiktig holdning, kanskje ikke så vågale og annet forhold til risiko* (informant Preben). Siteringen fremstår fra Prebens intervju, og han forteller videre hvordan klatrere og skikjørere sannsynligvis tilhører miljøer hvor risiko og risikotaking er et mer aktualisert problemfelt. I følge Langseth & Salvsesens (2018) funn tilknyttet klatring og risiko indikeres aktørens mulighet til sosial anerkjennelse som et resultat gjennom et balansert forhold mellom erfaring og risiko. Man kan dermed anta at den samme tematikken eksiterer i toppsamlermiljøet hvor risiko fremstår som en selvstendig verdi og symbolsk kapital til anerkjennelse og posisjonering på feltet, eller miskjennelse og gjenstand for moralske skillelinjer mellom aktører og grupperinger.

Informanten Geir sier;

«Det er bestandig noen som tar risiko selvfølgelig og noen som går noen vanskelige ruter usikret og jeg tror ikke de blir spesielt sett opp til og det å ta stor risiko, det tror jeg heller slår andre veien. Så jeg tror det å sikre seg og ikke ta store sjanser, jeg tror det er det smarteste, det safeste og det beste.»

Her belyser Geir en tematikk tilknyttet forholdet mellom risiko og verdi. Det fremtones tydelig at det er ikke en uvanlig praksis å ferdes usikret under vanskelige bestigninger, men at dette er noe han tar avstand til gjennom *jeg tror ikke de blir spesielt sett opp til*. For Geir er benyttelse av sikringer et tiltak for å ytterligere kontrollere risikoen og fra hans etablerte posisjon i toppsamlermiljøet en anerkjennende handling og verdi. I hans perspektiv er dette en mer anerkjent praksis og medfører en høyere grad av kredibilitet enn å ferdes usikret. Det indikeres hermed en hårfin balansegang og medfølgende distinksjon mellom ansvarsfull og uaktsom ferdsel. For mange toppsamlerne og min tilhørighet i miljøet, er den normative oppfattelsen mellom hva som anses legitimt og ikke akseptert illustrert gjennom et skille mellom klyving og klatring, spesifikt som grad 2/2+ etter norsk klatregrad. Fra grad 3 og ytterligere vanskelighetsgrad indikeres en normativ feltspesifikk praktisk sans som klatring hvor tau og sikringsutstyr er nødvendig. Det er ytterst få fjell i Norge som krever klatring ala grad 3 eller høyere via enkleste vei. Dette er dermed en lite aktuell tematikk i toppsamlermiljøet, og heller fremmes i klatre- og fjellsportmiljøer. Det er viktig å understreke

at toppsamlerens identitets grunnleggende motivasjon og kraft henvises mot fjelltopper og nye samleobjekter. Når toppsamleren handler utenfor normen og verdiene tilknyttet risikofylt ferdse, kan disse handlingene og medfølgende aktører være gjenstand for en symbolsk grense gjennom moralsk fordømmelse og avstand.

Informanten Ragnar eksemplifiserer en situasjon hvor han kategoriserer en annen toppsamlers handling og videre uttrykker en form for moralsk avsmak til den omtalte aktørens handling. «xxxx som klatret ned nordveggen på Søre 'Bletind'¹ som er opp mot grad 4 i tåke og har aldri gått ned der før og bare satte i gang. (...) Det er fullstendig galskap å gjøre noe sånt. Det kunne gått veldig gærnt(...)

I Ragnars sitat ser man hvordan denne aktøren utviser risikoverdier og logikk som ikke samhandler med toppsamlermiljøets etablerte verdier. Handlingen innebærer en bestigning og videre akkumulering av en anerkjent tind, men den symbolske kapitalen begir seg ikke gjeldende grunnet brudd på normative internaliserte oppfattelser i feltets kollektive habitus. Denne toppsamlerens handling oppleves som et brudd på feltets normer og verdier i toppsamlerens perspektiv, da han utviser stor risikovilje og uaktsomme handlinger i tråd med feltes diskursive risikoverdioppfatning. Konsekvensen medfører en større avstand mellom den etablerte posjonerende gruppe i senter av miljøet, til periferien med moralsk avstand og fordømmelse over denne aktørens handlinger tilknyttet risikoverdiene som utspilles.

Under samme intervju forteller Ragnar også om en situasjon som er svært interessant. Han forteller en historie hvor han selv besteg en svært krevende tind alene og legger til bemerkelsesverdige merknader som er nødvendig å diskutere videre. «'Lille Himingtind'² har jeg og tatt solo som ble litt sånn, det ser jeg i ettertid hva en bør snakke høyt om». Man kan se i lys av sitatet hvordan Ragnar opplever bestigningen som et brudd på feltets normer og verdier ved et ønske om ikke å snakke høyt om denne bestigningen i ettertid. Kontekstuelt kan man vurdere dette som et forsvar og beskyttelse av sin allerede etablerte posisjon i toppsamlermiljøet. Tematikken fremstår som tabubelagt å snakke høyt om i miljøet, og aktøren tilkjenner angst tilknyttet bestigningen grunnet brudd på eksisterende verdier. Frykten for konsekvensene av bestigningen gjør seg tydelig gjeldende, da det kan resultere i moralsk

---

¹ Pseudonym for å sikre konfidensialitet og beskyttelse av toppsamleren som er nevnt i informantens eksempel.

² Pseudonym for å sikre konfidensialitet og beskyttelse av toppsamleren.

fordømmelse, avstand og eksklusjon fra andre aktører på feltet, og videre tap av kredibilitet, posisjon og kapitalsammensetning i toppsamlermiljøet.

I avsnittene over er risiko som en selvstendig verdi diskutert i sammenheng med et perspektiv tilknyttet toppsamlernes handlinger i den virkelige verden. Det kommer imidlertid frem i det analytiske materiell at handlinger gjennom brukerprofilen på Peakbook også er gjenstand for symbolske grenser og kategorisering av aktører i sammenheng med risikoverdier. Videre i dette delkapittelet vil derfor påfølgende tematikk ta utgangspunkt i et perspektiv gjennom deres brukerprofil og interaksjon på Peakbook.

Tilknyttet rapportskrivning reagerer informanten Bjørn på enkelte brukerprofilers formidling om deres turopplevelser gjennom opprettede turrapporter;

«Jeg har reagert på en del som skriver på Peakbook da, som virker mer som at det suicidale folk som tar sjanser på grensa av det som er forsvarlig. Jeg tenker det er unødvendig å skrive så dramatisk at du nesten henger etter fingrene også er det døden under deg. (...).

Innledningsvis indikeres en ulik sammensetning i kapital mellom Bjørn og brukerprofilene bak denne type rapporter som han refererer til. Deres forståelse for hva en sosialt akseptert rapport inneholder fremstår som motstridende. På mange måter er man vitne til en sosial kamp hvor rapportene opptrer som et instrument for kreditering av anerkjennelse eller miskjennelse av andre aktører på feltet. Innholdet i rapporten gjenspeiler ikke Bjørns risikologikk eller verdier, og presenterer følgende beskrivelser og opplevelsesskildring som *unødvendig*, og aksepterer dermed ikke aktørens symbolske kapital. Videre er det tydelig at han kategoriserer aktøren gjennom *suicidale folk*. Sentralt for den skrivende aktøren er jakten på anerkjennelse og posisjonering på feltet. Handlingen gjenspeiler en investering i en sosial kamp mot de allerede eksisterende verdier og etablerte sannheter. Aktørens praktisering og tilsynelatende risikoverdier er ikke i tråd med de etablerte samlernes oppfattelser på legitimitet og aksept. Det er tydelig at Bjørn tar avstand til slike skildringer på Peakbook, og at han videre moralsk fordømmer aktører og grupperinger som utøver en slik praksis gjennom kategorisering og trekking av symbolske grenser.

I likhet med informanten Bjørn uttrykker informanten Trude en lignende oppfatning til rapportskrivning. Hun tillegger derimot også andre elementer som er interessante å diskutere videre.

«(...)noen som sikkert av visse utad høster anerkjennelse for det at de har gått de mest mulige, altså gått alene, sånne hårete ruter her og der for å liksom å formidle det også i rapportene. Da sier folk sånn «wow», sant så det er nok en del som høster anerkjennelse på det. (...)det er veldig lite forsvarlig noen av de har gjort(...) jeg håper ikke at det blir en sånn økende trend. Det er meget farlig» (Trude)

I sammenheng med tidligere diskutert tematikk tilknyttet rapportskrivning, risiko og verdi ser man en tilsvarende likhet hos Trude gjennom sitatet *det er veldig lite forsvarlig noen av de har gjort*. Det er tydelig hvordan hun fordømmer aktører som oppretter rapporter med en slike beskrivelser og karakteristikk, og uttrykker moralsk avsmak og avstand. Samtidig erkjenner hun andre grupperingers eksistens i toppsamlermiljøet som anerkjenner slike bestigninger, rapporter og skildringer, og fremviser andre verdier og risikologikk enn de etablerte samlerne. På en side kan dette vurderes som en manifestering av hennes egen posisjon og kapitalsammensetning i miljøet. Dette synliggjøres fordi hun miskjenner deres praksiser og investering i symbolsk kapital i tråd med hennes iboende verdier tilknyttet samling, rapportskrivning og risiko. På en annen side vitner det om utvikling i toppsamlermiljøet. Som Trude poengterer *jeg håper ikke at det blir en sånn økende trend*, hvor hun tilegner dette med frykt for at flere farlige uønskede hendelser oppstår i sammenheng med et annet perspektiv på risiko og tilhørende verdier. Utvilsomt er ikke dette en utvikling hun ønsker, da hun miskjenner denne type praksis, og trekker distinksjon mellom hennes verdilogikk og den andre grupperings verdier. Utviklingen som fremmes kan være i tråd med et større fokus på individualisme, kreativitet og prestasjon i senmodernitetens ånd (Langseth, 2012). Denne utviklingen kan gjenspeiles i den unge informanten Inges sitat; *«det er spesielt fjelltopper, da er det jo skikjøringa som er (...)å kjøre ned fra en fjelltopp er jo helt ekstremt rått»*. Fra sitatet tydeliggjøres senmodernitetens verdier i form av *skikjøringa* og *kjøre ned fra en fjelltopp er jo helt ekstremt rått*.

I dette delkapittelet fremvises tydelige indikasjoner på hvordan etablerte toppsamlerne uttrykker moralsk avstand og trekker videre distinksjon mellom ulike grupperinger i miljøet gjennom risiko som en selvstendig verdi. Det er tydelig hvordan enkelte aktører på toppsamlerfeltet viser risikovillighet gjennom et brudd på tradisjonelle og etablerte normer og verdier i toppsamlermiljøet for å dyrke individualitet, kreativitet og identitet, og hvordan dette resulterer i moralsk avsmak og kollektiv fordømmelse. Perspektivet på risiko som verdi fremvises gjennom ulike verdisammensetninger, aksept og legitimering av aktørers oppfattelser tilknyttet feltspesifikke handlinger og risikotaking. Avslutningsvis fremmes

hvordan senmoderniteten i friluftslivet medfører endringer og utvikling i toppsamlerens verdier. I neste delkapittel vil denne utviklingen i tråd med teknologi og medbringende konsekvenser diskuteres.

4.4.3 Teknologi, utvikling og konsekvenser

Under intervjuene refererte toppsamlerne til utviklingen i deres aktivitet gjennom deres oppstart med avkrysning på kart, og frem til i dag hvor alt foregår digitalisert på Peakbook. Teknologien har endret hvordan toppsamlerne praktiserer sin aktivitet. I endringen kan man i det analytiske materiell finne funn som indikerer at utviklingen har bidratt til dannelsen av nye verdier, og teamtikker som står i sterk strid mellom aktører i toppsamlermiljøet.

Informanten Ragnar fremhever digitaliseringen og videre Peakbooks overordnede rolle som et nettsamfunn for samlere som noe positivt. «*Ja teknologisk har det blitt mye lettere å holde styr på det med Peakbook. (...)Ting blir mer tilgjengelige når flere har vært på og beskrevet alle disse toppene(...)*». Det tydeliggjøres hvordan digitaliseringen og videre teknologisk utvikling har bidratt til å *lettere å holde styr*. Samlingen har sannsynligvis utviklet et større rammeverk med en ytterligere systematisering og overordnet orden. Det er derimot interessant hvordan Ragnar mener at *ting blir mer tilgjengelig når flere har vært på og beskrevet alle disse toppene*. Det må tolkes, men i sitatet vitnes om takknemlighet til informasjon som deles om samleobjektene på Peakbook. Under intervjuene fremhevet informanten Kristoffer informasjonsdeling som en viktig verdi og anerkjennende handling tilknyttet toppsamlermiljøet. «*Du får anerkjennelse når du deler god informasjon, flotte bilder (...)*» (Kristoffer). Fra hans sitat understrekes hvordan aktører oppnår anerkjennelse gjennom delevillighet av god informasjon tilknyttet samleobjekter. Man kan medregne at deling av informasjon tidligere allerede er en iboende sterk verdi og kultur i toppsamlermiljøet før digitaliseringen av toppsamlingsaktiviteten. Dette kan understrekes gjennom diskusjoner og fortellinger av egne samlehistorier mellom toppsamlerne på hytter og andre fasiliteter i naturen, beskrivende og behjelpende litteratur, og standardiserte kart med oppmerkede stier og ruter. Likevel kan ting tyde på at digitaliseringen har gjort denne verdien mer aktualisert og synliggjort, da turrapporter fremstår som et hyppig benyttet planleggingsverktøy til nye turprosjekter. Turrapportene oppretter på mange måter informasjon som relateres til toppsamlerne selv, fordi den er opprettet av en aktør som tilnærmet deler den samme oppfatningen og perspektiv på aktiviteten som en selv. I en bisetning senere i intervjuet forteller informanten Kristoffer om hvordan han opplever takknemlighet fra andre

toppsamlere når han deler pålitelig og behjelpelig informasjon på Peakbook. «(...)de svarer ofte noe sånt at de er veldig takknemlige for informasjon» (Kristoffer). Dette fremviser hvordan deling av informasjon er en høyaktuell og eksisterende verdi, og aktører mottar anerkjennelse for disse handlingene.

Samtidig oppretter også delingen av informasjon konsekvenser i toppsamlermiljøet. Informanten Ragnar påpeker; «(...) da blir det lettere å finne den gunstige veien opp som selvfølgelig kan ødelegge litt for opplevelsen av, jeg synes det fortsatt er spennende å finne topper som ingen har vært på omtrent». Ragnars sitat viser til informasjonsdelingen mellom aktører på feltet som et positivt supplement, men påpeker en annen side som en bidragsyter til å ødelegge litt for opplevelsen. Motvietet i sitatet leder mot kraften i anerkjennelsen som fremmes i å bestige ukjente fjell og videre mot verdien denne handlingen innebærer. Å bestige en ubestegen fjelltopp i en Peakbookkonstekst kan relateres til William Cecil Slingsby og hans tindebestigningsprestasjoner. Det må understrekes at Slingsbys motiver endret seg under sine opphold i Norge, fremfor å kun vardsette ukjente tinder, men i oppstarten var dette hans hovedmotiv (Grimeland, 2000, s. 28). I Peakbookkonteksten kan en bestigning av en ubestegen fjelltopp på Peakbookkartet medbringe og krediteres anerkjennelse fra andre toppsamlere. Motvietet for handlingen fremkommer i kraft av anerkjennelsen den medbringer, da aktøren kan dele en særegen rapport med tilleggende informasjon som andre samlere ønsker å studere og benytte til egne samleinteresser.

Informanten Bjørn belyser en problematikk som er en påfølgende konsekvens av den teknologiske utviklingen i toppsamlermiljøet. Han forteller om en kommentar fra en annen Peakbookbruker i forbindelse med en bestigning av en fjelltopp i Molde. «Du har ikke vært på toppen, den er 20 cm lengre bort, det er høyere lengre bort ikke sant. Da kjenner jeg at det gidder jeg ikke altså. Med dagens kart og nye målinger, så er det helt på centimeternivå på toppene». I Bjørns sitat vitnes en utvikling i toppsamlermiljøet, gjennom teknologisk og instrumentelle topografiske kartfunksjoner. Dette er en tydelig konsekvens da bestigningene kan måles ned til centimeter detaljmåling. Aktøren som kommenterer Bjørns bestigning, miskjenner bestigningen, da den kvalifiseres til en snuttur 20 centimeter fra toppen. Det vitner om en sosial kamp på feltet om symbolsk kapital, legitimering og ulikhet i normative strukturer. Når den andre aktøren miskjenner og videre ikke legitimerer Bjørns bestigning, signaliseres et opprør mot Bjørns bestigning og erkjenner den symbolske kapitalen som ugyldig. Sannsynligvis er dette eksisterende praksiser og normative oppfatninger som gjenspeiler kun et fåtall radikale grupperinger i toppsamlermiljøets periferi. Når Bjørn

umiddelbart motsier seg aktørens kommentar gjennom *da kjenner jeg at det gidder jeg ikke altså* manifesterer han sin kapital og videre beskyttelse av sin legitimerede posisjon på feltet. Videre trekker han avstand til den andre aktøren gjennom distansering til praksisene, normative oppfatninger og avsmak, grunnet fraværende forståelse av feltets doxa som den grunnleggende sannhet. Kontekstuelt kan man observere endringer i en av toppsamlermiljøets etablerte sannheter, da bestigning av det topografiske punkt som betraktes som toppen nødvendigvis ikke er nok. Som en følgende konsekvens til den teknologiske utviklingen tilknyttet ytterligere presise kartdata, er det enkelte aktører på feltet som dermed oppretter detaljerte kriterier for å anerkjenne bestigningen, gjennom uttrykkelse av verdisammensetning og posisjonering i feltets sosiale kamp.

Den teknologiske utviklingen i toppsamlermiljøet gjør seg gjeldende på mange måter for tilretteleggelse til deling av informasjon tilknyttet fjelltoppene som bestiges. Dette anes som en positiv og videre anerkjennende handling i miljø. Samtidig er en følgende konsekvens av den teknologiske utviklingen endringer i tidligere etablerte sannheter på toppsamlerfeltet. Denne endringen gjenses i bestigningen av topper, da enkelte grupperinger i miljøet tilføyer bestigningene med centimeterberegninger og oppfinnende kriterier for godkjente bestigninger.

4.4.4 Toppsamlernes helter og verdier

Under intervjuene er det to av informantene som trekker frem betydningsfulle forbilder som har inspirert de, og videre presentert verdier som de ønsker å etterstrebe. Det er dermed interessant hvordan disse to informantene muligens adopterer verdier fra disse rollemodellene.

Informanten Marius forteller om hvordan Odd Eliassen er en representant for det norske friluftslivet som han respekterer og videre imponerer;

«Odd Eliassen. Det er en person jeg har veldig stor sansen for. (...)han har noen bragder i fjellet som er nesten ikke til å tro. (...)men han var ikke i nærheten av de mest profilerte. Han var først på toppen og nesten ingen bedre». Videre forsetter han; «Så jeg det som er poenget mitt at jeg liker best de som driver det på en ekte måte som gjør det på en ekte måte som gjør det på sitt ekte vis og som er veldig kunnskapsrike og flinke innenfor sine felt. (...)».

Det er tydelig hvordan Marius fremmer Odd Eliasens høye kompetanse, dyktighet og oppnådde bragder som han har fullført gjennom et enormt spekter av turer, ekspedisjoner og

særegne prestasjoner innen fjellsport, bestigninger og friluftsliv (Utemagasinet.no, 2014). I sitatet vektlegger Marius spesielt på *en ekte måte*. Dette kan tolkes i sammenheng som ydmykhet til faget og ikke den som omtaler prestasjonene høyest, men lar bragdene talene for seg. Dette gjenspeiles i artikkelen fra *Utemagasinet*, da *turvenner* omtaler Odd Eliassen som *Norges siste eventyrer*, men hovedpersonen selv fremmer en nøktern og ydmyk holdning til sin posisjon gjennom *bare en som har vært mye på tur* (Utemagasinet.no, 2014).

Den mindre erfarne toppsamleren informanten Inge fremmer derimot en helt annen utøver som inspirerer; «*Altså jeg vet ikke om han samler da, men du har jo både skikjører og fjelløper, så alle kjenner jo han Killian, det er jo nummer 1 liksom når det gjelder det her. (...) altså han samler sikkert ikke topper, han gjør bare dette for moro skyld holdt jeg på å si*» Atleten han refererer til i sitatet er Killian Horner, en anerkjent fjelløper, skiatlet og fjellsportutøver med tilholdssted i Møre og Romsdalen. Inge påpeker Horners tilhørighet nødvendigvis ikke finner sted i toppsamlermiljøet, men trekker paralleller til deres aktiviteter. Det er tydelig hvordan Inge idealiserer seg til denne aktøren, og utviser et ønske om å adoptere verdier og praksiser som denne atleten utviser. Killian Horner kan vise til en rekke samarbeid med ulike sponsorer deriblant Salomon. I følge Salomons offisielle hjemmeside fremmes verdiene *Imagination, Esprit de famille, Commitment, Simplicity* og *Diversity* (Salomon - Time to play, 2021). Det kan dermed antas at dette er fremstående verdier som ønskes at Killian Horner skal utvise gjennom eksponering av produkter og markedsføring i sine friluftslivsaktiviteter.

I overstående sitater presenteres to vidt forskjellige idealer og forbilder som representerer ulike verdier tilknyttet deres friluftslivpraksiser. Ved benyttelse av Jo Eses (2007) tabell til kategorisering av friluftslivsutøvere fra artikkelen *Deserving the peak; When Norwegian friluftsliv meets the world*, kan både Odd Eliassen og Killian Horner plasseres i større eller mindre grad i kategorien *Freeride* i deres utøvelse av natur og friluftsliv (Ese, 2007).

Informantenes overstående beskrivelser tilknyttet disse to friluftslivsutøverne fremstår derimot svært ulikt. I lys av disse beskrivelsene kan dermed Odd Eliassen fremstå som et ideal med et noe mer tradisjonelt verdsett hvor nøysomhet og nøkternhet står i fokus. På den andre siden kan dermed Killian Horner heller anses som en utøver i senmodernitetens ånd, gjennom kreativitet, individualisme og skapelse av egne unike identitet. Når aktører på toppsamlerfeltet idealiseres med en av disse to, opprettes standardisert symbolsk kapital gjennom deres etterstrebelser av verdier og normer. Ikke minst bidrar disse to personlighetene

til produksjon og reproduksjon av normer og verdier, og videre standardisering av hva som anerkjennes og etterstrebes av aktørene i toppsamlermiljøet.

4.4.5 Prestasjon, anerkjennelse eller miskjennelse

I det analytiske materialet viser funnene en tydelig indikasjon på at fysiske prestasjoner er noe som anerkjennes av toppsamlerne. Slike tendenser er likevel ikke noe nytt da dette gjenspeiler andre sosiale felt i samfunnet. Dette kan eksemplifiseres gjennom klatring da utøvere krediteres anerkjennes gjennom klatringens hardhetsgrad (Langseth & Salvesen, 2018). Informanten Arne forteller om utøvere som imponerer og videre hvorfor disse utøveren imponerer han.

«Det er absolutt flere som imponerer ja. (...)Både så de litt oppe i årene og holder så forrykende turaktivitet. De reiser nok ikke spesielt lange turer hver dag, men vanvittig rask tid. De går mange kilometer på en time eller to. De holder meget høy fart, gangfart enn hva jeg har sjans til. Så de imponerer meg både med antall turer og av og til. Skiturer på 40, 50 kilometer, ja 70-80 kilometer og i løpet av 10-12 timer. (...)Så det er helt vanvittig imponerende å kunne gå så lange dagsturer på mindre enn et halvt døgn. Og i tillegg mange turer i løpet av året, flere turer i løpet av dagen(...)det er noen som imponerer meg helt klart».

Fra Arnes sitat refereres til fysiske prestasjoner og hvordan dette anses som anerkjennende handlinger i toppsamlermiljøet. Likevel er det interessant å videre presentere noen kriterier som også belyses i sitatet. I sitatet kan man se hvordan Arne vektlegger prestasjoner tilknyttet fart og *mange kilometer på en time eller to*, total distanselengde og ikke minst antall turer. Det fremstår tydelig hvordan høy turaktivitet og svært høy fart over lange distanser er noe som krediteres med anerkjennelse i toppsamlermiljøet. I dette perspektiv er det dermed interessant å vurdere hvordan toppsamlermiljøets eksisterende verdier beskjeftiger seg tettere til idretts verdier og vinnerlogikk, fremfor friluftslivets tradisjonelle verdier. I følge Faarlund (1978) eksisterer et skille mellom idrett og friluftsliv, da hvordan mennesket forholder seg til naturen og andre mennesker. Skillet uttrykkes gjennom beseiring av natur eller samvær med naturen, og konkurranse kontra samhandling (Faarlund, 1978). I sammenheng med Arnes overstående sitat og Faarlunds skille mellom idrett og friluftsliv, kan man dermed indikere at toppsamlermiljøets verdier har en nærere tilknytning til idrett fremfor friluftsliv, da gjennom konkurranse og tilhørende prestasjoner. Prestasjon fremstår som mediet til konkurranse og videre utvikler et medium som symboliserer generaliteten til å vinne, og til å fremstå som

vinner og dyktig (Tangen, 2004). Prestasjonen blir anerkjent av toppsamlerne fordi man deltar i en til dels skjult konkurranse om hvem som kan gå lengst og raskest over lengre tid. Samleren som kan skilte til turer som innehar slike kriterier hylles dermed for sin prestasjon, og videre anerkjennelse gjennom prestasjonens seier, vinner og dyktighet.

I det analytiske materialet fremkommer derimot funn som indikerer at prestasjoner nødvendigvis ikke kun er kilder til anerkjennelse på toppsamlerfeltet, men også distinksjonsmekanismer til gruppetilhørighet, symbolske grenser og miskjennelse.

Informanten Marius forteller;

«Så jeg det som er poenget mitt at jeg liker best de som driver gjør det på sitt ekte vis og som er veldig kunnskapsrike og flinke innenfor sine felt. (...) Fornøyd og glad for at folk går i fjellet og det har jo tatt helt av med interessen. (...) litt feil grunnlag for en del folk da. Hovedsakelig gjør det fordi at dem tenker at det er så kult og fancy og populært da.»

I sitatet kan man se hvordan Marius skiller mellom ulike toppsamlere gjennom deres motiv til toppsamleraktiviteten. Det er viktig å understreke i lys av aktuelle sitat at Marius aksepterer og videre stiller seg positiv til folks interessere og videre aktivisering i fjellet. Samtidig uttrykker han en tydelig distinksjon gjennom sin omtale av *en ekte måte å gjøre det på sitt ekte vis*. Distinksjonen som trekkes omhandler toppsamlere som er genuint opptatt av aktiviteten og andre som utøver aktiviteten, i hans øyne *litt feil grunnlag*, fordi det er *kult og fancy*. Det kan dermed observeres et tydelig skille i denne kontekst. For en utøver som Marius kan hans motivasjon betraktes som indre og genuin for toppsamleraktiviten. Til den andre gruppe opprettes en distinksjon fordi de kun søker anerkjennelse gjennom toppsamleridentitetens utvisende glansbilde gjennom en ytterdrevet motivasjon. De etablerte samlerne i toppsamlermiljøet erkjenner sannsynligvis ikke deres prestasjoner, eller turaktivitet, og uttrykker dette gjennom miskjennelse grunnet deres manglende genuinitet til toppsamleraktiviteten.

Videre i intervjuet forteller Marius mer om hans tanker tilknyttet toppsamling og prestasjon. Han uttrykker en frustrasjon tilknyttet aktuelle tematikk omkring sosiale medier, anerkjennelse og verdier.

«(...)Veldig mye fokus på litt det som handler om å legge ut beskrivelser og bilder og fra turer på en veldig overdreven måte. Det vil jeg si er litt vanlig i miljøet. (...) med ting

som er lagt ut på Instagram blant annet. Der det viser falske ting da som handler om det som ikke er de ekte verdiene(...) det er en trend nå som er litt drøy sånn sett».

Fra sitatet kan man se hvordan Marius betrakter følgende praksiser med moralsk avsmak og avstand, og videre trekker symbolske grenser til grupperinger og utøvere som strukturerer toppsamlingen etter disse praksisene. Overdrivelse tilknyttet bilder og skildringer i rapporter, og posting av bilder og opplevelser i sosiale medier er noe som ikke anerkjennes av etablerte toppsamlere som Marius, og opptrer heller som miskjennende. Sosiale medier blir en ekstern arena hvor toppsamlere produserer og videre fremviser normer, verdier og atferd. For å oppnå anerkjennelse for sine prestasjoner, må utøverne poste innlegg som fremstår legitimert i tråd med oppfylte sosiale kriterier som står i sammenheng med sosiale mediers eksterne verdier. Denne praksisen opplever Marius som en kilde til *falske ting* og videre et brudd på miljøets *ekte verdier*. Han legitimerer dermed ikke deres prestasjoner og uttrykker ugyldighet til disse utøvernes symbolske kapital. Perspektivet på hvordan sosiale medier er en ekstern arena til produksjon av verdier, normer og atferd er derimot svært interessant å diskutere videre.

Sosiale medier og prestasjoner som uttrykkes gjennom disse eksterne arenaene i form av posting og innlegg fremstår tydelig som en praksis som ikke aksepteres og legitimeres av etablerte toppsamlere som Marius. Samtidig er de alle svært aktive brukere på Peakbook hvor brukeratferden omhandler å presentere turer og personlig turaktivitet til videre anerkjennelse og interaksjon fra andre brukere. På mange måter fremstår Peakbook som et sosialt medium og nettsamfunn da hovedaktiviteten omhandler å poste innlegg i form av egne turer og videre interaksjon med andre brukere (Kaplan & Haenlein, 2009). Det er dermed interessant hvordan Peakbook fremstår som et akseptert sosialt medium i toppsamlermiljøet i motsetning til andre sosiale medier som Instagram. Hvorfor denne praksisen er legitim og akseptert kan være i sammenheng med hvordan Peakbook på mange måter fremstår som en grunnleggende plattform for interaksjon med andre samlere, og dermed utøvere som deler den samme identitet og genuine interessen for toppsamling som en selv. Peakbook utgjør et rammeverk som samlepraksisen og skaper dermed strukturer for opprettelse av et miljø med felles verdier, normer og praksiser. Dette kan dermed være grunnen til at Peakbook oppleves som akseptert i motsetning til andre sosiale medier, fordi det innehar en grunnleggende posisjon i toppsamlerens aktivitet og miljø.

Tilknyttet fysiske prestasjoner i toppsamlermiljøet fremkommer funn i intervjuene hvor det kreves noen kriterier for at en prestasjon skal legitimeres, aksepteres og anerkjennes av andre toppsamlere i miljøet. I sammenheng med prestasjoner forteller informanten Bjørn følgende;

«Noen av de er så ekstreme at folk kan ikke begynne å tenke på de engang. Det er litt negativt at det blir sånn at alle skal liksom gjør det mest ekstreme med en gang, de går ikke gradene i fra å være en som går i skogen og på fjellet i lokalområdet, men kjører på og skal over de vanskeligste turene med en gang. (...)lista heves. (...)når jeg tenker på de som kommer inn på Peakbook og leser og ser på dette her, noen blir sikkert avskremt, mens noen blir kanskje fanget av det og har lyst til å prestere på samme måten(...)det er det fysiske, du har planleggingen, du må kjenne deg selv og kjenne begrensninger».

Tematikken som aktualiseres i denne kontekst tilknyttes ekstreme prestasjoner. Ekstreme prestasjoner kan være lange turer med svært mange høydemeter, mange topper, krevende utfordringer i henhold til brekryssing, klatring og klyving, vurderinger, og logistikk og forflytning. Gjennom årene har enkelte brukere registrert rapporter på Peakbook som anses som ekstreme i toppsamlermiljøet, eksempelvis Hurrungane maraton 2K og Gjendesalpene Grand Prix (2000-meterstopper maraton i området som omtales som Gjendealpene, Jotunheimen). Bjørn uttrykker denne type turene som *så ekstreme at folk kan ikke begynne å tenke på de engang*. Han fremlegger videre en negativitet tilknyttet at nystartede samlere skal forsøke seg på disse turene, og vektlegger en sammenhengende progresjon til turaktivitet og utvikling av grunnleggendeferdigheter. Fra sitatet kan det tolkes iboende kriterier for å anerkjenne prestasjoner, uavhengig om karakteristikken fremvises som ekstrem eller mindre ekstrem. Det kreves erfaring, ferdigheter og uttrykkelig med turaktivitet som dermed fremstår som egenskaper og tilhørende faktorer til legitimering av prestasjonen. Når en toppsamler utfører en prestasjon som i andre etablerte samlers øyne er ekstrem eller krevende, stilles skjulte forventninger om at utøveren innehar et riktig erfaringsnivå og ferdighetsrepertoar for at prestasjonen skal anerkjennes. Denne tendensen gjenspeiler seg i Salvesen og Langseths studie tilknyttet klatring og risiko, da forholdet mellom risiko og ferdighet må fremstå som balansert for at prestasjonen skal krediteres med anerkjennelse (Langseth & Salvesen, 2018). Når Bjørn sier *mens noen blir kanskje fanget av det og har lyst til å prestere på samme måten*, kan dette tolkes fra to sider. For det første indikerer sitatet en frykt fra Bjørns side om at nystartede samlere skaper forventninger om at slike prestasjoner er normen og en nødvendighet for innpass og videre deltagelse i miljøet. Konsekvensen kan være uønskede situasjoner som ikke gjenspeiler toppsamlermiljøets verdier, og ikke minst en uønsket utvikling med økende fokusering på det ekstreme. For det andre kan disse prestasjonene vurderes som nystartede samlers investeringer av symbolsk kapital til videre posisjoneringer i feltets hierarki.

Samtidig uttrykkes disse prestasjonene og investeringene av den etablerte samleren Bjørn med moralsk avsmak, og ikke gyldig symbolsk kapital, da prestasjonen ikke utføres i sammenheng med grunnleggende sosiale kriterier og iboende verdisammensetning. Prestasjonen fremtrer dermed som et middel til trekking av symbolske grenser og videre distinksjon og kategorisering av utøvere som gjenspeiler og tilknytter sine verdier til slike prestasjoner.

4.4.6 Dopa listeprestasjoner

I det analytiske materiell fremkommer indikasjoner på at toppsamlerens samleaktivitet er gjenstand for distinksjonsmekanismer mellom akseptert og ikke akseptert samlemetodisk atferd, og hvordan dette er en kilde til opprettelse av symbolske grenser mellom toppsamlere.

Informanten Preben forteller under intervjuet; «*Personlig syns kanskje at noen er litt for fokusert på liste og tallaspektet med det å dra på tur. (...) for lite underliggende natur og turinteresse da(...)*». Videre under intervjuet forteller Preben; «*Jeg blir litt oppgitt og litt trist over dem som kun fokuserer på å kun fylle lister forttest mulig(...) For hvis de er helt ekstreme, at de går over lik for å komme på topper og går nærmest mot naturen, type sykler med noen feite elsykler, ødelegger og forsøpler og sånt no. (...) den tristheten over de har litt for mye ensidig fokus på listene og samlinga*». I Prebens sitat refereres det til en problematikk tilknyttet god stil i toppsamlermiljøet. Dette er tidligere diskutert i avsnitt 4.4.1 og vil dermed ikke fokuseres ytterligere. Det er derimot interessant i sammenheng med sitatet hvordan han belyser *den tristheten over de har litt for mye ensidig fokus på listene og samlinga*.

Kontekstuel tolkes en distansering og videre moralsk avstand til denne metodiske praktiseringen av samleaktiviteten. Når toppsamlere praktiserer unilateralt mot listene og videre fullføring, og motivet for aktiviteten ensidig omhandler akkumulering av samleobjekter og videre klatring på listene, kan man betrakte dette som for ekstremt og videre en miskjent praksis i miljøet. Sannsynligvis peker Preben på at man ikke må glemme underliggende friluftslivsverdier tilknyttet samleaktiviteten, og at dette må være verdisammensetningens grunnmur. Samleaktiviteten må finne sted i friluftslivets ånd, og videre være en ekstra motivasjon for å oppsøke ukjente fjelltopper og nye destinasjoner. Når samleaktiviteten tar overhånd og videre uttrykkes som et ensidig fokus, er dette en praktisering av aktiviteten som blir ansett som ugyldig i toppsamlermiljøets verdier og praktisering.

Senere i intervjuet fremmer Preben en annen interessant tematikk. *«Jeg er omvendt imponert over de som springer opp og ned på samme topp flere ganger om dagen, og driver sånn merkelig friluftsliv for å komme seg oppover noen lister. Dopa listeprestasjoner om du vil»*. I sitatet fremmes miskjennelse mot et ensidig fokus mot listeprogresjon. Det er tydelig at å besøke en topp flere ganger om dagen er en miskjent praksis, fordi ensidigheten omhandler i en samlekontekst kun en interesse om primærfaktorakkumulering. Disse praksisene om kun å samle topografiske punkter for videre akkumulering av primærfaktor er det Preben omtaler som *dopa listeprestasjoner*. Det indikeres videre som en miskjent praksis som etablerte samlere som Preben distanserer seg til, gjennom moralsk avstand og fordømmelse. Selv om primærfaktor fremstår som en kilde til feltspesifikk kapital, blir den ugyldiggjort om den forbindes i en kontekst hvor den opptrer som et ensidig fokus gjennom gjentagende bestigninger av den samme toppen.

Samtidig er det interessant hvordan informanten Ragnar lufter ulike problemstillinger tilknyttet denne tematikken under intervjuet.

«(...)noen har til orden for at det skal være umulig å registrere flere turer til samme topp på samme dag(...)egentlig ganske mange grunner til at jeg går flere turer til samme topp men selvfølgelig det er for å få mye pf-meter(...)Det har jeg fått litt sånt skjulte hint om og er antagelig litt ugliset i noen deler av det Peakbookmiljøet, usportslig måte å klatre på listene(...)».

Fra Ragnars sitat må det understrekes at hovedmotivet til hans praktisering av flere bestigninger av samme topp på en dag er for akkumulering av primærfaktormeter. Han indikerer derimot at andre aktører i toppsamlermiljøet *har tatt til orden for at det skal være umulig å registrere flere turer til samme topp på samme dag*. Det er tydelig at dette er en praksis som miskjennes i miljøet, fordi det er som Ragnar uttrykker selv, *usportslig* metodisk samlepraktisering for å klatre på sammenlagte listene på Peakbook. Samlingen fokuserer da kun på tallaspektet og primærfaktorverdien, fremfor friluftslivsopplevelsen og toppsamlingens grunnleggende verdi som omhandler samling av fjelltopper etter lister. I lys av Prebens sitater og Ragnar som forteller *Det har jeg fått litt sånt skjulte hint om og er antagelig litt ugliset i noen deler av det Peakbookmiljøet* kan man anta å vitne til en sosial kamp og ulikheter i aktørenes verdisammensetning, normative oppfatning og habituelle logikk. Selv om både Preben og Ragnar tiltales som etablerte samlere og videre høyt posisjonert i toppsamlerfeltets hierarki, tydeliggjøres en uenighet i deres verdier. At enkelte etablerte aktører legitimerer denne praksisen i motsetning til andre som ugyldiggjør og dermed ikke aksepterer den,

fremviser eksisterende ulikheter i etablerte aktørers kapitalsammensetning. Dopa listeprestasjoner fremstår dermed som en kilde til distinksjon mellom anerkjennelse og miskjennelse av aktører gjennom en tydeliggjøring av en splittet forståelse og habitus hos toppsamlerne.

4.4.7 Et tilføyende perspektiv tilknyttet Peakbook og turrapporter

I Intervjuet med informanten Bjørn i forbindelse med tematikker omkring risiko og toppsamling, fremviser han en turrappport på Peakbook hvor han selv og medbringende kommentarer til den aktuelle rapport utviser en moralsk avstand til denne brukerprofils praksiser. Det skaper dermed et grunnlag for tilføyelse av et interessant analytisk perspektiv på hvordan toppsamlerne oppretter symbolske grenser gjennom interaksjon via deres brukerprofil på Peakbook.

Før følgende diskusjon er det viktig å understreke at det etterstrebes konfidensialitet til forfatter av aktuelle rapport. I denne sammenheng vil dermed ikke fjelltoppens navn eller tilhørende fjellområde benevnes, og rapportens kommentarer siteres ikke direkte, men heller en generell fortolkning gjennom min aktive posisjon i miljøet. Det vil også det være nødvendig å understreke noen bemerkninger tilknyttet fjell og forhold i denne perioden for å opprette en felles forståelse mellom leser og forfatter. I følge historikk statistikk fra Yr og Varsom var været svært varmt og unormalt mye snø i denne perioden. Faregraden for snøskred i denne perioden var betydelig 3 og opp imot 4 grunnet snømengden, varmegrader gjennom hele døgnet, og store vannoppsamlinger i snødekket. Den aktuelle fjelltoppen som finner sted i denne diskusjonen fremvises som en alpin tind, noe utilgjengelig, og med ulike utfordrende elementer som må overvinnes tilknyttet bestigning. Den aktuelle rapport er godt skildret med bilder, video, og beskrivelser av rutevalg med tilhørende GPS-spor. Det er også interessant at turen er kategorisert med et høyt terningkast av forfatteren selv. Forfatter fremstår som en etablert samler i toppsamlermiljøet og er en svært aktiv brukerprofil på Peakbook.

Informanten Bjørn forteller;

*«men jeg tror folk tar litt avstand fra det og, det blir for gale. Så en tur på Peakbook nå i vår, der folk, mange som kommenterte, rasfare og du skal være glad du er live osv. (...)*Risiko, det kan gi litt creed i noen få plasser, men jevnt over så tar folk avstand i fra

det. Heldigvis! Det er ikke noe gjør at det skal bli sånn at jo galere du er, jo mer applaus får du».

Turen Bjørn tilsikter hadde sted våren 2020 på Vestlandet. I tråd med tidligere beskrivelse av den aktuelle fjelltopp og tilhørende forhold utviser Bjørn en moralsk avstand og videre avisende kredibilitet til aktøren som fullførte turen og videre opprettet rapporten. Verdien tilknyttet risiko gjør seg gjeldende i denne kontekst. For aktøren som har utført bestigningen fremstår dette som en investering i symbolsk kapital for videre anerkjennelse og posisjonering i toppsamlerfeltets hierarki. En bestigning alene av den aktuelle fjelltoppen vil sannsynligvis anerkjennes av andre samlere grunnet dens krevende utfordringer og kompleksitet. Derimot bryter den med grunnleggende risikoverdier fordi turen utføres under forhold som toppsamlermiljøet anses for risikable og uaktsomme. Konsekvensen fremvises med moralsk avsmak, miskjennelse og videre distansering til aktørens praksiser. Dette synliggjøres gjennom Bjørns sitat og i kommentarfeltet tilknyttet rapporten hvor andre aktører uttrykker bekymring, lettelse og kritiske kommentarer til turen.

Hvilke etterspill og konsekvenser denne turen har for aktøren er uvisst, men antageligvis forbindes denne aktøren av andre aktører med risikoverdier som ikke gjenspeiler miljøets helhetlige verdisammensetning. Den aktuelle aktør kan oppleve en kategorisering som en risikovillig toppsamler gjennom symbolske grenser og videre en utøver som ekskluderes av andre aktører gjennom moralsk avstand og avsmak til tilhørende handlinger. Kontekstuell belyser den aktuelle turen hvordan bestigningen av en anerkjent fjelltopp blir gjenstand for kategorisering og symbolske grenser gjennom moralsk avsmak og distanse, grunnet brudd på normative feltspesifikke risikoverdier. Parallelt kan det tenkes at den samme bestigningen anerkjennes og videre medgir kredibilitet i skilmiljøet i sammenheng med skifeltets spesifikke logikk og anerkjennelseskrav (Tøstesen & Langseth, 2021). Det fremvises tydelig at publisering av turrapporter på Peakbook fungerer som en arena hvor brukerprofilene uttrykker anerkjennelse eller miskjennelse gjennom kommentarer, og tilegner dermed et alternativt perspektiv på toppsamlernes praksiser.

4.4.8 Delkonklusjon

I lys av overstående delkapittel er det flere interessante funn som kan presenteres. God stil begrepet gjør seg gjeldende i toppsamlermiljøet, spesielt tilknyttet motorisert ferdsel. Det er tydelig hvordan det eksisterer moralske skillelinjer mellom grupperinger av utøvere tilknyttet denne tematikken.

Risiko er en verdi som er gjenstand for trekking av distinksjon og følgende moralske grenser mellom aktører på toppsamlermiljøet. Handlinger som bryter med toppsamlermiljøets normative oppfatninger på risikoverdier og logikk betraktes med moralsk avsmak og eksklusjon, både ute på tur og publisering av rapporter via brukerprofilen på Peakbook.

Utviklingen i teknologien har aktualisert informasjonsdeling tilknyttet rapportene som en betydningsfull verdi i toppsamlermiljøet. Den teknologiske utviklingen har derimot endret etablerte sannheter på toppsamlerfeltet, og som skaper strid mellom aktørers verdisammensetninger.

Prestasjoner i toppsamlermiljøet tilknyttes tett til senmodernitetens ånd og verdier. Anerkjennelse av disse prestasjonene antyder derimot en genuin motivasjon til toppsamleraktiviten, og et balansert forhold mellom utfordring, ferdigheter og kompetanse.

Toppasmlernes praksiser må ha et forankret fundament i friluftslivets ånd. Med et entydig fokus for samling av topper, primærfaktor eller klatring på sammenlagtlisterne uten friluftslivets verdier som et grunnlag, fremstår praksisene som miskjennende gjennom usportslig og dopa listeprestasjoner.

5. Avslutning og oppsummering

Denne masteroppgavens problemstilling omhandler hvilke verdier som eksisterer og som gjør seg gjeldende på toppsamlerfeltet. I dette avsluttende kapittelet vil dermed undersøkelsens funn oppsummeres og presenteres, samt et perspektiv på videre forskning. Presentasjonen av undersøkelsens funn vil være formulert gjennom to separate avsnitt. I første omgang gjennomgås et konkret summerende perspektiv på toppsamlerfeltets logikk, før delkapittelet i andre omgang fortsetter med en oppsummering av undersøkelsens funn tilknyttet gjeldende verdier på toppsamlerfeltet. Denne oppsummeringen vil fremstilles i en tabell for å skape en oversiktlig og systematisk presentasjon over undersøkelsens funn. Avslutningsvis vil det gjøres rede for en kort refleksjon tilknyttet videre forskning.

5.1 Toppsamlerfeltets logikk

Alle utøvere med en tilhørighet til toppsamlerfeltet deler en felles konsensus til feltets logikk som bidrar til å skape mening for aktiviteten som bedrives. Gjennom individuelle og kollektive habitus motiveres utøverne til å etterstrebe de etablerte sosiale praksiser som resulterer i sosial anerkjennelse, i den sammenheng om deres verdier, handlinger og praksiser er rett eller galt, etter feltets normer og kognitive strukturer. Når nye aktører deltar i samleaktiviteten vil feltets verdier inkorporeres, og dermed videre definere seg som en tilhørende toppsamler på toppsamlerfeltet.

Aktiviteten som praktiseres følger feltets logikk som omhandler å bestige og videre samle topografiske punkt etter en liste. At en toppsamler besøker topografiske punkter markert på kartet basert på ulike kriterier, og videre fullfører en liste, er en handling som ifra undersøkelsens funn blir oppfattet som verdifull på feltet. Ikke minst refererer dette til aktørens sosiale tilhørighet, og at denne aktiviteten gjennom feltets logikk fremstår som en naturlig praksis for aktørene. Ladningen av verdi i disse aktuelle handlingene er derimot ikke tilfeldig. Gjennom et toppsamlerhistorisk perspektiv har feltets sosiale praksiser og aktørens verdier vært gjenstand for sosiale maktkamper. Konsekvensene av disse sosiale kampene mellom aktørene har bidratt til å sosialt konstruere hva som kan anses som symbolsk kapital, og videre anerkjennelsesverdig. Noe som kan eksemplifisere dette er 2000-meterstopplistene med en historisk posisjon som en allment sosial akseptert samleliste. I nåværende tid har derimot et ytterligere mangfold av samlelister blitt akseptert og praktisert, noe som tidligere hverken ga mening eller assosiasjoner til noe verdifullt og anerkjennelsesverdig. Hva som kan

betegnes som rett, galt, og anerkjennelsesverdig på feltet er kontinuerlig i strid og utfordres av andre aktører.

Å definere hva som kan oppfattes som rett og galt bestemmes av aktører på feltet i posisjoner med utøvende definisjonsmakt. Definisjonsmakten oppnås gjennom akkumulering av symbolsk kapital, kapital som da betraktes som verdifullt på feltet i søken etter anerkjennelse (Bourdieu, 1999). I toppsamlermiljøet ligger denne definisjonsmakten hos utøvere med lang fartstid i miljøet hvor de har akkumulert symbolsk kapital i form av enkeltbestigninger og fullførte lister. Deres kapitalsammensetning anerkjennes gjennom publiserte rapporter på Peakbook, og videre praktisering av samleaktiviteten i den virkelige verden. Nye aktører på feltet ønsker å demonstrere sin tilhørighet gjennom å handle etter verdiene som er definert, og som tilkjennes verdi. Dette vil bidra til å akkumulere symbolsk kapital, og som videre vil sosialt konstruere aktøren i en høyere posisjon i hierarkiet som bidrar til mulighet for definisjonsmakt, og dermed ta kampen mot eksisterende verdiene. Det er derimot nødvendig å handle og praktisere etter toppsamlerfeltets verdier for unngåelse av kollektiv fordømmelse og ekskludering.

Logikken som eksisterer på toppsamlermiljøet kretser omkring det konstruerte verdisystem gjennom toppsamlermiljøets sosiale konstruksjon tilknyttet fjelltopper. Strukturene i denne systematiske orden klassifiserer samleobjektene gjennom toppenes primærfaktor.

Verdisystemet gjør seg på mange måter gjeldende i hvordan samleaktiviteten er sosialt konstruert, og er et påvirkende supplement til feltets logikk til å definere hva anses som anerkjent gjennom kategorisering og videre separering gjennom primærfaktor. Primærtoppene er utslagsgivende på mange måter, da disse gjenspeiles i samlelistene og statistiske data som fremvises på Peakbook. Ikke minst bidrar samlelistenes kriterier til at toppene får en større iboende verdi, grunnet representasjon som et objekt i en serie, og dermed noe av høyere verdi enn objektet alene. Det er interessant å undersøke samlelistene som praktiseres på feltet, og hvordan de bidrar til å etablere praksisen som utøverne bedriver. Ikke minst hvordan disse listene bidrar til å påvirke logikken som eksisterer på feltet. Ved unntak av et fåtall lister hvor høyde over havet eller et bestemt topografisk punkt som strukturerer verdiene for samleobjektene og videre seriene, henviser det store flertallet av listenes konstruksjon til verdien 100>pf, som gjennom toppsamlermiljøets normative oppfatning og sosiale konstruksjon beskriver en selvstendig topp. 100>pf opptrer dermed som et rammeverk og grunnpilar for konstruksjonen av lister. Ikke minst representerer den en signifikant verdi til å

etablere normer på toppsamlerfeltet til hva som er verdifullt å bestige og innsamle, og videre fullføring av listen. I dette perspektiv blir sekundærtoppene, 100<pf, separert og videre simplifisert i verdi, fordi de ikke inngår i noen anerkjente samlelister gjennom de kriterier som konstruerer og etablerer grunnlagt for samlelistene. Det eksisterer selvfølgelig unntak, deriblant 2000-meterslisten>10pf. I mange tilfeller skiller toppsamlerens iboende logikk seg fra den alminnelige friluftslivsutøver, da det ikke er nok å oppsøke utsiktspunktet som stien fører til, om det ikke representerer det høyeste topografiske punkt. For at turen og samleaktiviteten oppleves som meningsfull og videre opptre som anerkjent i tråd med feltets etablerte praksis, må man dermed videre fra utsiktspunktet og helt til det topografiske punkt som tilegnes verdi.

Verdisystemet gjennom de etablerte listene strukturerer samleaktiviteten og oppretter samlepraksiser for hva som anses som anerkjennelsesverdige. Topografiske punkt som bestiges og videre tilføyes samlelisten, må inneha en konstruert verdi for at det skal gjenspeile toppsamlerens logikk og sosiale praksiser. 100>pf er på mange måter en grunnpilar for toppsamlerens logikk omkring deres aktivitet, da denne verdien bidrar til konstruksjonen av samlelister og hvordan de praktiserer aktiviteten, og hva som anses som verdifullt.

5.2 Oppsummering

I denne oppsummeringen fremstilles undersøkelsens funn. Tabellen er oppdelt i to seksjoner, hvorav dette er tematikk og funn, og verdier som gjør seg gjeldende. Kategoriene i tabellen tar utgangspunkt i resultatkapittelets overskrifter og tilhørende delkonklusjoner.

Tematikk og funn	Verdier som gjør seg gjeldende
Del 1 Toppsamlerens todimensjonale perspektiv, sosialiseringsspross og verdier	
Den tosidige dimensjonale overføringen mellom brukerprofil og rollen som toppsamler i den virkelige verden.	Publisering av turrapporter på Peakbook opptre som symbolsk kapital på toppsamlerfeltet. Denne

	verdisammensetningen overføres til aktørens toppsamleridentitet i den virkelige verden.
Sosialisering i toppsamlermiljøet.	Toppsamlermiljøet som subkultur fremlegger verdier, normative oppfatninger, og krav til hva som anses som verdifullt. Fra undersøkelsens funn tydeliggjøres høyfjellstopper og topper med alpin karakter som ettertraktede verdier og en kilde til anerkjennelse. Det fremstår likevel indikasjoner om en aksept og legitimitet til å samle andre type fjelltopper, så lenge de følger subkulturens praksiser ved å samle etter en liste. Peakbook-treffene fremstår som rekrutterings- og sosialiseringsarenaer. Her inviteres nye aktører inn i miljøet og inkorporerer subkulturens verdier, krav, og normative oppfatninger gjennom mentorveiledning fra allerede etablerte samlere i toppsamlermiljøet. Undersøkelsens funn indikerer også hvordan toppsamlerne er sosialisert i andre verdisammensetninger, normative oppfatninger og logikk, enn friluftslivsutøvere som ikke deler den samme subkulturelle tilhørighet.
Fjelltopper og toppsamling som sosial konstruksjon.	I lys av medlemskapet i subkulturen opprettes et verdisystem som kategoriserer fjelltopper gjennom en sosial konstruksjon og gjenskapt objektiv virkelighet. Dette verdisystemet er konstruert av primærfaktor og bidrar til å

	kategorisere fjelltopper med en spesifikk verdi. Dette oppretter dermed en forståelse av hva som er verdifullt, og som videre skiller toppsamlermiljøet fra andre friluftslivsmiljøer.
Del 2 Meningen bak toppsamlingen	
Fortellingen om den typiske toppsamler.	Funn i undersøkelsen viser at fortellingen om den typiske toppsamler beskrives som en erfaren utøver med bred kompetanse og ferdighetsrepertoar. Videre fremmes dette som viktige egenskaper for å overvinne utfordringer som fremkommer gjennom samlelistenes mangfoldige utvalg av fjelltopper.
Verdi tilknyttet fjelltoppene.	Utilgjengelige fjelltopper fremkommer i denne undersøkelsen som eksklusive og sjeldne, og etterstrebes av toppsamlere, grunnet anerkjennelsen bestigningen medbringer, og videre mulighet for definisjonsmakt. Registering av slike bestigninger på Peakbook oppretter muligheten for anerkjennende beta-informasjon. Noen toppsamlere ønsker derimot å utfordre denne informasjonen. Dette innebærer da verdien i å finne nye ruter i søken etter anerkjennelse. Krevende topper indikerer en form for distinksjonsmekanisme fordi de krever spesiell kompetanse og ferdigheter for å

	bestiges. Verdien er dermed bare tilgjengelig for et mindretall av toppsamlerne.
Verdi tilknyttet samlelistene.	Undersøkelsens funn kan vise til at de anerkjente og verdifulle listene fremstår som mangfoldige og med et betydelig volum. Samtidig indikerer funnene også at listene må inneholde enkeltobjekter som anes som utfordrende, og krever dermed spesiell kompetanse og ferdigheter.
Listenes disiplinerende makt.	Samlelistene innehar en disiplinerende makt over toppsamlernes praksiser. De strukturerer toppsamlernes valg av turmål, gjennom toppsamlermiljøets perspektiv på verdi og anerkjennende handlinger.
Primærfaktor som uavhengig verdi.	Primærfaktor fremstår som gjennomsyret i toppsamlermiljøets praksiser. Det er en verdi som både etablerte samlere og nye aktører ønsker å investere i, grunnet anerkjennelse, definisjonsmakt, og posisjonering i toppsamlernes hierarki.
Del 3 Distribusjon av anerkjennelse og verdier	
God stil i toppsamlermiljøet.	I undersøkelsen fremstår god stil begrepet svært tydelig tilknyttet motorisert ferdsel. Det er tydelig at denne tematikken er gjenstand for hvordan toppsamlernes inkorporerte verdier oppretter grunnlaget for trekking av moralske grenser mellom ulike aktører og grupper.

Risiko som uavhengig verdi.	Risiko indikeres som en verdi som er gjenstand for trekking av distinksjon og medfølgende moralske grenser mellom aktører på toppsamlerfeltet. Toppsamlere med risikoverdier som bryter med toppsamlermiljøets normative oppfatning betraktes med moralsk avsmak og ekskludering. Dette gjenspeiles både ute på tur og i publiseringen av rapporter på Peakbook.
Teknologi og utvikling.	Utviklingen i teknologien har aktualisert deling av informative turrapporter som en verdi i toppsamlermiljøet. Dette er en anerkjennende praksis. Derimot har også utviklingen bidratt til å skape strid mellom aktørers verdisammensetninger, grunnet endringer i etablerte sannheter.
Prestasjoner i toppsamlermiljøet.	Prestasjoner i toppsamlermiljøet har en sterk tilknytning til senmodernitetens ånd og verdier. I tillegg fremstår toppsamlermiljøets verdier som tettere tilknyttet til idretts verdier, fremfor friluftslivets verdier. Det er videre interessant hvordan funn i undersøkelsen indikerer at kreditering av anerkjennelse tilknyttet prestasjoner krever en genuin motivasjon til toppsamleraktiviteten, og et balansert forhold mellom utfordring, ferdighet og kompetanse.
Toppsamlernes praktiserende samlemetodikk.	Undersøkelsens funn indikerer tydelig at toppsamlernes praktisering av toppsamleraktiviteten må ha et grunnleggende

	ståsted i friluftslivets ånd og verdier. Om aktører praktiserer en entydig samlemetodisk tilnærming tilknyttet samling av topper, primærfaktor, eller klatring på sammenlagtlister på Peakbook, fremstår praksisene som miskjennende og kategoriseres som <i>dopa listeprestasjoner</i> og <i>usportslige</i>.

5.3 Perspektiv på videre forskning

En tidlig utfordring tilknyttet denne undersøkelsen var begrensningen og mangelen på relevant forskning tilknyttet toppsamlermiljøet. Dette bidrar dermed til at det er mange muligheter for videre forskning på dette området. I min søken etter tidligere forskning på toppsamlerfeltet som et uavhengig felt, fant jeg ingenting som kunne være relevant. Dette gjør dermed at denne undersøkelsen representerer en av få med dette perspektivet på toppsamlermiljøet. Jeg håper derfor at det er flere som finner interessen i dette spesifikke perspektivet og tema.

Denne aktuelle undersøkelsen benytter i all hovedsak det kvalitative forskningsintervju som den metodiske tilnærming for innsamlingen av empirisk datamateriale. Ved en endring i den metodiske fremgangsmåten, kan dette danne grunnlaget for andre interessante resultater.

Tidligere benevnt i oppgaven arrangeres Peakbook-treff hvor etablerte samlere og nybegynnere møtes for å innsamle topper i fellesskap. Dette skaper dermed muligheter for et metodisk feltarbeid.

På Peakbook eksisterer en mengde av ulike statistikker over mange forskjellige kategorier. Disse kategoriene fremstår som nyttig til benyttelse i en kvantitativ undersøkelse med medbringende problemstillinger.

Denne undersøkelsens utvalg begrenses til toppsamlere som er svært aktive i toppsamlermiljøet. Alle disse utøverne er representert gjennom nettstedet Peakbook. Et annet perspektiv kan derfor være å ta utgangspunkt i hele bredden i toppsamlermiljøet, og med et annet utvalg enn kun toppsamlere fra Peakbook. Sannsynligvis vil en slik studie vise andre resultater av toppsamlermiljøet enn denne undersøkelsen.

Bibliografi

- Aftenposten. (2011). *Ut og samle fjelltopper*. Hentet fra Aftenposten:
<https://www.aftenposten.no/norge/i/Gxllq/ut-og-samle-fjelltopper>
- A-magasinet. (2020, Mars 6). *Dette er ekteparet bak den populære «bibelen»*. Hentet fra A-magasinet: <https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/qLM8jL/dette-er-ekteparet-bak-den-populaere-bibelen>
- Anderson, L. (2006). Analytic autoethnography. *Journal of Contemporary Ethnography*, 35, ss. 373-395.
- Arnegård, J. (2006). *Opplevelser og lærande i äventyrssport och skola* (1. utg.). HLS Förlag.
- Baudrillard, J. (1994). The System of Collecting. I R. Cardinal, & J. Elsner, *The Cultures of Collecting* (1. utg.). Reaktion Books.
- Belk, R. W. (1995). *Collecting in a Consumer Society* (1. utg.). Routledge.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (2000). *Den samfunnsskapte virkelighet* (1. utg.). (F. Wiik, Overs.) Fagbokforlaget.
- Bourdieu, P. (1996). *Symbolsk Makt*. PAX forlag A/S.
- Bourdieu, P. (1999). *Meditasjoner*. Pax forlag.
- Bourdieu, P. (1999). Scattered Remarks. *European Journal Of Social Theory*, 1(2), ss. 334-340.
- Bourdieu, P. (2007). *Den praktiske sans* (1. utg.). (M. Hansteen, Red., & P. F. Bundgård, Overs.) Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. (1992). *An Invitation to Reflexive Sociology* (1. utg.). The University of Chicago.
- Bourdieu, P., Chamboredon, J.-C., & Passeron, J.-C. (1991). *The Craft of Sociology Epistemological Preliminaries* (1. utg.). De Gruyter.
- Breivik, G. (2007). THE QUEST FOR EXCITEMENT AND THE SAFE SOCIETY. I *Philosophy, Risk and Adventure Sports*. Routledge.
- Brynje of Norway. (2020, August). *Linn Therese Helgesen (15) er Norges yngste som har besteget 377 fjell i Norge over 2000 meter*. Hentet fra Brynje of Norway:
<https://www.brynje.no/linn-therese-helgesen-rekord-alle-norske-fjell-over-2000-meter>

- Crosset, T., & Beal, B. (1997). The Use of “Subculture” and “Subworld” in Ethnographic Works on Sport: A Discussion of Definitional Distinctions. *Sociology of Sport Journal*, 14(1), ss. 73-85.
- Delamont, S. (2009). The only honest thing: autoethnography, reflexivity and small crises in fieldwork. *Ethnography and Education*(4), ss. 51-63.
- Den Norske turistforening . (2009, Desember 2). *TOPP SAMLEMANI I FJELL OG VIDDE* . Hentet fra Den Norske Turistforening (DNT): <https://www.dnt.no/nyhetsarkiv/915-topp-samlemani-i-fjell-og-vidde/>
- Dicks, B. (2016). The Habitus of Heritage: a Discussion of Bourdieu's Ideas for Visitor Studies in Heritage and Museums. *Museum and Society*, 1(14), ss. 52-64.
- Donnelly, P., & Young, K. (1998). The Construction and confirmation of identity in Sports subcultures. *Sociology of Sport Journal*, ss. 222-340.
- Ellis, C. S., & Bochner, A. P. (2006). Analyzing Analytic Autoethnography - An Autopsy. *Journey of Contemporary Ehtnography*(35), ss. 429-449.
- Ese, J. (2007). DESERVING THE PEAK: WHEN NORWEGIAN FRILUFTSLIVMEETS THE WORLD. I B. Henderson, & N. Vikander, *Nature First : Outdoor Life the Friluftsliv Way* (ss. 47-55). Dundurn.
- Faarlund, N. (1978). Om friluftslivet kontra sport og idrett. I G. Breivik, & H. Løvmo, *Friluftsliv Fra Fridtjof Nansen til våre dager* (ss. 132-135). Universitetsforlaget.
- Fletcher, R. (2008). Living on the Edge: The Appeal of Risk Sports for the Professional Middle Class. *ociology of sport Journal*,(25), ss. 310-330.
- Foucault, M. (1972). *The archaeology of knowledge and the discourse on language* (1. utg.). New York: Pantheon Books.
- Foucault, M. (1980). *Power Knowledge* (1. utg.). The Harvester Press Limited.
- Geertz, C. (1973). *Thick Description: Toward an Interpretive Theory of Culture* (1. utg.). Basic Books .
- Goffman, E. (1967). *Interaction Ritual. Essays on Face-to-Face Behavior*. Anchor Books.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (Vol. 2.utgave). Vigmostad & Bjørke AS.

- Grimeland, G. (2000). *"Vor Sport" Klatring i Norge 1990-2000*. Norges Idrettshøgskole, Institutt for samfunnsfag.
- Helgesen, M. (2019). *Topper over 2000 meter Bind I* (3. utg.). Glittertindforlaget.
- Kaplan, M. A., & Haenlein, M. (2009). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*(53), ss. 59-68.
- Kjølsrød, L. (2013). Mediated Activism: Contingent Democracy in Leisure Worlds. *Sociology*, 47(6), ss. 1207-1223.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det Kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Lamont, M. (1992). *Money, Morals & Manners. The Culture of the French and the American Upper-Middle Class*. (1. utg.). The University of Chicago Press.
- Lamont, M., Pendergrass, S., & Pachucki, M. (2015). Symbolic Boundaries. (23).
- Langseth, T. (2012). *Spenningsøkingens sosialitet: en sosiologisk undersøkelse av verdssystem i risikosport*. Oslo: Norges idrettshøgskole.
- Langseth, T., & Salvesen, Ø. (2018). *Rockclimbing, Risks and Recognition*. Department of Sports, Physical Education and Outdoor Studies, Faculty of Humanities, Sports and Educational Sciences, University of Southeast Norway, Bø, Norway .
- Lauritzen, P., & Frøstrup, J. (2007). *Fjellpionerer* (1. utg.). Friluftsførlaget.
- Magasinet Villspor. (2020, Januar 17). – *Etter siste arbeidsdag kjørte jeg nordover og var borte i fire uker for å samle kommunetopper*. Hentet fra Magasinet Villspor - små ekspedisjoner store eventyr: <https://magasinetvillspor.no/etter-siste-arbeidsdag-kjorte-jeg-nordover-og-var-borte-i-fire-uker-for-a-samle-kommunetopper/>
- Mobråten, M., & Christophersen, S. (2018). *Klatrebibelen - Trening for klatring* (1. utg.). (M. Stangeland, Red.) Klatreboka AS.
- Naturvernforbundet. (2014). Friluftsliv, naturopplevelse og livskvalitet. *Grevlingen*, 5(Spesialutgave).
- NRK. (2020, August 8). *Linn Therese er historisk i fjellet*. Hentet fra NRK Innlandet: <https://www.nrk.no/innlandet/norges-yngste-pa-alle-fjelltopper-over-2000-meter-1.15113648>
- Odden, A. (2008). *Hva skjer med norsk friluftsliv?* NTNU.

- Odden, A., & Bischoff, A. (2002). Nye trener i friluftslivet - Utvanning eller forsterkning av gamle mønstre og idealer. *Forskning i friluftslivet*.
- Opp. (2009, August 03). *Snart samlet alle*. Hentet fra Opp: <https://www.opp.no/nyheter/2009/08/03/Snart-samlet-alle-12484429.ece>
- Personopplysningsloven. (2018). *Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)*. Hentet 12 4, 2020 fra Lovdata: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38>
- Ruyter, K. W. (2010). *Forskningsetikk* (1. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Sagberg, F. (1996). *OM VALIDITETEN AV INTERVJUUNDERSØKELSER: Feilkilder knyttet til den sosiale interaksjon mellom intervjuer og respondent*. Statistisk Sentralbyrå. Oslo: Statistisk Sentralbyrå.
- Salomon - Time to play. (2021, 04 14). *Who we are*. Hentet fra Salomon official website: <https://www.salomon.com/en-no/who-we-are>
- Tangen, J. (2004). *Hvordan er idrett mulig* (1. utg.). Høyskoleforlaget.
- Tøstesen, G., & Langseth, T. (2021, Mars). Freeride Skiing—Risk-Taking, Recognition, and Moral Boundaries. *Front Sports Act Living*, 3(650564).
- Utemagasinet.no. (2014, 06 12). *FJELLGEITA ODD*. Hentet fra Ute - Turekspertene: <https://www.utemagasinet.no/friluftsfolk/fjellgeita-odd>
- Voldner, P. (2019, Desember 15). *BETASPRAYING - HVA ER GREIA?* Hentet fra Klatring.no: <https://www.norsk-klattring.no/klatresamfunn/kommentarer/betaspraying-hva-er-greia>
- Wilken, L. (2015). *Pierre Bourdieu* (5. utg.). Fagbokforlaget.

Appendiks

Appendiks 1 Samtykkeerklæring

Informantskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet?

Bakgrunn for prosjektet

Dette er en forespørsel om deltagelse som informant knyttet til mitt mastergradsprosjekt i Kroppsøving, idrett og friluftsliv ved Universitetet i Sørøst-Norge, avdeling Bø i Telemark. Oppgavens tematikk lyder som følger; Toppsamlermiljøet i Norge – En sosiologisk studie av verdier i toppsamlermiljøet.

Gjennom studien av denne tematikken ønsker jeg å avdekke og videre kartlegge hvilke verdier som eksiterer og som gjør seg gjeldende i toppsamlermiljøet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Masteroppgaven blir skrevet og eventuelt publisert ved Universitetet i Sørøst-Norge, avdeling Bø i Telemark.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Tidligere nevnt i denne oppgaven ønsker jeg å studere friluftslivsutøvere som bedriver toppsamling i Norge. Gjennom nettsiden Peakbook har jeg gjort et utvalg av passende informanter til denne undersøkelsen for å samle inn data for å besvare oppgavens gjeldende problemstilling. Her har jeg gjennom ulike utvalgsprosesser i henhold til forskjellige kategorier ønsket å benytte deg som informant i denne studien.

Hva innebærer det for deg å delta?

Intervjuet vil ha et omfang på om lag en time, avhengig av hvor mye prat det blir omkring de ulike temaområdene. Gjennom intervjuet er det ønskelig å berøre følgende temaer; Generell bakgrunn knyttet til toppsamling, motivasjon og toppsamlermiljøet. Intervjuet vil bli tatt opp på bånd.

Det er frivillig å delta

Deltagelsen som informant i dette mastergradsprosjektet er frivillig. Ved deltagelse kan du når som helst trekke samtykke, uavhengig grunnlag til dette eller ei. I et slikt tilfelle vil alle opplysninger slettes, samt intervjuet og andre data som er samlet inn til undersøkelsen. Dette

har ingen negative konsekvenser for deg om du ikke ønsker å delta eller på et senere tidspunkt velger å trekke deg fra undersøkelsen.

Ditt personvern – hvordan oppbevares og benyttes dine opplysninger

Dine personlige opplysninger vil kun bli benyttet av meg, undersøkelsens ansvarsperson, til de spesifikke formålene som er beskrevet i dette skrivet. Personopplysningene blir behandlet konfidensielt og i samsvar med personregelverket. I tillegg til undertegnede vil også studiens veileder, Tommy Langseth, Førsteamanuensis ved USN, ha tilgang til opplysningene. Ingen uvedkommende har adgang til disse opplysningene. Dette er gjeldende for all kommunikasjon mellom meg og deg som informant, intervjuet, utsagn, holdninger, meninger, mm, og vil ikke kunne bli sporet tilbake til deg. I etterkant av intervjuet vil kontaktopplysninger slettes og datamaterialet anonymiseres og herved ikke være mulig å spore tilbake til deg eller gjenkjennes i det ferdige arbeidet.

Hva skjer med opplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet skal etter planen leveres og videre forsvares, og vurderes av en ekstern sensor. Resultatene kan eventuelt bli publisert på nett. En kopi av det ferdigstilte arbeidet vil utleveres til alle informanter. Prosjektsslutt vil være omkring dato 21.06-2021. Personopplysningene og lydopptak vil elimineres ved prosjektsslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet i undersøkelsen, har du rett til følgende:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert og lagret om deg i henhold til skiftelig kommunikasjon mellom deg og meg, intervju, analyseprosess og taleopptak.
- få rettet personopplysninger om deg.
- få slettet personopplysninger om deg.
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet)
- sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Har du spørsmål til prosjektet eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter?

Prosjektansvarlig: Henrik Foss- telefon: 464 42 757 e-post: Henrikfoss68@gmail.com

Veileder for prosjektet: Tommy Langseth- telefon: 369 52 760 e-post: Tommy.langseth@usn.no

USN personvernombud: Paal Are Solberg- e-post: personvernombud@usn.no
Personvernombudet har taushetsplikt og er faglig uavhengig fra USN i spørsmål som har med personvern å gjøre.

For annen informasjon kontakt NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på e-post (personvertjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen Prosjektansvarlig Henrik Foss

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervjuet.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 21 Juni 2020.

(Signert av prosjektdeltager, dato)

Intervju nr

Alder

Yrke

Bosted Livssituasjon

Informantens bakgrunn

Intervjuguide

- - Hvilket friluftsliv har du vokst opp med og drevet med?
- - Kan du huske når du begynte med å interessere deg for samling av topper?
- - Hvilke topper og lister samler du etter nå om dagen?
- - Hva gjør disse toppene og listene interessante som samleobjekt for deg?
- - Det er tydelig at dette er noe som er positivt, hvorfor fortsatte du?
- - Hvilke topper og fjell ser du på som mest applauderende til deg?
- - Hva kjennetegner disse turene?
- - Hvilken lister setter du høyest?

Scenario historie

- Kan du fortelle meg om den beste samletur du har vært med på? Kom gjerne med en god historie.

- Hvorfor trekker du frem denne historien?
- Hva ligger til grunn for at dette er den historien du trekker frem?

Motivasjonen bak samlingen

- - Hva driver deg til å bedrive denne aktiviteten?
- - Turer alene eller sammen med andre? Hvorfor/hvorfor ikke?
- - Hvor viktig er det sosiale aspektet?
- - Naturopplevelser?
- - Mestring?
- - Risikoen?
- - Samleverdien?

- - Det fysiske?
- - Hvilke opplevelser med bestigning av fjell gir deg mest? Har du noen eksempler?
  - Hvorfor fremhever du disse eksemplene? Hva kjennetegner disse?
  - Hvilke reaksjoner/kommentarer får du på disse turene av andre? Hva trekkes frem?

- Hvor ofte etter hver tur registrerer du turene du har fullført på Peakbook?

- Hva tenker du om besøkstall og rapporter?
- Hva tenker du om kommentarer og diskusjoner på rapportene?
- Har du noen tanker om sammenlagtlister?
- Har du noen rammer for rapportskrivningen din på Peakbook? Personlige normer/regler.
- Hva er typisk å snakke om med andre samlere?
- Hvordan snakker du om toppsamling med folk utenfor miljøet?

Utøvere i miljøet

- - Hva kjennetegner en typisk toppsamler?
- - Hva skiller toppsamlermiljøet fra andre friluftslivmiljøer?
- - Hva irriterer deg i miljøet?
- - Hvordan ser du på utøvere i miljøet som bedriver denne aktiviteten?
- - Hvordan tror du andre utenifra ser på utøverne i miljøet?
- - Er det noen utøvere som imponerer i miljøet? (Ikke nevne navn)
  - Hvorfor imponerer disse deg?
  - Hva kjennetegner disse utøverne?
  - Hvilken innvirkning har disse utøverne på miljøet?
  - Har toppsamlingen slik man metodisk gjør det og kjenner det endret seg over tid?
  - Har miljøet endret seg over tid?
  - Hva har gjort at disse endringene har oppstått?

Miljøet

- - Hvordan ble du en del av toppsamlermiljøet?
  - - Var det et miljø for toppsamlere før Peakbook?
  - - Hva skal til for å bli akseptert i miljøet?
  - - Tar aksepteringen lang tid?
  - - Hva gir anerkjennelse i miljøet?
  - - Hva kjennetegner god stil i miljøet?
  - - Hvem bestemmer hva som kan betegnes som god stil?
- Tror du de mer profilerte og anerkjente utøver kan bestemme dette mer enn andre?
- Hvordan blir risikotaking sett på i miljøet?
- Gir risiko anerkjennelse?
  - Å bestige og samle mer krevende fjell og fullføre lister – gir dette status?
  - Hvordan kommer dette til uttrykk?

Verdier og kompetanse i miljøet

- - Hvilke verdier vil du trekke frem som kjennetegner miljøet best?
- - Hvorfor står disse verdiene sterkt i miljøet?
- - Hva/ Hvem har etablert disse verdiene?
- - Hvem kan endre/etablere nye verdier?
- - Har verdiene i miljøet endret seg mens du har bedrevet denne aktiviteten?

- - Hva blir betegnet som kompetanse i miljøet?
- - Hva anerkjennes som kunnskap?
- - Hvilken kunnskap styrer miljøets struktur?

Debriefing

- - Har du noe å tilføye?
- - Hvordan opplevde du intervjuet? (lærdom til neste intervju)
- - *Jeg er ferdig, har du noen flere spørsmål eller svar, *Båndopptakeren stoppes**

Prosjekttittel

Toppsemblermiljøet i Norge En sosiologisk studie av verdier og sosiale strukturer i toppsemblermiljøet

Referansenummer

527818

Registrert

07.10.2020 av Henrik Foss - 151642@student.usn.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Sørøst-Norge / Fakultet for humaniora, idrett- og utdanningsvitenskap / Institutt for friluftsliv, idrett og kroppsøving

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Tommy Langseth, Tommy-langseth@usn.no, tlf: 36952760

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Henrik Foss, Henrikfoss68@gmail.com, tlf: 46442757

Prosjektperiode

01.10.2020 - 21.06.2021

Status

03.11.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

03.11.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 03.11.2020, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 21.06.2021.

LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis

en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet! Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)